



T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**SAROS KÖRFEZİ'NİN TURİZM POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ VE
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UĞUR COŞKUN

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. SERDAR SÜNNETÇİOĞLU

ÇANAKKALE – 2022



T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**SAROS KÖRFEZİ'NİN TURİZM POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ VE
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UĞUR COŞKUN

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. SERDAR SÜNNETÇİOĞLU

ÇANAKKALE – 2022



T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ



Uğur COŞKUN tarafından Doç. Dr. Serdar SÜNNETÇİOĞLU yönetiminde hazırlanan ve **25/11/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Saros Körfezi'nin Turizm Potansiyelinin İncelenmesi ve Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Değerlendirilmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Doç. Dr. Serdar SÜNNETÇİOĞLU (Danışman)

Doç. Dr. Şefik Okan MERCAN

Dr. Öğr. Üyesi Meral ÜZÜLMEZ

Tez No :

Tez Savunma Tarihi : 25/11/2022

.....
Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

.././20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Uğur COŞKUN

25/11/2022

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleőtirilmesinde, süreç boyunca yardımlarını esirgemeyen saygı değer danışman hocam Doç. Dr. Serdar SNNETIOğLU'na ve beni bugünlere getiren, her daim arkamda duran değerli babam Adil COŞKUN ile değerli annem Kaniye COŞKUN'a sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Uğur COŞKUN
anakkale, Kasım 2022

ÖZET
SAROS KÖRFEZİ'NİN TURİZM POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ VE
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Uğur COŞKUN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Serdar SÜNNETÇİOĞLU

25/11/2022, 129

Araştırmaya konu olan Saros Körfezi tarihi, doğası, kültürel ve sosyal yapısı gereği oldukça zengin bir destinasyondur. Ayrıca kendine has özellikleri barındıran Saros Körfezi dünya üzerinde nadir bulunan körfezlerden biri unvanına sahiptir. Bu unvanı kazanmasını sağlayan özelliği, oluşan akıntılar sayesinde kendi kendini temizliyor olmasıdır. Körfezin bulunduğu bölgenin büyük şehirlere yakın olması sayesinde tanınırlığını arttırmakta ve ziyaretçi çekimi bakımından önem taşımaktadır. Bölgenin büyük bir bölümünün diğer turizm alanlarına göre daha sakin ve bakir olması, yaz sezonunun bölgede daha kısa sürüyor olmasıyla alakalıdır.

Çalışmanın içeriğinde yazın taraması bölümünde sürdürülebilirlik kavramı ve turizm ile ilişkisi ele alınmış, sürdürülebilirliğin turizm ile birleşiminden doğan ve turizmi alternatiflere yönelten başlıca türlerden bahsedilmiştir. Ayrıca araştırma bölgesi olarak seçilen Saros Körfezi hakkında bilgiler verilerek, kıyı yerleşimleri ele alınmıştır. Bölgenin turizm potansiyelinin incelenmesi amacıyla Saros Körfezi kıyı yerleşimlerinde paydaşlarla görüşmeler yapılması planlanmış ve bölge hakkındaki düşünceleri baz alınarak, destinasyonun sürdürülebilir turizm bağlamında değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Bu süreçte araştırma bölgesinin ziyaret edilmesi planlanmış ve alan hakkındaki eksik bilgilerin giderilmesi amaçlanmıştır.

Bölgedeki turizm potansiyelinin incelenmesi için yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler ile içerik analizi gerçekleştirilmiş ve elde edilen sonuçlar ile bölge için SWOT

analizi uygulanmıştır. Tüm bu bulgular ışığında bölgenin sahip olduğu çekicilikler ve turizm sezonu hakkında yorumlarda bulunulmuştur. Saros Körfezi ve kıyılarının turizm potansiyelinin sürdürülebilir turizm yaklaşımı benimsenerek değerlendirilmesi yapılarak, destinasyonun devamlılığı açısından önem taşıdığı vurgulanmıştır. Ayrıca bölge potansiyelinin sürdürülebilir turizm kapsamında artırılması için yapılması gerekenler hakkında önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Turizm, Alternatif Turizm, Destinasyon Çekiciliği, Saros Körfezi



ABSTRACT
INVESTIGATION OF TOURISM POTENTIAL OF THE GULF OF SAROS AND
EVALUATION IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE TOURISM

Uğur COŞKUN

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Tourism Management

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Serdar SÜNNETÇİOĞLU

25/11/2022, 129

The Gulf of Saros which is subject of the research has a wealthy destination due to its history, nature, cultural and social structure. In addition to these unique qualities, this gulf has the title of one of the rarest gulfs in the world, and the feature that makes it gain this title is that it cleans itself thanks to the currents. Also, the gulf's location increases its recognition thanks to its proximity to major cities. That's why it is an essential manner to attract visitors. On the other hand, the fact that a large part of the region is quieter and more untouched than other tourism areas is related to the shorter summer season in the region. In the content of the study, the concept of sustainability and its relationship with tourism were discussed according to the literature review section. Besides, the main types that emerged from the combination of sustainability with tourism and led tourism to alternatives were mentioned.

Plus, the Gulf of Saros, which is becoming a chosen research area, and the information given about it and its coastal settlements were defined in the content. Subsequently, in order to examine the region's tourism potential, it was planned to schedule interviews with individuals in the case of sustainable tourism. In this process, it was planned to visit the research area and eliminate the missing information about the place.

It was planned to carry out content analysis with the data obtained as a result of the interviews to examine the tourism potential in the region. With the analysis result, it was decided to apply SWOT analysis to the area and make comment about the attractiveness of the region and its season. It was emphasized that the tourism potential of the Gulf of Saros

and coasts was essential for the continuity of the destination by adopting a sustainable tourism approach. In addition, suggestions were given on what should be done to increase the region's potential within the scope of sustainable tourism.

Keywords: Sustainable Tourism, Alternative Tourism, Destination Attractiveness, Gulf of Saros



İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

	1
1.1. Araştırmanın Konusu.....	2
1.2. Araştırmanın Önemi.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

	5
2.1. Sürdürülebilirlik Kavramı.....	5
2.1.1. Sürdürülebilir Kalkınma.....	5
2.1.2. Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihsel Gelişimi.....	8
2.2. Sürdürülebilir Turizm.....	11
2.2.1. Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri.....	14
2.2.2. Sürdürülebilir Turizmin Kapsamı.....	16
2.3. Alternatif Turizm.....	24
2.3.1. Alternatif Turizmin Nedenleri.....	32
2.3.2. Alternatif Turizmin Özellikleri.....	32
2.3.3. Alternatif Turizm Türleri.....	33

Kültür Turizmi.....	34
Sağlık Turizmi.....	39
Spor Turizmi.....	42
Kırsal Turizm.....	42
Gastronomi Turizmi.....	44
2.4. Saros Körfezi.....	44
2.4.1. Saros Körfezi Kıyı Yerleşimleri.....	47
2.4.2. Saros Körfezi ile İlgili Çalışmalar.....	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Nedenselliği.....	60
3.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi.....	61
3.3. Veri Toplama Yöntemi ve Araçları.....	61
3.4. Veri Analizi.....	62
3.5. Güvenilirlik ve Geçerlilik.....	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Saros Körfezi'nin Turizm Açısından Değerlendirilmesine Ait Bulgular.....	64
4.2. Saros Körfezi ve Kıyılarının Arz Özelliklerine Ait Bulgular.....	67
4.2.1. Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleştirilen Turizm Faaliyetlerine Ait Bulgular.....	74
4.2.2. Saros Körfezi Turizm Sezonu Aylarına Ait Bulgular.....	76
4.2.3. Saros Körfezi'nin Sahip Olduğu Turistik Değerlere Ait Bulgular.....	78
4.3. Saros Körfezi ve Kıyılarının Talep Özelliklerine Ait Bulgular.....	79
4.3.1. Saros Körfezi ve Kıyılarını Ziyaret Eden Turistlere Ait Bulgular.....	81
4.3.2. Turistlerin Bölgeye Katılım Amaçlarına Ait Bulgular.....	83
4.3.3. Turistlerin Bölgedeki Davranışlarına Ait Bulgular.....	85
4.4. Saros Körfezi ve Kıyılarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesine Ait Bulgular.....	87

4.5.	Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleşmesi Mümkün Olan Alternatif Turizm Türlerine Ait Bulgular.....	92
4.5.1.	Alternatif Turizmin Bölgeye Katkılarına Ait Bulgular.....	95
4.5.2.	Alternatif Turizmin Bölgeye Zararlarına Ait Bulgular.....	97
4.6.	Saros Körfezi ve Kıyılarında Turizmin Gelişimi İçin Düşüncülere Ait Bulgular...	99

BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

		103
5.1.	Sonuç.....	103
	SWOT Analizi.....	109
5.2.	Öneriler.....	110
	KAYNAKÇA	113
	EKLER	I
	EK 1. HARİTALAR	I
	EK 2. GÖRÜŞME FORMU	II

SİMGELER VE KISALTMALAR

UN	United Nations - Birleşmiş Milletler
WTO	World Trade Organization - Dünya Ticaret Örgütü
UNWTO	World Tourism Organization - Dünya Turizm Örgütü
UNEP	United Nations Environment Programme - Birleşmiş Milletler Çevre Programı
TUSİAD	Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
WCED	Western Cape Education Department – Batı Kap Eğitim Departmanı
UNCED	United Nations Conference on Environment and Development – Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı
BM	Birleşmiş Milletler
TDK	Türk Dil Kurumu
D	Boylam
K	Enlem
Km	Kilometre

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1	UNEP ve UNWTO Sürdürülebilir Turizm İlkeleri	14
Tablo 2	Turizmin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Fayda ve Maaliyetleri	21
Tablo 3	Alternatif Turizm Türleri	34
Tablo 4	Kültür Turizmi Kaynakları	37
Tablo 5	Saros Körfezi Kıyı Köylerinin Son Üç Yıllık Nüfus Sayıları	48
Tablo 6	Görüşmeye Katılan Bireylerin Demografik Sorulara Verdiği Cevaplar	64
Tablo 7	Saros Körfezi Swot Analizi	109



ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.	Sürdürülebilir Kalkınma Üçgeni	8
Şekil 2.	Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihsel Gelişimi	9
Şekil 3.	Sürdürülebilir Turizm Etkileşimi	13
Şekil 4.	Turizmin Olumsuz Etkilerinin Zincirleme Sonuçları	23
Şekil 5.	Kelime Bulutu	65
Şekil 6.	Araştırmanın Temaları Tek-Vaka Modeli Kod Hiyerarşisi	66
Şekil 7.	Saros Körfezi'nin Turizm Açısından Değerlendirilmesi Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli	68
Şekil 8.	Olumlu Kodunun Çevresel Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli	69
Şekil 9.	Olumlu Kodunun Potansiyel Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli	70
Şekil 10.	Olumlu Kodunun Sosyo-Kültürel Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli	71
Şekil 11.	Olumlu Kodunun Yönetimsel Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli	72
Şekil 12.	Olumlu Kodunun Çevresel Sorunlar Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli	73
Şekil 13.	Olumlu Kodunun Ekonomik Sorunlar Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli	73
Şekil 14.	Saros Körfezi ve Kıyılarının Arz Özellikleri Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	74
Şekil 15.	Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleştirilen Turizm Faaliyetleri Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	76
Şekil 16.	Saros Körfezi Turizm Sezonu Ayları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	79
Şekil 17.	Saros Körfezi'nin Sahip Olduğu Turistik Değerler Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	80
Şekil 18.	Saros Körfezi ve Kıyılarının Talep Özellikleri Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	82

Şekil 19.	Saros Körfezi ve Kıyılarını Ziyaret Eden Turistler Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	83
Şekil 20.	Turistlerin Bölgeye Katılım Amaçları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	85
Şekil 21.	Deniz Faaliyetleri Kodunun Alt Kodları, Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	85
Şekil 22.	Rekreasyon Faaliyetleri Kodunun Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	86
Şekil 23.	Ulaşım Kodunun Alt Kodları, Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	87
Şekil 24.	Turistlerin Bölgedeki Davranışları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	88
Şekil 25.	Saros Körfezi ve Kıyılarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	89
Şekil 26.	Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleşmesi Mümkün Olan Alternatif Turizm Türleri	92
Şekil 27.	Alternatif Turizmin Bölgeye Katkıları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	95
Şekil 28.	Alternatif Turizmin Bölgeye Zararları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	97
Şekil 29.	Saros Körfezi ve Kıyılarında Turizmin Gelişimi İçin Düşünceler Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli	100

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Destinasyon özellikleri turistlerin bölgede gösterebileceği davranışlar açısından oldukça önemlidir. Bölgenin coğrafi yapısı, yerel halkının kültürel hareketleri, iklim durumu, ulaşım kolaylığı, altyapı ve üstyapı durumu gibi doğal ya da sonradan oluşan her olay turizm katılımında ve turist davranışında değişikliklere neden olabilmektedir. Her geçen gün gelişim gösteren teknoloji ve sanayi hareketleri neticesinde değişime uğrayan toplumsal uyum, sosyal yapı ve yaşam şartları gibi durumlar bireyleri buldukları bölgelerden kaçışlara yöneltmektedir. Bu ve bunun gibi durumlar sonucunda bireyler belli bir süreliğine rahatlama ve deşarj olabilmek için buldukları konumlardan ayrılarak seyahatler gerçekleştirmektedir. Bu seyahatlerin seçiminde en önemli nokta kişinin seyahatte ne amaçladığı ve bölgenin seyahat için uygun olup olmadığıdır. Destinasyon özellikleri burada devreye girmekte ve seyahat edecek kişiler tarafından bir çekim noktası olup olmadığı sorgulanmaktadır.

Saros Körfezi denizi ve kıyıları bakımından tarihi, doğası ve sosyo-kültürel yapısı bakımından zengin bir potansiyel barındırmaktadır. Bireyler fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını temin edebilmek için buldukları yerlerden uzaklaşarak, boş zamanlarını farklı destinasyonlarda değerlendirmek istemektedir. Bu sebeptendir ki Saros Körfezi ve çevresi bir çekim noktası olması bakımından bölgede gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi mümkün olabilen faaliyetlerin ortaya çıkarılması, turizm potansiyelin belirlenmesi bakımından önem arz etmektedir. Fakat bölgede gerçekleştirilecek olan turizm faaliyetlerinin bölge kaynakları açısından tehdit oluşturmamasının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bunun sebebi bölge sürdürülebilirliğinin gerekliliği ve çevrenin turizm kaynaklı tehditlerle karşı karşıya kalmasını engellemek olacaktır.

Günümüzde hızlı bir yapılaşma döneminin olduğu düşünüldüğünde, hızlı gelişen endüstrileşme ve kentleşme gereği bireylerin buldukları bölgelerden ayrılarak daha sakin olan bölgeleri talep etmeleri önemli bir turizm potansiyelini de ortaya çıkarmaktadır. Birçok bölge gibi Saros Körfezi bölgesi de her geçen gün artan taleplere cevap vermeye çalışmaktadır. Bu taleplerin karşılanabilmesi adına, bölgede uygulanan faaliyetlerin sürdürülebilirlik çerçevesinde geliştirilmesi önem arz etmektedir. Birçok bölgede olduğu

gibi Saros Körfezi'nde de turizm çoğunlukla doğal kaynaklara bağlıdır. Bu sebeple bölgede gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin ortaya çıkarılabileceği problemler göz ardı edilmemeli ve önlem olarak çeşitli stratejiler uygulanmalıdır.

1.1. Araştırmanın Konusu

Saros Körfezi doğal güzellikleri bakımından Türkiye'de yer alan önemli konumlardan birisidir. Ayrıca nadir rastlanılan kendine has özellikleriyle anılan körfez, bölge paydaşları tarafından turistik bir bölge olarak kabul edilmektedir. Fakat Saros Körfezi'nin yer aldığı bölgede iklim ve coğrafi koşullar sebebiyle sezon, Türkiye'nin güney kısımlarına göre daha kısa sürmektedir. Bu durumda bölgede turistik işletmeler yerine daha çok ikincil konutlar yer almıştır. Bu sebeple oluşan plansız ve çarpık yapılaşma bölgenin başta doğal kaynakları olmak üzere, dolaylı yoldan sosyal ve kültürel yapısı üzerinde de tehditler oluşturmaktadır. Bölgenin turizm faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi adına oluşabilecek tüm tehditlerin önüne geçilmesi gerekmektedir. Bu durum ise sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin planlı bir şekilde uygulanmasıyla gerçeklik kazanacaktır. Belirli başlı bazı turizm aktivitelerinin uygulandığı Saros Körfezi kıyı bölgesinde turizm dar bir alanda sıkışmıştır. Bölgede oluşturulacak alternatif turizm çeşitleri bu durumun önüne geçebileceği gibi bölgenin turizm çekiciliğini de arttıracaktır. Bu sebeple Saros Körfezi'nin turizm potansiyelinin ortaya çıkarılmasıyla birlikte uygulanan ve uygulanması mümkün olan turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir turizm yönünden değerlendirilmesi, araştırmanın konusu olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Deniz ve kıyı turizmi Türkiye'deki turizm sektörünün büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Deniz turizminin sürdürülebilirlik kapsamında değerlendirilmesi bu sebeple önem arz etmekte ve Türkiye genelinde alternatif turizm faaliyetlerinin uygulamaya geçirilmesinin acil olduğu düşünülmektedir (TÜSİAD, 2012: 51). Dünyanın en bakir ve verimli alanları bilinçsiz kullanımlar sonucu insanlar tarafından tahrip edilmekte ve bu alanlardaki diğer canlıların da yaşamlarına engel olunmaktadır. Dünya üzerinde bu tip durumlar fazlasıyla gündeme gelmekte ve tahrip edilen alanların sayıları her geçen gün artış

göstermektedir. Bu tahripler sonucu temiz yaşam alanları daralmakta ve canlı türleri de yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Bölgelerin birçok sebep sonucunda bilinçsiz ve plansız şekilde yapılandırılması bu tahripleri hızlandırmakta ve bölgelerin kıt kaynaklarını yok olma derecesine getirmektedir. Turizm planlamasının yapılmadığı durumlarda da aynı olaylar yaşanmakta, bilinçsiz uygulanan turizm aktiviteleri tahriplere sebebiyet vermektedir. Turizm ile gelişme sağlayan otel ve ikincil konut yapılaşmaları aşırıya gidildikçe destinasyonları yormaktadır. Bu ve bunun gibi durumların önüne geçmek amacıyla konu olarak belirlenen Saros Körfezi ve kıyılarının da turizm potansiyelinin belirlenerek sürdürülebilir turizm bağlamında değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Böylece bölgede gerçekleştirilebilecek turizm türleri ve aktivitelerinin sürdürülebilirlik kapsamında yürütülmesi destinasyon açısından önemlidir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Saros Körfezi'nin doğası ve denizi başta olmak üzere birçok özelliğiyle birlikte bir turizm bölgesi olduğu bilinmektedir. Fakat bölgenin gerek bu değerler gerekse başka değerler üzerinden araştırılmasının yapılmasına ihtiyacı vardır. Bu sebeple Saros Körfezi'nin;

- Turizm potansiyelinin ortaya çıkarılması,
- Sürdürülebilir turizm ile değerlendirilmesi, temel amaçlar olarak belirlenmiştir.

Ayrıca temel amaçların altında Saros Körfezi'nin

- Alternatif turizm türlerinin belirlenmesi,
- Arz ve talep özelliklerinin belirlenmesi,
- Turizm sezonu süresinin belirlenmesi,
- Paydaşlarının bölge turistleri hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi,
- Paydaşlarının bölge hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi, gibi alt amaçlar ele alınmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmalarda belirlenen bölgeler üzerinde araştırmaların yapılabilmesi ya da daha verimli sonuçlara ulaşılabilmesi adına, birtakım sınırlılıklar yer almaktadır. Bu çalışmanın sınırlılıkları ise Saros Körfezi kıyılarında yer alan yerleşim alanları olarak tanımlanabilir. Araştırma kapsamındaki bölge, Çanakkale'nin Gelibolu ilçesine bağlı olan Karainebeyli köyü dahil, Edirne'nin Enez ilçesine bağlı olan Sultaniçe köyü ve aralarında kalan diğer Saros Körfezi kıyı köyleri ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca görüşmeye tabi tutulan katılımcılar bahsi geçen bölge paydaşları ile sınırlandırılmıştır. Paydaşlar arasında ise 18 yaş üzeri bireyler tercih edilmiş olup, maksimum yaş sınırı bulunmamaktadır. Ayrıca cinsiyet sınırı bulunmamakta ve cinsiyetler araştırmaya dahil edilmemektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir turizmin kapsamı, alternatif turizm, alternatif turizmin nedenleri ile araştırma bölgesi olarak belirlenen Saros Körfezi hakkında bilgiler verilmiştir. Ele alınan başlıklar, araştırma konusuyla direkt ya da dolaylı olarak alakalı olduğu düşünülerek çalışmaya dahil edilmiştir. Bölüm sonunda ise araştırma konusu ile benzerlik gösteren çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Sürdürülebilirlik Kavramı

Sürdürülebilir kelimesi; bir şeyin devamlılığını sağlama ve kendini yenileyebiliyor olma olarak bahsedilebilmektedir. Ayrıca gelecek nesillere ekolojik, ekonomik ve sosyal koşulların devamlılığının aktarılabilmesi anlamında kullanılmaktadır (Bitik, 2018). Oxford (2012: 766) tarafından, “sustain” sözcüğü “devamını sağlamak, ayakta tutmak, sürdürmek, uğramak ve maruz kalmak” fiilleri ile belirtilmiştir. “Sustainable” sözcüğü ise, “çevre dostu, sürebilir ve sürdürülebilir” sıfatları ile nitelendirilmiş, “sustainability” sözcüğünden de “sürdürülebilirlik” olarak bahsedilmiştir. Sürdürülebilirlik, kültürel, sosyal, ekonomik, politik gibi alanlarda kendine yer bulmuş bir kavram olup, her alanda devamlılığı sağlanması gereken kaynakları temel alan ve günümüzdeki aşırı tüketimin oluşturabileceği olumsuzlukların önüne geçerek bitirmeyi amaçlayan bir plan, kalkınma ve gelişim sistemi olarak nitelendirilebilir (Beyhan, 2004: 7). Toplumun sosyal, kültürel, doğal ve geri kalan tüm kaynaklardan yararlanırken gösterilecek olan saygı ve korumacı bakış açısının sonucunda ortaya çıkan süreç olarak sürdürülebilirlik tanımı yapılabilir (Gladwin, vd., 1995: 878).

Sürdürülebilirlik kavramı 1983 yılında Birleşmiş Milletlerin yayınlamış olduğu “Ortak Geleceğimiz” adlı raporundan sonra şekillenmiştir. Bu raporda sürdürülebilirlik kavramına “doğanın ve gelecek kuşakların kendi gereksinimlerine cevap verme yeteneklerini tehlikeye atmadan, günlük ihtiyaçlarımızı temin etmek ve kalkınmak” tanımında yer verilmiştir (Bitik, 2018).

2.1.1. Sürdürülebilir Kalkınma

Kalkınma kavramı gerek ülkeler için gerekse ülkelerin yönetimlerini sürdüren hükümetler için vazgeçilmez bir kavramdır ve kalkınmanın işlevleri yaşamını sürdüren tüm insanlar için önemli rol oynamaktadır. T.C. Kalkınma Bakanlığı (2012: 1), kalkınmanın, ekonomik büyümenin yanında, bireysel gelişmişlik, hukuk üstünlüğü, ülkeler arası rekabet gücü, bilgi genişliği ve sürdürülebilir büyüme kavramlarını içinde barındırdığını belirtmiştir. Kalkınma ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarda iyileşmesi anlamına gelmektedir (Arıkan, 2006: 3).

Yalnızca günümüz ihtiyaçlarının karşılanabilmesi adına gelecek nesillerin zor durumda bırakılmaması göz önünde bulundurulduğunda sürdürülebilirliğe ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzde bütün toplumlar için önem arz eden kalkınma kavramının, çevreyi olumsuz etkilediği görülmekte ve çevre yönetiminde yapılan uygulamaların sürdürülebilir kılınması gerekliliğini doğurmaktadır. Bu sebeple kalkınmanın çevre ve ekonomi yönetimlerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir (Arıkan, 2006: 4). Sürdürülebilir kalkınma kavramı burada önem kazanmakta ve geleceği önemseyen bir rol üstlenmektedir. Bu kavram aslında bir değişim sürecini adlandırmakta ve bu süreç dahilinde çevre ve teknoloji uyumu, nüfus artışı dengesi ve kontrolü, doğal kaynakların verimli kullanımı ve yatırımların yararlı olarak yapılması gereklilikleri sıralanmaktadır (Kaya, 1997: 16).

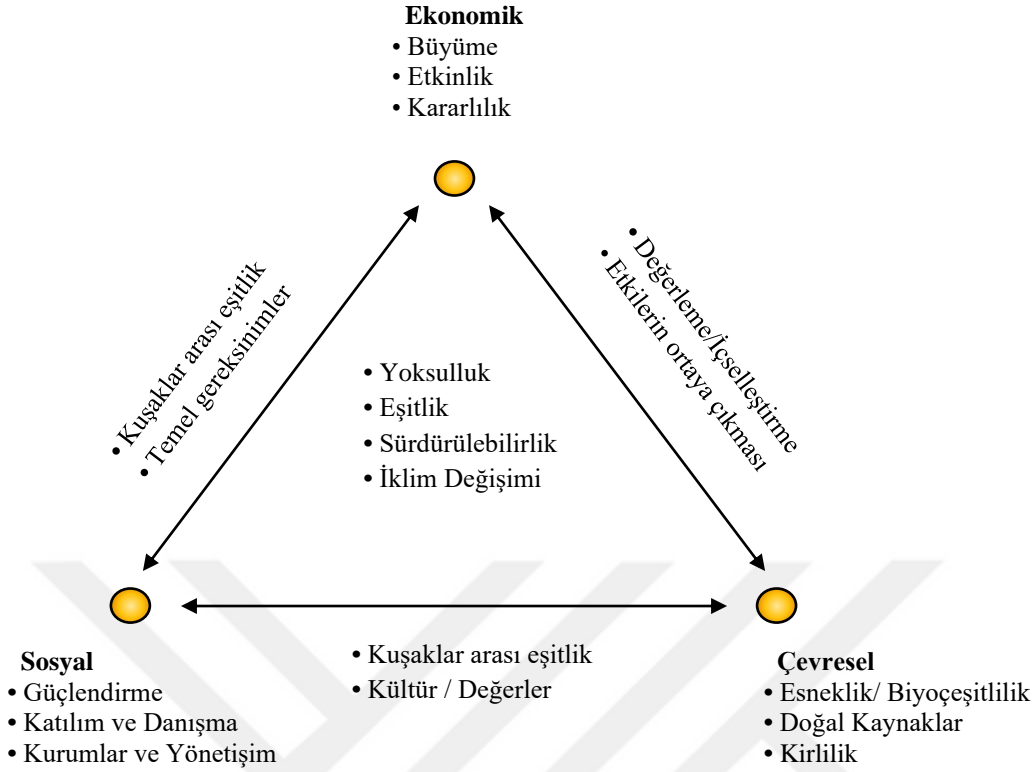
Sürdürülebilir kalkınma, 1987'de hayata geçirilen Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun hazırlamış olduğu raporda önem kazanmış ve bireylerin günümüzdeki ihtiyaçlarının karşılanmasının, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlike ortamına sokmadan sağlanabilmesi olarak tanımlamıştır (Arıkan, 2006: 5). Dadakoğlu (2016: 6) sürdürülebilir kalkınmanın Brundtland Komisyonu Raporu ile önemine kavuşmuş olduğunu ve toplumun sosyal bozukluklarının, çevre kirliliğinin, sorunlu bir sistemin var olduğunun vurgulandığından ve bu tür sorunların acil bir şekilde çözüme kavuşturulmasının bilincinin aşılması gerekliliğinden söz etmiştir. Sonuç olarak raporda belirlenen çözümler ile, çevredeki olumsuzlukların önüne geçileceği ve ekonomik gelişimin sürdürülebilir olacağı ele alınmıştır. TÜSİAD (2012: 13) sürdürülebilir kalkınmayı; ihtiyaçlar ile doğal kaynaklar arasında sürdürülebilir bir denge oluşturularak, çevresel, ekonomik ve toplumsal unsurların

şimdiki zamandan geleceği kapsayacak şekilde planlanmasını amaçlamış geniş bir yaklaşım olarak nitelendirmiştir. Bir bölgenin kalkınmasında sürdürülebilirlik rolünün benimsenmesi olmazsa olmaz bir hedeftir. Kalkınmanın doğal çevreye saygı göstermesiyle birlikte bölgedeki sosyal yapılara da uygun olarak hareket etmesi, sürdürülebilirlik olarak kabul edilmektedir (Vagionis, 2010: 29).

Sürdürülebilir kalkınma, 20. yüzyılın sonlarında dünya gündeminde kendine yer etmiş ve 1990 yılından sonra çeşitli uluslararası antlaşmalar ile tüm dünyaca tanınan bir uygulama planı olmuştur. Ayrıca sürdürülebilir kalkınma şimdiki zaman ile gelecek kuşakların tüm ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla ortaya çıkarılmıştır. Daha iyi bir hayata dair beklentilerin karşılanabilmesi sürdürülebilirlik kapsamında mümkün olabilecektir. Çevre, sosyal ve ekonomik gelişmelerin arasındaki kurgunun iyi bir şekilde planlanmadığı stratejiler ise günümüz ihtiyaçlarını karşılayabilecek fakat gelecekte önüne geçilmesi zor sorunlar çıkarabilecektir. Bu sebepler göz önünde bulundurulduğunda, gelecek nesillerin günümüzdeki kalkınma faaliyetlerinden faydalanabilmesi için çevre, ekonomik ve sosyal yapının bütün olarak değerlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2020).

Dadakoğlu (2016), ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı sağlayan en önemli unsur olan doğal kaynakların dengeli tüketilmesi ve gelecek nesillere verimli bir şekilde aktarılabilmesini vurgulamaktadır. Bu sebeple devamlılığının sağlanması ve yenilenme sınırının aşılmasının önüne geçilmesi şeklinde sürdürülebilir kalkınma tanımını yapmaktadır. Kaynakların korunması ve geliştirilmesi sürdürülebilir kalkınma açısından en önemli görevdir. Kaynakların değerlendirilmeleri ve bu değerlendirmeler sürecinde zarar görmeden ya da aşırı tüketilmeden kalkınmaya yarar sağlamaları sürdürülebilir kalkınmanın temel felsefesidir (Özkök ve Gümüş 2009: 53).

Yavaş ve kararlı bir şekilde büyümeyi destekleyen çevreciler ile diğer yanda sürekli büyüme ve gelişmeyi destekleyenlerin arasında ortak bir yol oluşturmuş olan Birleşmiş Milletler, sürdürülebilir kalkınmayı kullanarak iki farklı fikri sentezlemiştir. Böylece sürdürülebilir kalkınma, çevresel, sosyokültürel veya ekonomik taşıma kapasitesinin sınırlarını zorlamadan devamlılığın sağlanmasını temsil etmektedir (Weaver, 2006: 10).



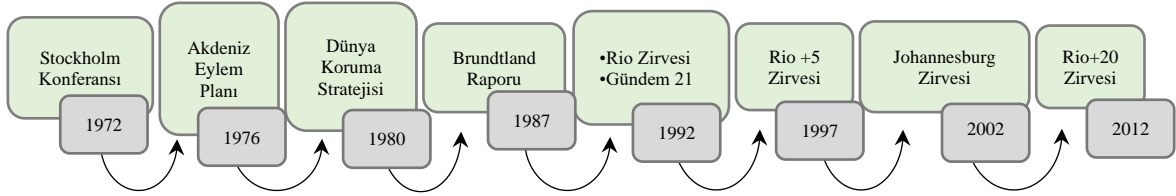
Kaynak: Munasinghe (2009: 34)

Şekil 1. Sürdürülebilir Kalkınma Üçgeni

Yeni (2014: 185), Munasinghe'nin önermiş olduğu (Şekil 1.) sürdürülebilir kalkınma üçgeninde, temel öğeler ve bu temel öğelerin arasındaki bağlantıları göstermiştir. Köşelerde bulunan faktörlerin hedef ve itici güçleri bulunmaktadır. Ekonomideki, mal ve hizmet tüketimi artışı refah seviyesinin yükselmiş olmasını gösteriyorken, çevresel faktörler ekosistemin esneklik ve bütünlüğünün korunmasını belirtmiştir. Sosyal faktörler ise bireyler arası ilişkilerin güçlendirilmesini ve toplumun hedeflerine ulaşabilmesini vurgulamıştır.

2.1.2. Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihsel Gelişimi

Sanayileşmenin hız kazanmasıyla birlikte çevre bilinci anlam kazanmaya başlamış ve oluşan sorunların gelecekte daha da büyüyeceği düşüncesi netleşmiştir (Tıraş, 2012: 62). Sürdürülebilir kalkınmanın 1972 yılında Stockholm Konferansı ile başlayan ve 2012 yılına kadar yapılan toplantılarının gösterildiği tarihsel gelişim Şekil 2. 'de sıralamıştır.



Kaynak: Dadakoğlu (2016: 10)

Şekil 2. Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihsel Gelişimi

Stockholm Konferansı; diğer bir adıyla BM İnsan Çevresi Konferansı, 5 Haziran ile 16 Haziran 1972 tarihleri arasında ismini aldığı Stockholm şehrinde gerçekleştirilmiştir. Konferansta gelişmişlik düzeyleri ve sosyo-ekonomik yapıları birbirinden farklı birçok ülke bir arada bulunmuş (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2020), devletlerin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen bildirgenin sunulması ülkeleri çekimser bırakmıştır. Fakat çevre korumasının ülke kalkınmasına bir engel teşkil etmediği üzerinde durulmuştur. Konferansta çevrenin önemini benimsetmek amacıyla alınan kararlar ve görüşler bildirmede sunulmuştur (Pallemaerts, 1997: 614). Konferansta, ülkeler ve toplumlar üzerinde büyük etkiler yaratılmıştır. Çevre sorunlarının, ülkelerin kalkınma süreçlerinde ortaya çıkmasını engellemek için bazı yöntemler geliştirilmesi gerekliliği savunulmuştur. Gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş olan ülkeler arasındaki ayrımcılığın kaldırılmasının, çevre sorunlarının önüne geçeceği ve iyileştirmelerde önemli bir yere sahip olduğu belirtilmiştir (Kaya, vd., 2011: 409).

Akdeniz Eylem Planı; Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın 1974 yılında kurmuş olduğu ve yirmi bir Akdeniz ülkesinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Avrupa Birliği'nin desteğiyle 1976 yılında imzalanmış olan Barselona Sözleşmesi, (*Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi*) deniz kirliliğinin belirlenmesi ve kontrol altına alınması amacıyla çevre politikalarının geliştirilmesi, alternatif ve yeni kalkınma programlarının düzenlenmesi ve çözümler getirilmesi için oluşturulmuştur (UN, 1978; T.C. Dış İşleri Bakanlığı, 2022).

Brundtland Raporu; BM Genel Sekreterliği tarafından Geo Harlem Brundtland'ın başkanlığı ile kurulmuş olan komisyonun, dünyadaki çevresel bozulmalara dikkat çekilmesi ve önlemler alınması amacıyla 1987 yılında tamamlanan rapor ile BM Genel Kuruluna sunulmuştur. Raporda sürdürülebilir kalkınmaya, insanların bugünün ihtiyaçlarını

karşılımda gelecek nesillerin ihtiyaçlarından ödün vermeden sağlayabilmesi (United Nations, 1987) olarak yer verilmiş ve sürdürülebilir kalkınma tanımı resmi olarak ilk kez bu raporda kullanılmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2020). Brundtland raporunda, sürdürülebilir kalkınma bağlamında ihtiyaç duyulan değişimlerin hayata geçirilmesi amacıyla, global bir gündem hazırlanması gerekliliği duyulmuştur. Küresel açıdan tehditler oluşturan kalkınma ve çevre sorunları, ülkelerin ortak sorunları olarak benimsenmiştir. Çözüm süreçlerinde ise kendi politikalarını izlemeleri dışında farklı çözüm odaklı eylemler gerçekleştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır (WCED, 1987).

Rio Zirvesi; 1992 yılının haziran ayında Rio de Janeiro şehrinde Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED) için bir araya gelinmiştir. Diğer bir adıyla “*Yeryüzü Zirvesi*” olarak bilinen konferans geçmişteki örnekleri arasında en fazla devlet başkanının katılımıyla gerçekleşen büyük bir toplantı unvanına da sahip olmuştur. Bu zirve sürdürülebilirlik konusu hakkında kamuoyunu üzerinde en çok etki bırakan toplantı olmuş ve toplumların bu konu üzerinde düşünmelerine olanak sağlamıştır (Kaya, vd., 2011: 409). Rio Konferansı’nın ilkelerinde Stockholm Konferansı’nda duyurulan ilkeler baz alınmış ve ilkelerin amaçları doğrultusunda, çevre ve kalkınma sistemlerinin küresel olarak bir bütün halinde ele alınması ve desteklenmesi kabul görmüştür (Balık, 2015: 13). Rio zirvesi 1972’de Stockholm’de düzenlenmiş olan konferanstan 20 sene sonra gerçekleştirilmiştir. Zirve 21. yüzyılda uluslararası iş birliği ve kalkınma politikalarına rehberlik etmek ve kalkınma ile çevre konuları üzerinde uygulamaya geçmek için geniş çaplı yeni bir gündem ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Zirve sonucunda sürdürülebilir kalkınma kavramının, hangi düzeyde ya da pozisyonda olduğuna bakılmaksızın tüm insanlığa ulaşabilecek bir hedef olduğu kanaatine varılmıştır (UN, 2020a). Ayrıca zirvede BM iklim değişikliği sözleşmesi, BM biyolojik çeşitlilik sözleşmesi, Rio Deklarasyonunu ve Gündem 21’i onaylayarak kabul edilmiştir (UN, 2020b).

Rio +5 Zirvesi; New York’ta 1997 yılının 13 Mart ile 19 Mart tarihleri arasında düzenlenmiştir. Zirve 1992 yılında Rio de Janeiro’da gerçekleştirilmiş olan Rio+5 Zirvesi, BM Çevre ve Kalkınma Konferansı’nın devamı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu zirvede gündem olarak bahsedilen sürdürülebilir kalkınmanın uygulamaya geçirilmesi hedeflerine ulaşmada görülen zorluklar ve ilerlemelere göz atılmış ve uluslararası uygulama stratejileri

belirlenmiştir (UN, 2020b). Ayrıca Rio Konferansı'nda alınmış olan kararların geçen süre içerisinde ne düzeyde etkili olduğu gözden geçirilmiş, süreç içerisindeki çalışmaların, önlemlerin ve iyileştirmelerin yetersiz olduğu kanaatine varılmış ve bir sonraki düzey için somut sonuçlar almak için kararlar verilmiştir (Karayılan, 2014: 17).

Rio +10 Zirvesi; Johannesburg'da 26 Ağustos – 4 Eylül 2002 tarihlerinde düzenlenen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde, Rio Konferansı'nda alınan kararların işleyişinin gözden geçirilmesi ve ülkelerin uygulamalarda gösterdiği çabaların izlenmesi amaçlanmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2020). Rio Zirvesi'nden 10 yıl sonra gerçekleştirilen bu zirve Rio +10 olarak da anılmaktadır. Zirvede tartışılan konularda gelişmiş ve gelişmemiş ülkelerin sorunlarına eşit olarak yaklaşmadığı, kuzey ve güney yarımküre arasında ayrımcılık olduğu ve küreselleşen dünyanın refah seviyesinin ülkelere göre dengeli paylaşılmadığı görülmüştür (Balık, 2015: 20).

Rio +20 Zirvesi; Haziran 2012 yılında Rio de Janeiro'da gerçekleştirilmiş olan BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nın sonucudur. Rio +20'de sürdürülebilir kalkınmanın geliştirilmesi için yol haritası olabilecek siyasi sonuç belgesi ile sonuca varılmıştır (Balık, 2015: 22; Çalık, 2014: 22; T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2020).

Sürdürülebilir kalkınma adına birçok toplantı düzenlenmiştir. Uluslararası ya da bölge bazlı düzenlenen bu toplantıların veya yayınlanan raporların sayısı yıllar geçtikçe artmaktadır. Böylece ülkelerin sürdürülebilirlik çerçevesinde kalkınma üzerine aldığı kararlarda değişimler ve gelişimler meydana gelecektir.

2.2. Sürdürülebilir Turizm

İnsan, turizm ve çevre kavramlarını sentezleyerek doğal ve kültürel değerleri barındıran kaynakların korunması ve gelecekteki kuşaklara verimliliği bozulmadan aktarılması önem arz etmektedir (Kaypak, 2010: 100). Dolayısıyla turizmin sermayesi olarak adlandırılan bu kaynakların ve değerlerin korunarak, devamlı, kontrollü ve dengeli bir biçimde gelişmesini sağlayan yaklaşım, sürdürülebilir turizm olarak nitelendirilmektedir

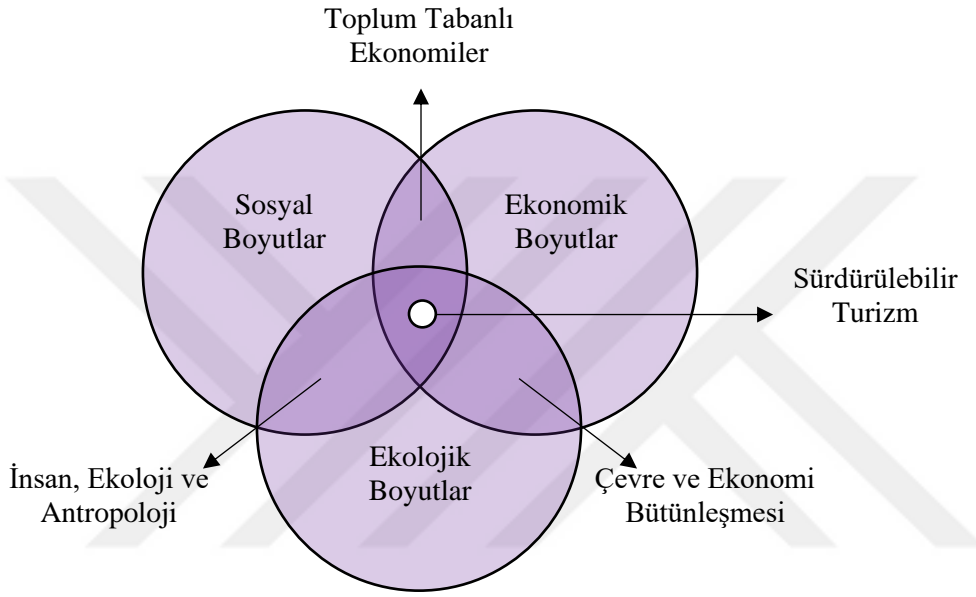
(Kaya, 1997: 149). UNEP ve WTO (2005: 11), sürdürülebilir turizmi şu şekilde tanımlamaktadır:

“İnsanın etkileşim içinde bulunduğu çevrenin bozulmadan korunarak kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamı sürdüren sistemlerin idame ettirildiği ve aynı zamanda tüm kaynakların yöre halkının ve turistlerin ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçlarını doyuracak şekilde ve gelecek nesillerin de benzer ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri biçimde yönetildiği bir gelişme şeklidir.”

Çeşitli yerel ve doğal yaşam biçimleri, gelenekler, görenekler, kültürel ve tarihi miras, doğal düzen ve yaşam alanları gibi değerler turizm açısından önemlidir. Destinasyonlara çekicilik sağlayan bu değerlerden uzun vadede ekonomik fayda sağlanabilmesi için onların korunması ve geleceğe en sağlıklı biçimde aktarılması gerekliliği doğmaktadır (Danacı ve Akkaya, 2018: 246). Sürdürülebilir turizm ile asıl anlatılmak istenen durum da budur. Sürdürülebilir turizm, kalkınmanın kontrollü bir şekilde gerçekleştirilmesini, doğal güzellikler ile insanlar tarafından yaratılmış değerleri koruma altına almayı ve bahsi geçenlerin turistlerin ziyaretine sunulmasını içermektedir (Kaya, 1997: 22). UNWTO, sürdürülebilir turizmin destinasyonların nadir özelliklerinin korunarak sonraki yıllara aktarılması olarak belirtmekte ve üç temel ilke sunmaktadır. Bu ilkeler, biyolojik ve ekolojik çeşitliliğin benimsenmesi ve korunması, yerel halkın öz benliklerinin bozulmaması ve yine yerel halkın turizm sektöründe istihdam edilerek toplum yaşam standartlarının artırılmasının sağlanmasıdır (Garda ve Temizel, 2016: 87).

Sürdürülebilir kalkınmanın doğuşundan sonra ortaya çıkan sürdürülebilir turizm kavramı, doğal ve kültürel çevreye bağımlı olan yerel halkın ve turistlerin gelecekte de turizmden faydalanabilmelerini amaçlayan bir turizm şekli olarak tanımlanmıştır (Er ve Bardakoğlu, 2016: 96). Sürdürülebilirliğe göre çevrenin korunması ve doğal kaynakların kuvvetlendirilmesi eylemleri, ekolojik açıdan duyarlı bir sistemin ortaya çıkarılmasını hedeflemektedir (Beyhan, 2004: 16). Turizmin gelişimi aşamasında sürdürülebilirliğin dikkate alınmaması nedeniyle, kısa vadede sosyal ve çevresel sorunların, uzun vadede ise ekonomik sorunların ortaya çıkması muhtemeldir (Şengül, vd., 2018: 490).

Sürdürülebilir turizm kavramı, 1980’li yıllarda turizmin uygulama olarak gelişim göstermesi fakat teori olarak gerilemesiyle birlikte ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki kitle turizmi çok hızlı bir şekilde yayılarak çoğunluk tarafından benimsenmiş ve ilerleyen yıllar içerisinde ortaya çıkacak sorunların başında gelecek bir tatil anlayışını yaratmıştır. Sürdürülebilir turizm, kitle turizminin oluşturabileceği sorunların önlenmesi amacıyla hayata geçirilmiştir (Beyhan, 2004: 20).



Kaynak: Korkmaz ve Başkalkan (2011: 63)

Şekil 3. Sürdürülebilir Turizm Etkileşimi

Birçok ülkede ekonomik, sosyal ve politik gelişmelere katkı sağlamakta olan turizm, olumlu etkilerde bulunduğu gibi sosyal ve kültürel açıdan yerel kimliğin kaybı gibi olumsuz etkilere de yol açabilmektedir. Buradaki amaç gelişimin sürdürülebilir olabilmesi ve gelecekteki toplumun yaşam kalitesini yükseltmektir (Kuntay, 2004: 48). Turizmin olumsuz etkileri her geçen gün daha çok tüketime dayalı olarak kitlesel kullanımlar sonucu artmaktadır. Turizm faaliyetlerinin de gün geçtikçe arttığı göz önünde bulundurulduğunda ve bilinçsiz kullanımlar sonucunda sosyo-kültürel ve doğal kaynaklar üzerinde ağır tahripler söz konusu olmaktadır (Eser, vd., 2010: 28). Dünyada hızla gelişmekte ve değişmekte olan ekonomi, siyaset, teknoloji gibi unsurlar turizm ile paralellik göstermekte ve ulusların ekonomilerinde büyük paylar sağlamaktadır. Turizmin içerisinde yapılan her harcama direkt olarak ulusal ve uluslararası ekonomide önem arz etmektedir. Fakat geçmişten günümüze

doğru ilerleyen süreçte kitle turizmine eğilim artmış, kıyı alanlarında taşıma kapasiteleri aşılma derecesine gelmiş, tahribatlar gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Bu sonuçları göz önünde bulunduranlar, artmakta olan kitle turizm eğilimini yavaşlatmış, doğal ve kültürel çevrenin dengeli kullanma ve koruma amaçlarına yardımcı olmuştur (Kaypak, 2010: 94).

2.2.1. Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri

Gelecek Turizmde Projesinde (2019) sürdürülebilir turizm kavramı farklı turizm türlerinin geliştirilmesi için uygulanan faaliyetlerin içerisinde bulunması gereken ilkeleri tanımlamaktadır. Bu kapsamda diğer turizm türlerinin sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirlik ilkelerinin benimsenerek geliştirilmesi ve yerel kalkınmanın sağlanması amaçlanmıştır. Projede aktarılan, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) belirlemiş olduğu ilkeler "Tablo 1." olarak verilmiştir.

Tablo 1

UNEP ve UNWTO Sürdürülebilir Turizm İlkeleri

Ekonomik Süreklilik	Yerel Kalkınma	İstihdam Kalitesi	Sosyal Katılım ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Ziyaretçi Memnuniyeti	Yerelden Kontrol	Toplumsal Refah	Kültürel Zenginlik
Fiziki Bütünlük	Biyolojik Çeşitlilik	Kaynakların Verimli Kullanılması	Çevresel Etki

Kaynak: gelecekturizmde.com (2019).

Gelecek turizmde (2019) tarafından derlenen sürdürülebilir turizm ilkelerine göre:

- 1) Ekonomik süreklilik; destinasyonların ve faaliyetlerin başarılarının devam edebilmesi ve faydanın uzun vadede sürmesi için geliştirilen politikaların yerel düzeyde uygulanabilirliğini ve işletmelerin rekabetlerinin ulusal ve uluslararası düzeyde sürmesini sağlayabilmek.
- 2) Yerel kalkınma; turistlerin ziyaret ettikleri destinasyonlarda konaklamalarının, bölge üreticileri ve hizmet sektörleri ile alışverişinin, bölgede yaptığı harcamaların

- yükselmesinin sağlanmasını desteklemek ve yörenin turizmden daha fazla katkı almasını sağlamak.
- 3) İstihdam kalitesi; bireylerin ırkı, cinsiyeti, sağlık durumları ve dış görünüşleri gibi konularda ayrımcılığın asla yapılmaksızın, meslek eğitimlerini destekleyerek, maaş ve hizmet kalitesini güçlendirip turizm ile bağdaşık yerel istihdamı arttırmak.
 - 4) Sosyal katılım ve toplumsal cinsiyet eşitliği; turizmden elde edilmiş olan sosyal ve ekonomik kazançların, bütünüyle adaletli bir biçimde dağıtımının yapılmasına öncül olmak, ekonomik ve sosyal bağlamda dezavantajı bulunan gruplar için fırsatlar sağlamak, yapılan hizmetleri arttırmak ve gelirlerini iyileştirmek.
 - 5) Ziyaretçi memnuniyeti; “sorumlu turist” kavramının desteklenerek, turistlerin yaş, ırk, cinsiyet, engellilik durumu ve herhangi başka durumu konusunda ayrımcılık yapılmayarak, turistlerin güven içinde ve en yüksek faydayı alabileceği şekilde sürdürülebilir ve yenilikçi deneyimler arz etmek.
 - 6) Yerelden kontrol; yerel yönetimlerin turizmin tüm paydaşlarıyla birlikte planlama, yönetim ve uygulama durumlarında iletişim halinde olması ve istişare etmesini sağlamak, yerelde turizmin gelişimi hususunda yerel halk ve diğer kuruluşlar ile sivil toplumu güçlendirmek ve bu sürece dahil etmek.
 - 7) Toplumsal refah; sosyal tahriplere ve bozulmalara uğratılmadan yerel halkın sosyal yapılarının, kaynaklarının ve yaşam imkanlarının erişimini kolay kılınır hale getirmek ve elde ettikleri yaşam kalitelerini korumak.
 - 8) Kültürel zenginlik; yerelin kendine has kültürü, tarihin bıraktığı mirasları, gelenek ve görenekleri ve yerel halkın ayırt edici özelliklerini muhafaza etmek ve tüm bahsi geçenlere saygı duymak ve değerlerinin yükselmesini sağlamak.
 - 9) Fiziki bütünlük, kent ve kır alanlarının her birinin kendilerine has olan kalitelerini ve özelliklerini koruyarak iyileştirilmesini sağlamakla birlikte çevrenin bütünlüğünün ve görselinin bozulmasını engellemek.
 - 10) Biyolojik çeşitlilik; yaşam alanlarının, yaban hayatının ve doğal ortamda bulunan yöreye özgü türlerle beraber tüm türlerin korunmasını ve bunlara dolaylı yollardan verilen zararların en aza indirgenmesini sağlamak, bu işlev sonrasında bahsi geçenler ekseninde bilinçlendirmek.
 - 11) Kaynakların verimli kullanımı; turizm ile dolaylı ya da direkt olarak alakalı tüm tesis ve hizmetlerin geliştirilmesi ve işletilmesi için kullanılan bütün kaynakların

kullanımı hususunda dikkatli olmak ve asgari oranda kullanmak. Kültürel, doğal ve tarihi değerlerin bilinirliğini hat safhaya çıkartmak ve yerelde sahiplenmeyi sağlamak. Bahsi geçen süresince ve sonrasında koruma altında tutmak ve konu hususunda bilinçlendirmeler gerçekleştirmek.

12) Çevresel etki; turistlerden ve onlara hizmet sağlayan işletmelerden kaynaklanmakta olan toprak, su ve hava kirliliğini ve doğaya salınan atıkların en aza indirilmesini sağlamak, yerel halkı, işletme çalışanlarını, işletme sahiplerini ve misafirleri bu bağlamda bilinçlendirerek, “sorumlu işletme” ve “sorumlu turist” gibi kavramları tüm bölgelere aşılama olarak belirtilmiştir.

Kaya (1997: 150) ise sürdürülebilir turizmin unsurlarını şu şekilde belirtmiştir:

- Yerel halkın yaşam kalitesinin artırılması,
- Adil bir kalkınma yaratılması,
- Destinasyon ziyaretçilerinin maksimum ve kaliteli deneyim alabilmelerinin sağlanması,
- Mevcut çevre kalitesinin korunması ve gelişim sağlamasına katkı yapılması,
- Alternatif turizm etkinliklerinin halk nezdinde anlaşılması.

Destinasyonlarda gerçekleştirilen turizm etkinlikleri sonucunda ekonomik kalkınmanın ve zarar görmekte olan çevresel değerlerin korunması ve geliştirilmesi, sürdürülebilir turizmin gelişimi için önemli rol oynamaktadır. Bu amaca ulaşmada sürdürülebilir turizmin ilkeleri bağlamında uzun vadede kaynaklardan ve imkanlardan en çok verim alınacak şekilde yararlanılması gerekmektedir. Fakat kıyılarda yoğunlaşan turizm faaliyetlerinde son çeyrek asırdır bu düşüncenin uygulandığı pek söylenememektedir. Buna göre bölge halkının, yatırımcıların ve görevlilerin sürdürülebilir turizmin önemi konusunda bilinçlendirildiği konusunda hemfikir olunamamaktadır (Kozak, vd., 2014: 97).

2.2.2. Sürdürülebilir Turizmin Kapsamı

Yörelere kendilerine özgü çeşitli özellikleri bulunmakta ve bu özelliklerin kültürel miras niteliğinde korunup kollanması gerekmektedir, ayrıca sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla da gelecek kuşaklara değişime uğratılmadan aktarılmalıdır. Turizmin yöresel

kalkınmalarda katkısı önemli konumda olup, sürdürülebilirlik sayesinde korunması ve etkin bir biçimde kullanılması ciddi katkılar sağlamaktadır (Düzgün ve Çalık, 2017: 126). Yerel halkın sürdürülebilir turizme bakış açısı, konuyla ilgili faaliyetlerin hayata geçirilmesi bakımından önemini sürdürmektedir. Yöredeki doğal ve kültürel değerlerden ekonomik açıdan yararlanıldığı süreçte, bu değerlerin korunmasında öncülük sağlanacaktır. Buna ek olarak yerel yönetimlerin yatırımcılarla birlikte ve sürdürülebilir turizmi projelendirerek, bölge halkının tanınmasında ve bilinçlendirilmesinde katkı sağlaması gerekmektedir (Er ve Bardakoğlu, 2016: 108). Bölgesel turizmin gelişimi aşamasında sürdürülebilirlik kavramının bölge paydaşları tarafından benimsenmesi ve bu süreç doğrultusunda gelişimin gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bölge kendine has olan özellikleri kaybetmeden gelecek kuşaklara aktarımını sağlayabilmesi ve yine bu aktarım sürecinde günümüz ihtiyaçlarının karşılanmasından vazgeçmeden uygulanması gerekliliği önemli bir hal almaktadır (Şengül, vd., 2018: 490).

Gelecek nesillerin haklarına engel olmak anlamına gelen çevrenin geri dönüştürülemez şekilde tahrip edilmesi, günümüzdeki ve gelecekteki kuşakların sahip olabileceği paylardan yararlanılamaz hale getirilmesine neden olacaktır. Sürdürülebilirliğin en önemli unsuru bu durumun oluşmaması için hayata geçirilecek politikalar (Kaya, 1997: 16). Sürdürülebilir turizmin destinasyonlarda verimli bir hal alabilmesi için planlı bir gelişme sürecine ihtiyaç duyulmaktadır. Doğru planlamalar yapıldığında ve doğru politikalar izlendiğinde çevre ve kaynakların turizm tarafından zarar görmeden gelişmesi sağlanacaktır (Alkan, 2015: 6707). Destinasyonlar turistik ürünlerin sunulduğu alanların yanında kendisi de başlı başına turistik bir ürün olmaktadır. Dolayısıyla turizmden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen destinasyonların yönetiminde, onunla etkileşime giren paydaşların da iş birliğine ihtiyacı olmaktadır. Destinasyonların sürdürülebilir hale gelmesi için bunların devamlılığının sağlanması yönetimin temel görevi olup, destinasyonların geleceği yönetimin nasıl şekillendirdiğine bağlıdır (Doğan ve Gümüş, 2014: 8). Sürdürülebilir turizm, günümüz turistlerinin ve yerel halkın ihtiyaçlarının karşılanmasıyla beraber gelecek için de koruma işleminin gerçekleştirilmesi ve uygulamaların temkinli yapılması gerekliliğini savunmaktadır (Eser, vd., 2010: 31).

Sürdürülebilir turizmin temel amacı, çevre, toplum, doğal ve kültürel varlıklar gibi olguların zarara uğratılmadan, yerel ekonomiye ve toplum hayatına devamlı bir şekilde turizm yoluyla katkı ve gelişim sağlaması olup (Beyhan, 2004: 41), planlama ve projelendirme uygulamaları bir bütün olarak sürdürülebilir turizm açısından önemli işaretler olarak kabul edilmektedir (Düzgün ve Çalık, 2017: 135). Hızlı kentleşme ve aşırı endüstrileşme sonucu kontrolsüz ve dengesiz dağılımının zemin hazırladığı kaynak kayıpları ciddi çevre sorunlarına neden olmakta ve gelecek için tehdit oluşturmaktadır. Fakat her geçen gün artmakta olan çevre bilinci gelişimi, turizm endüstrisine önemli ölçüde umut vermektedir (Çavuş ve Tanrısevdi, 2000: 154). Turizm etkinlikleri çerçevesinde bütün kaynakların süreklilik sağlayabilmesi için planlı olarak uygulanmasını isteyen sürdürülebilir turizm, bölge halkının ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayabilirken, bugün insanların elinde bulunan kaynakların gelecekteki değerinin korunmasını önemli kılmaktadır. Bu kapsamda turizm işletmecilerinin ve yatırımcıların çevre koruması ve geliştirilmesi olaylarına katkı sağlaması gerekliliği ön plandadır (Kaypak, 2010: 109).

UNEP, sürdürülebilir turizmin gelişim aşamasında (Korkmaz ve Başkalkan, 2011: 63);

- Turizm kaynakları, günümüzde sağlanan faydayla birlikte gelecek için de fayda sağlaması için kullanım düzeylerinde korunma sağlanması,
- Turizmin yönetimi ve gelişiminin planlanması, sorunların ekolojik ve sosyo-kültürel alanlarda baş göstermeden önlemler alınması,
- Turizm çevresinin korunması, bölgesel devamlılığın sağlanması ve arttırılması,
- Bölgesel ziyaretlerin devamlılığının yanında oranlarda düşüş sağlanmaması açısından çekiciliklerin zarar görmemesi ve arttırılması,
- Tüm paydaşların turizmden yararlanmasını gerekli görmektedir.

Sürdürülebilir turizmin gelişiminde bölge halkının varlığı ve yaşam tarzı önem arz ettiği için sosyo-kültürel etki bağlamında turizmin uzun döneme yayılarak bölge halkının bilinçlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Fakat turizmin gelişmesi ve turistlerin kendi kültürlerinin bölgelerde bıraktığı izler sonucu, bölge halkının da yaşam tarzında değişimler oluşmaktadır (Biçici, 2013: 31). Uyum ve iş birliği planlamaları sürdürülebilir turizmin gelişimi için oldukça önemli olup, turizm ile alakalı her kesimin bu uygulamaları

yapması gerekmektedir (Eser, vd., 2010: 31). Sürdürülebilir turizmin güçlendirilmesi, turizm içerisinde rol almakta olan herkesin düzenli bir şekilde yönetilme stratejisiyle olanak sağlanabilir. Bireylerin üzerine düşen görevleri ve sorumlulukları düzgün bir şekilde uygulaması gerekmektedir. Böylece yerel olanakların turizm ile birleşiminden kaynaklı olarak içerisinde, planlama yapılması, örgütler oluşturulması, harekete geçirilmesi ve denetlenmesini kapsayacak yönetim anlayışı benimsenmelidir. Yerel olarak kaynaklara zarar vermeyecek yönetim ve pazarlama anlayışı çerçevesinde düzenlenebilecek uzun süreli turistik etkinlikler, yerel ekonomiyi şahlandıracak ve uzun vadede yarar sağlayacaktır (Kaypak, 2010: 102).

Destinasyonları ziyarette bulunan turistler ve turistlere hizmet sağlayan işletmeler plansız gelişmeler sonucu yerel düzeyde sosyo-kültürel ve doğal kaynaklara zarar verebilmektedir. Zarar gören kaynakların tekrardan geri kazandırılması güç bir durum olduğu gibi bazen de imkansız hale gelebilmektedir. Sürdürülebilir turizm hedefleri göz önünde bulundurulduğunda kaynakların bilinçli bir halde kullanımı bu olumsuzlukları azaltabileceği gibi, turizmden elde edilecek ekonomik, sosyal ve çevresel faydaları da arttıracaktır (Alkan, 2015: 6692). Kültürel, sosyal ve çevresel değerlerin ekonomik açıdan kazanç sağlaması turizm sayesinde ortaya çıkmış ve birçok destinasyonun gelişimine pozitif yönde etki sağlamıştır. Fakat bu görülen katkıların kazanımı yolunda tahribatların neden olduğu negatif etkiler de görülmektedir. Turizmin yarattığı sorunların karşısına geçmek için sürdürülebilir turizm kapsamında duyarlılık sağlanmıştır (Kaya, 1997: 21). Çevre ve turizm birbiriyle bağdaşmakta ve turizm çevrenin değişimine etki etmektedir. Dolayısıyla planlanması doğru yapılmamış turizm faaliyetlerinin, turistler bakımından çekiciliği yüksek olan doğal ya da beşeri çevrenin kalitesini düşüreceği, hatta tamamen yok edebileceği genel olarak kabul edilmektedir. Destinasyonlardaki turist sayılarının aşırı yükselmesi, destinasyonun fiziki, sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan taşıma kapasitelerini zorlamakta ve destinasyondaki bütün sektörleri etkileyerek bir durgunluk yaratmakta, hatta düşüşler meydana gelmektedir. Bahsedilen durumlar sonuç olarak bölge halkında sosyal maliyet olarak iz bırakmaktadır (Kaya, 1997: 23).

Dünya çapında her geçen gün büyüyen turizm sektörü için kullanılmakta olan kaynakların, devamlılığı ve korunması gerekliliğinin önemi çok büyüktür. Bu önemin

sağlanmasındaki ilk seçenek, elde edilen ekonomik kazançların sürdürülebilir olmasıdır. Fakat sadece gelir elde etme düşüncesi benimsendiğinde kaynakların korunması ve idareli kullanılması söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla, alternatif turizm etkinliklerinin doğal kaynaklarının korunmasına yardımcı olduğu göze çarpmaktadır (Korkmaz ve Başkalkan, 2011: 68). Turizm talebinde sürekli artış yaşanmakta ve buna bağlı olarak karşılığında arz faaliyetleri genişlemektedir. Bölgelerin elinde bulunduğu kaynaklar tükenebilir olduğu için bu arzı karşılamayacak düzeylere gerileyecektir. Bu yüzden turistleri çeşitlendirilmiş ürünlere yönlendirmek bir zorunluluk haline gelmiştir (Marangoz ve Karadağ, 2017: 30).

Çevre bilincinin gelişmesiyle birlikte alternatif turizm çeşitleri de bir bir ortaya çıkmaya başlamıştır (Beyhan, 2004: 32). Sürdürülebilir turizm ile tanışık olan alternatif turizm kavramı, turistler için kitle turizmi dışında ikameler oluşturan ve kitle turizminin bıraktığı tahribatlar gibi durumlardan uzak olup, belirli amaçlar doğrultusunda organize bir biçimde gerçekleştirilen daha küçük turizm türü olarak nitelendirilmektedir (Korkmaz ve Başkalkan, 2011: 63). Ekonomik, kültürel ve doğal kaynakların aşırı bir biçimde tüketilmesi, bu kaynaklardan üretilen ürünlerin de sona ermesine neden olacaktır. Bu izlenim turizm sektörünün de sonunu getirebilecek durumlar yaratacağından, kazanç elde edilmesi için sürdürülebilir turizmin ve ürünlerin çeşitlendirilme zorunluluğuna yönelmektedir. Böylece, kitle turizminden uzaklaşıp alternatif turizm çeşitlerine yönelme gerçekleştiğinde aynı kaynakların tüketim tekrarı bir nebze de olsa azalacaktır (Marangoz ve Karadağ, 2017: 30). Dadakoğlu (2016: 25) sürdürülebilir turizmin gelişimini Tablo 2’de yer alan maliyetlerin indirgenmesiyle sağlanabileceğini ve konu dahilinde tüm paydaşların bilinçlendirilip harekete geçirilmesini belirtmiştir. Tabloda yer alan turizmin sosyal, ekonomik ve çevresel türdeki fayda ve maliyetleri bölgelerin gelişimi açısından önem arz etmektedir.

Tablo 2

Turizmin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Fayda ve Maliyetleri

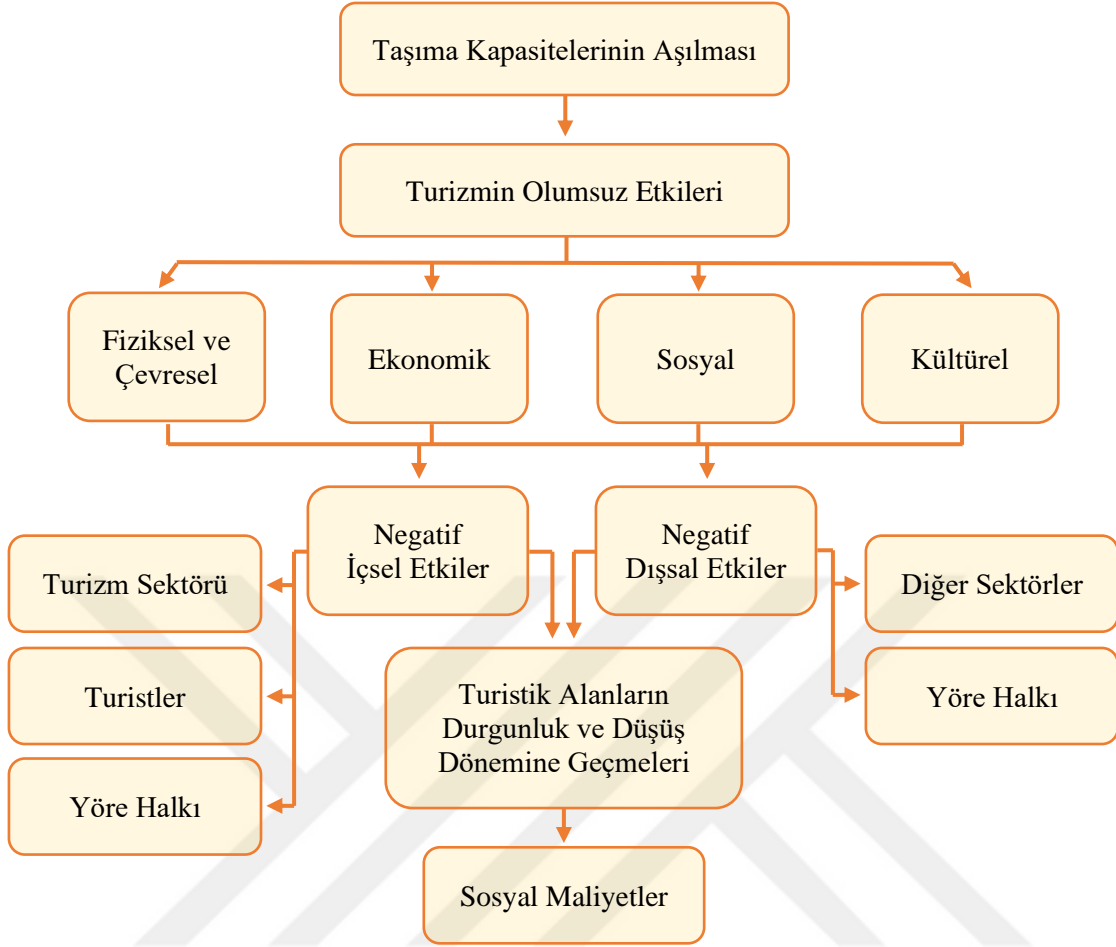
Fayda/Maliyet	Ekonomik	Sosyal	Çevresel
Faydalar	<ul style="list-style-type: none"> • Yeni ulaşım bağlantıları • Rekreatif alanların geliştirilmesi • Alışveriş olanaklarının genişlemesi • Gelir ve istihdam etkisi • Vergi gelirleri 	<ul style="list-style-type: none"> • Kişilerarası ilişki düzeyinde genişleme • Eğitim ve sağlık gibi alanlarda ilerlemeler • Kültürel değerlerin tanınması 	<ul style="list-style-type: none"> • Çevrenin daha değerli kabul edilmesi • Flora ve faunanın korunması
Maliyetler	<ul style="list-style-type: none"> • Enflasyon • Altyapı yatırım tutarlarının yüksekliği ve bunu büyük oranda devletin üstlenmek zorunda kalması 	<ul style="list-style-type: none"> • Trafik • Aşırı kalabalıklaşma • Suç oranında artış • Kültür bozulmaları • Güvenlik problemleri 	<ul style="list-style-type: none"> • Gürültü, hava, su kirliliği • Doğanın tahrip edilmesi • Çöp, katı ve sıvı atık problemleri

Kaynak: Dadakoğlu (2016: 25).

Sürdürülebilir turizmin gerçekleşebilmesi için paydaşların katılımı, alternatif turizm çeşitlerinin artırılması ve yeni pazarlara yönelimin oluşturulması gerekliliği belirtilmektedir. Dolayısıyla kültürel, tarihi ve doğal kaynaklar tek başına bu işlemi gerçekleştirmeye yetmeyecektir. Paydaşlar içerisinde bulunan turizm çalışanları kitle turizmi dahilinde yılın sadece belirli aylarında görev alabilmekte ve sürekli sirkülasyona maruz kalmaktadır. Bunun sonucunda nitelikli personel sıkıntılarını baş göstermektedir. Alternatif turizmin geliştirilmesi durumunda yılın her ayında çalışan personeller sayesinde bu sorunlar ortadan kalkabilecek ve nitelikli personel yetiştirilebildiği gözler önüne çıkacaktır (Marangoz ve Karadağ, 2017: 37-38).

Turizmin ülke ekonomilerine katkısı oldukça yüksek olup toplumsal kalkınmada da önemli yere sahiptir. Böylelikle turizm sektörü dünya ekonomisinin vazgeçilmezi haline gelmiştir. Turizm faaliyetleri bölgelerin kalkınma seviyelerini dengelemek, kaynakları verimli kullanmak, ziyaretçi artışı sağlamak ve turizmden elde edilen gelirleri yükseltmek amacıyla önem arz etmeye başlamıştır. Alternatif turizmin çeşitlendirilmesinin istenmesi ise turizmin ülke ve bölge ekonomisine sağladığı katkılar sebebiyle ön plana çıkmıştır (Uğuz, 2011: 333).

Turizmin getirdiği ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmeler bazı olumsuz etkiler de yaratmaktadır. Yerel halkın gelir kaynağının artmasına katkı sağlayan turizme olan yönelim, tarım ve hayvancılığa olan ilgiyi azaltmış ve destinasyonlar içerisinde kullanımı azalan araziler yerlerini betonlaşmaya sebebiyet veren ikincil konutlara bırakmıştır (Alkan, 2015: 6704). Sıcak denizlere kıyısı olan her ülke gibi Türkiye’de de kıyı kesimlerde aşırı yoğunlaşma dikkat çekmekte ve kitle turizmine hizmet veren birçok turistik yapının betonlaşmaya sebebiyet verdiği gözlemlenmektedir. Bu durum nüfus yoğunluğu, çevrenin tahribi ve altyapı yetersizlikleri gibi sorunları meydana getirmekte ve beraberinde turistik çekiciliği de düşürmektedir (avuş ve Tanrısevdi, 2000: 156). Günümüzde turizm alanında evre ve ekoloji duyarlılığı olan kararlar alınmasıyla birlikte yeni turizm alanları oluşmuş ve mevcut alanlarda ise yeni seçenekler ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte destinasyon kimliklerinin korunabilmesi ve sürdürülebilmesi için taşıma kapasitesi kavramı ortaya çıkmıştır (Beyhan ve Ünügür, 2005: 80-81). Rastgele bir sistemin sürdürülebilirliği açısından taşıma kapasitesine önem verilmesi gerekmekte ve sürdürülebilirliğin baz alındığı her alanda taşıma kapasitesinin ve sistemin doygunluk oranının göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir (Beyhan, 2004: 9). Turizmin gelişiminde bölgenin kapasitesinin aşımı birçok soruna yol açabilmekte ve bu durum sonuçlarıyla birlikte Şekil.4 üzerinde gösterilmiştir.



Kaynak: Kaya (1997: 24)

Şekil 4. Turizmin Olumsuz Etkilerinin Zincirleme Sonuçları

Turizm sektörü doğal, kültürel, tarihi ve sosyal kaynaklara bağımlı bir yapıya sahip olmasıyla ve devamlılığının sağlanması için sürdürülebilirlik kavramı açısından önemli bir konumdadır. Bu kaynakların korunması, yenilenmesi ile biyolojik ve ekolojik dengenin zarar görmeden gelecek kuşaklara aktarılması sürdürülebilir turizmin uygulanması amacını ortaya çıkarmaktadır (Uğuz, 2011: 333). Bu sebeple bireylerin şehirlerde geçirmiş olduğu sıkıntılardan uzaklaşıp ve kitle turizmine katılımları reddetmesiyle birlikte ortaya alternatif turizm türleri meydana gelmiştir. Ayrıca bireyler tarafından oluşan talep artışları ve değişim isteği alternatif turizm türlerinin ortaya çıkmasını hızlandırmış ve çeşitlendirmiştir.

2.3. Alternatif Turizm

Türk Dil Kurumu (2020) ‘nun çevrimiçi sözlük platformunda alternatif sözcüğü taratıldığında, birinci sırada isim olarak “seçenek” kelimesiyle, ikinci sırada sıfat olarak “değişik, farklı” kelimeleriyle ve üçüncü sırada yine bir sıfat olarak “karşı” kelimesiyle nitelendirilmiştir. Oxford alternatif sözcüğünü (alternative) isim olarak “şık, seçenek”, sıfat olarak ise “başka” olarak nitelendirmiştir (Oxford Wordpower Dictionary, 2012: 24). Baytok, Pelit ve Soybalı (2017: 1), alternatif kelimesinin etimolojik olarak incelendiğinde “iki olasılık arasında seçim” ya da “biri olmadığında yerine kullanılacak diğer şey/ikame” anlamlarıyla karşılaştığına yer vermiştir.

Dünya genelinde 1980 ve 1990’lı yıllarda gelişim gösteren çevre bilinci, bireylerin seyahat etme, çevreyi tanıma, değişik deneyimlerde bulunma gibi istekleriyle harmanlanması ve özellikle batılı devletlerde insan refahının artması, boş zamanların çoğalması ve insan ömrünün genişlemesi gibi durumlar söz konusu olması neticesinde turizmin çeşitlendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Gülbahar, 2009: 172). Bu ihtiyaç, sürdürülebilirlik kavramının turizme geçmesiyle beraber anlam kazanarak, insanların alternatif yollar aramasına gerekçe sağlamış ve yavaş yavaş popülerliğini de arttırmaya başlamıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, “sosyal ve ekolojik uyuma, yerel ve yabancı girişimcilerin iş birliğine ve gelişmede yerli malzeme kullanılmasına öncelik verme amacını güden turizm çeşidi” tanımına yer vermiştir (Doğan ve Yıldız, 2007: 157). Bulut (2006: 13) “turizmde kaynak olarak güneşin, denizin ve sahillerin kullanıldığı kitle turizmine alternatif olarak gelişen turizm türlerini ele alan bir kavramdır” olarak tanımlamıştır. Alternatif turizme getirilen bir diğer tanım ise, “kitle turizminin etkilerini azaltan ve turizm gelirlerini dengeli ve yerel halka öncelik verecek şekilde dağıtarak refah seviyelerinin yükselmesine katkıda bulunan, turizmden gelir akışını daha geniş zaman ve kesimlere yayan turistik ürün ve hizmetler içeren turizm çeşididir” şeklindedir (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2009: 97). Akova (2000), klasik olan turizmden kaçınanların yabancı hayatı, doğal bitki ortamlarını, gölleri, akarsuları vb. gibi görsel güzellikleri deneyimlemeleri ve bunların olanaklarını kullanmaları olarak tanımlamıştır.

Gündemdeki turizm faaliyetlerinin planlanarak yürütülmesiyle gelecek kuşakların hak mahrumiyeti yaşamalarına engel olmak ve bu kapsamda gelecekteki turizmin gelişimine katkı sağlamak istenmesi alternatif turizm anlayışını ortaya çıkarmaktadır (Duran ve Özkul, 2018: 143). Albayrak, (2011: 10) ise alternatif turizmin, alışılmış turizm türlerinden farklı olan turistik ürünlerin bir araya gelmesiyle oluşturulduğunu ve turizm endüstrisinde yeni yönler geliştiren bir turizm çeşidi olarak ortaya çıktığını belirtmiştir. Amacını ise gelişen ve değişen dünyaya bağımlı olan insanların da farklılaşmasıyla birlikte oluşan beklentilere yanıt bulabilmek, bunun yanında ülkelerin sunduklarını daha verimli bir şekilde arza açarak sosyal, kültürel ve ekonomik katkılara sebebiyet vermek olduğunu ifade etmiştir.

Boz (2019: 980), klasikleşmiş deniz, kum, güneş üçlüsüne bağımlı kitle turizmine yoğun bir katılım olmasına rağmen getirisinin düşük olması ve kalitesinin de yeterli olmaması turizm gelirlerinin düşüşüne sebebiyet vermekte olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda aşırı yapılaşma oluşumlarıyla ve buna bağlı olarak taşıma kapasitelerinin aşımıyla tahriplerin artmasına ve çevreyi olumsuz etkileyen sonuçlar yarattığına yer vererek, bunların yanında kitle turizminin belirli zaman aralıklarında ve belirli yerlerde gerçekleştirilebildiği için söz konusu bölgelere aşırı yığılma meydana gelmekte olduğunu vurgulamıştır. Bütün bunların gerçekleşmesiyle beraber turistlerin farklılaşan fikir, ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda alternatif turizm arayışları meydana getirdiğine değinmiştir.

Ulusan ve Batman, (2010: 256), dünya genelinde zaman geçtikçe artarak yayılmaya devam eden alternatif turizmin; dünyada ortaya çıkan yeni düşünceler, doğal kaynakların bilinçsizce tüketimi sonucunda zarar görmesi ve turizmde gerçekleşen değişimler ile yeni yollar meydana gelmesi sonucu önemli bir hal almakta olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında alternatif turizmin tercih edilmesinde bireylerin sosyal yaşamındaki ve iş hayatındaki tekrarlamalar sonucu kaçış olarak göstermiştir. Bütün bunların sonucunda turistlerin farklılaştırılmış ürünlere yönelmesiyle alternatif turizm önem kazandığını ifade etmiştir.

Turizmde yenilik ve çeşitlilik her geçen gün daha çok aranmaktadır, bunun sebebi zamanın getirdiği yaşam tarzlarının değişimi ve çevresel bilinçlenmenin artmakta olmasına dayanmaktadır. Klasikleşmiş olan deniz, kum ve güneş turizmi zaman geçtikçe yerini tarih, kültür ve yöresel değere ve eğlence anlayışlarına bırakmaktadır (Mansuroğlu, 2006: 35).

Alternatif turizmin ortaya çıkışı konusunda pek çok görüş mevcut olup bunlar; kaynakların tahrip olmasıyla kalitelerinin bozulması, turizmin tüm yıla yayılarak aktif şekilde uygulanabilmesi, sürdürülebilir turizm anlayışının gelişmesi, turistlerin standart turizm faaliyetlerinden sıkılmış olmasıyla farklı deneyimler gerçekleştirmek istemeleri ve yerelin alışılmışın dışında aktiviteler sunması olarak belirtilebilir (Meydan Uygur ve Başkan: 2007: 32).

Tekeli (2001: 4), turistlerin bir, iki haftalık tur paketleri dahilinde yaptıkları seyahat ve tatillerin, klasik turizm olayı olduğunu belirterek, buna tepki olarak alternatif turizm faaliyetlerinin meydana geldiğinden bahsetmiştir. Kısa Ovalı (2007: 74) ise, kitle turizminin yarattığı olumsuzluklara karşı oluşan tepkiler ile çevreci örgütlerin; kaynakların yok olmakta olduğu ve korunması gerektiği açıklamalarıyla birlikte meydana gelen bilinçlenmelerin alternatif turizm arayışlarının temelini oluşturduğunu ifade etmektedir. Aytuğ, vd. (2020: 716), alternatif turizm kavramının 1970'li yılların sonuna doğru ve 1980'li yılların başlarında var olduğunu belirterek genel olarak küçük ölçekli olup, yerel halk için ise büyük öneme sahip olan turizm faaliyetleri olarak tanımlamışlardır. Ayrıca kitle turizmi karşıtı olarak gerçekleştirilen stratejilerin ifadesi olarak kullanıldığını belirtmişlerdir. Alternatif turizm sürekli aynı kaynaklardan yararlanmadığı için onların tahrip edilip yok olmasının önüne geçmekte, ömürlerinin daha uzun olması konusunda yardımcı olmaktadır (Çelik, 2018: 196).

Alternatif turizme katılım gösteren turistlerin yaşamlarında değişimler meydana gelebilmektedir. Bunun en büyük nedenleri ise, alternatif turizmin belli başlı konularda ziyaretçilerin içinde merak uyandırdığı aktiviteler hakkında bilgi sağlıyor olması ve kişilerin kendilerini geliştirmek istiyor olmalarında yatmaktadır (Burton, 1998: 757). Meraklı turistlerin ülkeleri keşfetme isteğiyle beraber, alternatif turizmin bu tür turistlere yerel kültürün yaşam ve iletişim konusunda kolaylık sağlayacağı söz konusu olabilmektedir (Cohen, 1987: 17). Turistlerin değişen bu istek, ihtiyaç ve yaşam tarzlarına dayalı beklentilerin yanında, ülkelerin turizm pastasından daha fazla kar sağlamak istemesi de alternatif turizm için önemli olan hususlardandır (Albayrak, 2011: 12).

Sürdürülebilir turizmin yaratılması alternatif turizm arayışlarına bağlı olduğu kabul görülmekteydi (Alaeddinoğlu, 2017: 211). Dolayısıyla turizmde sürdürülebilirlik ve alternatif turizm anlayışları bağlamında turizme ürün çeşitliliği sağlanmaktadır. Bunun sayesinde tur operatörlerinin tek başlarına pazarlara hakim olup diledikleri gibi pazarı manipüle etmesinin önüne geçilmiştir. Ayrıca uluslararası ticaret sağlayan zincir işletmelerin yerlerine daha küçük ve yerel konumdaki işletmelerin turizm pastasından pay alabilmesine imkan sağlanmış, turizmde zaman kavramının aza indirgenerek mevsimselliğin azaltılması ve turizmden sağlanan gelirlerin daha dengeli bir biçimde dağıtılması başarılmıştır (Akoğlan Kozak, vd., 2013: 17). Ayrıca alternatif turizm faaliyetleri birden ortaya çıkmamakla beraber daha yavaş fakat kararlı olarak gelişim gösteren bir işlevi aktarmaktadır. Dolayısıyla alternatif turizmin amaçladığı durum kısa vadede elde edilen yüksek karlar yerine, daha zamana yayılmış, sürdürülebilir ve düzenli olarak kar edilebilen bir sistemdir (Merdan ve Okuroğlu, 2016: 965).

Baytok, vd. (2017: 1), birçok araştırmacının alternatif turizm tanımına kitle turizminin zıttı olarak bahsederek ve literatürde bu tanımla yer edindiğini belirterek, bu çerçevede doğa temelli ya da sürdürülebilir ilkeler doğrultusunda gelişimi desteklenmesi gereken turizmin çeşitleri olarak açıklandığına yer vermiştir. Alternatif turizmin amacı, var olan doğal kaynakları koruyarak nitelikli bir çevre oluşturmak ve yerel halkın turizm faaliyetleri konusunda katılım sağlamasını yönlendirerek ekonomik anlamda fayda kazandırmaktır (Akpınar ve Bulut 2010: 1577).

Belirli zamanlarda ve belirli yerlerde yoğunlaşmalara sebebiyet veren kitle turizmi, bu yoğunlaşma sebebiyle doğal çevreye ve turizmin arz kaynakları üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Kitle turizminin olumsuz etkilerinin en çok rastlandığı nokta doğal çevre olduğundan, alternatif turizm kavramıyla karşılaşıldığında akıllarda ilk olarak doğa temelli turizm türleri canlanmaktadır (Çoban ve Karakuş, 2019: 116). Kitle turizminin ortaya çıkardığı olumsuz etkiler sonucunda ve bu etkilerin azaltılması ve kaynakların korunması yönünde yapılması gerekenler göz önünde bulundurularak, alternatif turizm ortaya çıkarılmıştır (Zengin, vd., 2014: 4). Alternatif turizmin ortaya çıkışında kitle turizminin rolünün büyük olduğu birçok araştırmacı tarafından ortaya atılmıştır. Burada kitle turizminin bir tanımı yapılması gerekirse; tur operatörlerince turistlerden kalabalık gruplar oluşturarak,

destinasyonlara charter uçak seferleri vasıtasıyla getirilip, “tüketim odaklı” hizmet sağlayan konaklama işletmelerine yerleştirilmesiyle devam eden ve tatilleri sona erdikten sonra yaşadıkları bölgelere geri dönmeleri sağlanan süreç olarak tanımlanabilir (Çoban ve Karakuş, 2019: 116). Gündemde bireylerin kitle turizminden uzaklaşma eğilimi gösterdikleri gözlenmektedir. Bunun nedeni bireylerin modern çağın getirdiği şehir hayatı ve yaşam monotonluğundan, kirlilikten ve tüm bunların dolaylı olarak getirdiği stres oluşumlarından sıkılmaları olarak gösterilebilir (Zengin, vd., 2019: 271).

Bireylerin üzerinde oluşan stres ve sıkıntılarla beraber, sosyal hakların ve yaşam standartlarının geliştirdiği imkanlar dahilinde, bulunan ortamdaki kaçma istekleri meydana gelmeye başlamış ve bu kaçışlar deniz, kum, güneş üçlüsünün getirdiği klasikleşmiş turizm dışında gelişmeye başlamıştır (Öztürk ve Yazıcıoğlu: 2002: 193). Bu klasikleşmiş turizmden kaçışlar, kitle turizminin yerel turizm üzerinde bıraktığı olumsuz etkilerle de harmanlanınca alternatif turizm hareketlerinin artmasına sebebiyet vermiştir. Yıldız ve Kalağan (2008: 44) alternatif turizmin çeşitlerinin ortaya çıkmaya başlamasının, turizmin gün geçtikçe artmakta olan olumsuz etkilerinin fark edilmesine, yenilik aramakta olan turistlerin artmasına, turizm pazarına olan bakış açısının değişmesine ve çevre ile ekonomik unsurlara olan etkisine bağlı olduğunu belirtmiştir. Alternatif turizmin önemi, turistlerin farklı destinasyonlar görmek, keşfetmek ve farklı deneyimler yaşamak istemeleriyle daha da artmıştır (Çeken, vd., 2012: 11).

Alternatif turizm, doğal kaynakların korunarak daha nitelikli bir çevre oluşturmada katkı sağlamasının yanı sıra alternatif turizm aktivitelerinin uygulandığı bölgelerde yaşamlarını sürdüren yerel halkın turizm kaynaklı ekonomik faydadan yararlanmalarını gözetmektedir (Oral ve Başarır, 1995: 180). Yörelere alternatif turizme katılım istemesi; turizmin yıl içerisinde daha fazla yayılması, turizmden elde edilen gelirlerin yükselmesi, çevresel, sosyal ve kültürel olumsuzlukların en aza indirgenmesi, turistik ürünlerin çeşitliliğinin artmasıyla farklı ziyaretçiler elde edilmesi gibi durumlarla birlikte ortaya çıkmaktadır (Boz, 2019: 981). Yerel halkın turizmin çeşitlendirilmesi konusundaki görüşleri ve önerileri, yöre hakkında bilgi sahibi olunması gerekliliğinden dolayı önemli görülmektedir. Bununla birlikte bölge halkının aktif rol oynaması, bölgeye katkı sağlayacak ekonomik etkilerde ve yerel turizmi besleyici konumda bulunan doğal kaynaklar ile çevresel

etkilerde de önem arz etmektedir (Mansuroğlu, 2006: 44). Yerel halkın alternatif turizm içerisinde aktif olarak yer alması, söz sahibi olması ve aynı zamanda turist ilişkilerinin yüksek olması gerekmektedir. Ayrıca küçük ölçekli olan alternatif turizmde yerel halkın söz sahibi olması, olumsuz etkilerle karşılaşmasını en aza indirmektedir (Triarchi ve Karamanis, 2017: 36). Alternatif turizmin çeşitlerinin 1990'lı yıllardan sonra meydana gelmesiyle kamu ve özel kuruluşlar alternatif turizm üzerinden yatırımlar uygulamaya başlamıştır (Albayrak, 2013: 148).

Alternatif turizmin belirgin birkaç özelliği, doğaya dönük olmak ve korumak, bölge halkını kendi faaliyetlerine dahil etmek, çevresel ve toplumsal duyar sağlamak, yöre ürünlerine ve satışlarına önem göstermek, bölge halkının istihdamına yardımcı olmak şeklinde verilmiştir (Düşmezkalender ve Metin: 2019: 815). Böylece doğal, kültürel ve yerel mirasların etkilerini yükselterek turizmin daha geniş bir biçimde yayılmasını sağlayan alternatif turizm, bireylerin ekonomik, sosyal ve kültürel seviyelerinin gelişiminde katkıda bulunmaktadır (Çelik, 2018: 196).

Çelik, (2018: 196), alternatif turizm sayesinde turizm belirli zamanlarda belirli yerlerde sabit bir şekilde gerçekleştirilmesi sınırını ortadan kaldırarak, turizmin daha geniş bir zamana yayılmasını sağlamakta, iş imkanlarının genişletilmesinde ve yeni iş imkanları oluşturulmasında önemli rol oynamakta olduğunu dile getirmiştir. Bu neticede alternatif turizmin, nüfus yoğunluğunun dengesiz ve bilinçsiz bir şekilde kıyı kesimlerine yoğunlaşmasının önüne geçerek ülkedeki nüfus dağılışının yapay kesimlere zorunlu olarak yönlendirilmesine ve gelecekte sorun olabilecek sağlıksız göçlere sebebiyete yer verilmemesi için önlemler aldığını belirtmiştir (Çelik, 2018: 195).

Alternatif turizmin ortaya çıkması ve talep görmesiyle birlikte dünya pazarında da önem uyandırmış ve bu pazardan kendilerine pay çıkarmak isteyen ülkeler açısından önemli bir konu olarak görülmeye başlanmıştır. Günümüzde bireylerin çevre konusu üzerinde bilinçlenmeye başlamasıyla da doğal ortama ve yerel kültüre duyulan ilgi artmıştır. Böylece alternatif turizm türlerinin de çevreye duyarlı farklı özelliklere sahip olması gerekliliği ön plandadır. Bu özelliklerin farkında olan ülkeler turistik talebi arttırmak için birer pazar aracı şeklinde kullanabilmektedir (Meydan Uygur ve Baykan, 2007: 44). Turistler alternatif

turizmle doğa, çevre, tarih, kültür gibi konular üzerine daha çok yoğunlaşmış ve ülkelerin bu tür değerlerini öğrenme ve koruma istekleri arttırmıştır. Böylece alternatif turizm, ülkelerin gerek yerli gerekse yabancı topluluklar tarafından bütün yönleriyle sevilmesini ve tanınmasını sağlamaktadır (Çelik, 2018: 196).

Bölgelerin birer turizm destinasyonu haline gelmesi için gerekli olan en önemli olan şey çekiciliktir. O bölgeyi ziyaret edenlerin eğlenmesini, keyif almasını ve eğitici bilgiler edinmesini sağlayan kaynaklar, destinasyonların temel çekicilikleri olmaktadır. Turizm ve seyahat endüstrisinin temelini dayanan çekicilik kavramı pek çok turizm kaynağından elde edilebilmektedir. En önemli temel kaynak ve çekicilikler, insanların desteğine ihtiyaç duymadan doğal olarak oluşmuş zenginlikler olarak bahsedilebilir. Doğal kaynaklar çekiciliğini oluşturan en önemli unsur olup alternatif turizm katılımcıları için de çok önemli bir düzeydedir (Ersun ve Arslan, 2009: 143). Alternatif turizmin gelişmesiyle turistlerin bölgeye çekilmesi arttırılacaktır, fakat alternatif turizm faaliyetlerinin planlanması ve organizasyonu yapılmadığı ya da eksik yapıldığı durumlarda getirilerinin yanında götürdükleri daha fazla olabilecektir. Buna istinaden bölgeler, alternatif turizm için gerekli altyapı ve üstyapıları oluşturmalı ve geliştirilmesinde yardımcı olmalıdır (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 193).

Turistlerin katılım sağladığı bölgelere göz atıldığında çoğunluk olan kısmın deniz kıyısı ve tarihi yapı açısından zengin bölgeler ile karşılaşmaktadır. Dolayısıyla alternatif turizm için de büyük öneme sahip olan doğal ve tarihi güzelliklerin bölge kültürüyle birlikte korunması gerekliliği oldukça önemli bir husustur. Aynı zamanda alternatif turizm türleri için çekicilik sağlamak adına yapılan ya da yapılması planlanan konaklama, altyapı, ulaşım gibi unsurların söz konusu durum ile uyum çerçevesinde planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gereklidir (Merdan ve Okuroğlu, 2016: 965). Eskin, vd. (2017: 23) ise doğal kaynakların korunmasını sağlayan ve aynı zamanda ülkelerin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunan sürdürülebilir turizmde çevre yönetiminin önemli olduğunu ifade ederek, yörelerde gerçekleştirilmek istenen sürdürülebilir rekreasyon ve turizm faaliyetleri için gerekli planlama ve stratejilerin oluşturulması ve uygulanması gerekliliği üzerinde durmuştur.

Konu Türkiye olarak ele alındığında çok fazla alternatif turizm türünün barındırıldığı göze çarpmakta fakat bunların arasında kültür olgusu her zaman daha fazla ön plana çıkmış ve çıkmaya da devam edecektir. Böylece kültür turizminin geliştirilmesi diğer alternatif turizm türlerinin de gelişimine katkıda bulunacaktır (Alaeddinoğlu, 2017: 214). Turizm pazarlamasında alternatif turizm için en önemli konumda bulunan doğal güzelliklere sahip bakir alanlar nadir bulunmasıyla da ürün farklılaştırması adına koruma bilinci dahilinde kullanılmakta ve bölge ile ülke turizmine ciddi katkılar sağlamaktadır (Merdan ve Okuroğlu, 2016: 981).

Turizmin en uygun biçiminin alternatif turizm olduğu açıktır ve desteklenmesi gerekmektedir. Fakat alternatif turizme ulaşabilme yolunda kitle turizminin oluşturduğu olumsuz etkileri sıralamaktan çok daha fazlasının düşünülmesi gerekmektedir. Öncelikli olarak bölgenin ve bölge halkının ihtiyaçları belirlenmeli, bölgenin fiziki ve insani kapasitelerinin sınırları oluşturulmalı ve potansiyel pazarın tepkisi ölçülmelidir. Nitekim turistin olmadığı yerde alternatif turizmde yapılması mümkün olmayacaktır. Bu nedenle turistler için nabız yoklaması yapılmalı, ihtiyaç ve tercihleri göz önünde bulundurulmalıdır. Aksi halde alternatif turizm faaliyetlerini gerçekleştiren kitle turistleri ortaya çıkabilecektir (Butler, 1990: 45).

Değişmekte olan hayat standartları göz önünde bulundurulduğunda buna bağlı olarak insanların da değişim göstermesi gayet doğaldır. İnsanların bu değişimi birçok alanda da yenilikler getirdiği gibi turizm endüstrisinde de her geçen gün artarak görülmektedir. Buna bağlı olarak turizm endüstrisinde insanların farklılaşan düşünceleriyle ve çevre bilinciyle birlikte ortaya çıkmış ve gelişimine devam etmekte olan turizm faaliyetleri alternatif turizm türlerini ortaya çıkarmaktadır (Eryılmaz, 2011: 2). Eğer ki bir ülkenin kalkınma planları turizm üzerinden gerçekleştirilmesi düşünülüyor ise turistlik ürünlere alternatif turizm türleri bağlamında çeşitlik kazandırılması ve yenilikler getirilmesi, o ülke açısından önemli bir strateji olacaktır (Vagionis, 2010: 29).

2.3.1. Alternatif Turizmin Nedenleri

Zengin ve Eker (2014), turizmin birçok türünün alternatif turizm olarak düşünüldüğünü belirterek, alternatif turizmin çevreden mesul bir anlayış sergilediğine değinmiştir ve ortaya çıkış nedenlerini şöyle sıralamıştır:

- Kaynakların yok olmayla karşı karşıya gelmesi ve kalitelerinin bozulması,
- Sürdürülebilir turizm düşüncesinin ortaya çıkması ve yaygınlaşması,
- Turizmin tüm yıla aktif şekilde yayılması isteğinin artması,
- Klasikleşmiş kitle turizminden sıkılan ziyaretçi sayılarının artması,
- Ziyaretçilere farklı heyecanlar, eğlenceler ve tatiller arz edilmesi,
- Bireylerin turizmden farklı hazlar beklemeye başlaması.

2.3.2. Alternatif Turizmin Özellikleri

Kitle turizminin meydana getirmiş olduğu sorunların önüne geçmek ya da minimum seviyeye indirmek ve turizmde sürdürülebilirlik için atılan adımların gelişimi amacıyla ortaya çıkarılan alternatif turizm şekillerinin uygulanması için birtakım özelliklere sahip olması gereklidir. Bu özellikler gerek faaliyetlerin yapısına gerekse bölgenin sunduğu çeşitliliğe göre değişiklik gösterebilmektedir (Avcıkurt, 2017: 182). Isaac (2010: 24) alternatif turizmin toplumsal ve ekolojik dönüşümleri teşvik etmekte birkaç yönü olduğunu ve bunlardan; doğal bakımdan ilgi çeken eko-turizm, sürdürülebilir turizm, yoksul yanlısı turizm, adil ticaret, toplum temelli turizm, turizm yoluyla barış, gönüllü turizm ve adalet turizmi olarak bahsetmiştir.

Akoğlan Kozak ve Bahçe (2009: 99-101) ise alternatif turizmin özelliklerini şöyle sıralamıştır:

- Alternatif turizm türleri genel olarak klasik turizm türlerine göre daha küçük ölçekli olması
- Yöre halkına öncelik vermesi
- Doğal, tarihi ve kültürel kaynakların korunmasında önemli rol oynar ve taşıma kapasitesine önem vermesi
- Gerçekleştirilen bölgedeki tüm paydaşların katılımını sağlaması

- Alternatif turizm ürünlerinin sürdürülebilirlik kapsamında yöre halkı ve ziyaretçilere fayda sağlaması
- Sürdürülebilir turizm çerçevesinde taşıma kapasiteleri hem sosyal açıdan hem de fiziksel açıdan aşılmadan ekonomik bağlamda yeteri düzeyde arz oluşturması
- Yöre halkı ve turistler arasında olumlu yönde etkileşim oluşturan çevre bilinci yüksek, sosyal, doğal ve kültürel değerleri önemseyen bir turizm türü olması
- Diğer turizm türlerine nazaran daha küçük gruplar halinde veya bireysel olarak gerçekleştirilen turizm faaliyetleri olmasıdır.

2.3.3. Alternatif Turizm Türleri

Kitle turizminin çevre ve toplum üzerinde sebep olduğu olumsuz etkiler sonucunda özellikle 20. Yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkmaya başlayan ve tarihi, kültürü ve çevreyi önemli görerek bu kaynaklar üzerinde olumsuz sonuçlara yer vermemeye dikkat ederek turizm içerisine katan alternatif turizm türleri oluşmuştur (Gülbahar, 2009: 162-163). Alternatif turizm türlerine yönelim yılın farklı zamanlarında bölge insanları ve çevre koşullarının da dikkate alınarak hem sezonların canlandırılması hem de sezon harici atıl kalmış olan bölgelerin verimli bir ölçüde kullanılmasını sağlayacaktır (TÜSİAD, 2012). Ülkelerin turizm pastasından aldıkları payı çoğaltabilmeleri için ürün çeşitlendirmesine gitmesi gerekmekte ve bu ürün çeşitlendirmesi ise alternatif turizm faaliyetlerinin geliştirilmesiyle elde edilebilmektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 185).

Turizm ürünlerinin, değerlerinin ve kaynakların gelecek nesillere aktarılmasında alternatif turizm yardımcı olacağı gibi, alternatif turizmin çeşitlendirilmesi turizmin sadece belirli zamanlarda gerçekleştirilmeyeceğini de ortaya koyacaktır (Yeşiltaş ve Öztürk, 2008:9). Bu sebeple alternatif turizm türlerinin arayışları son bulmayacak ve alternatif turizmdeki değişimler sürekli olarak devam edecektir (Alaeddinoğlu, 2017: 21).

Literatürde pek çok araştırmacı tarafından ortaya atılmış pek çok alternatif turizm türü bulunmaktadır. Dünya üzerinde bulunan 7,8 milyarı aşkın insan (UN, 2021) ve her birinin kendine özgü özel ilgileri vardır. Bu demek oluyor ki her insanın farklı düşüncesiyle birlikte farklı turizm türlerinin ortaya çıkması devam edecektir. Turizmin hiçbir zaman uzun

sürekli olarak durağan hale geçmediği gibi bundan sonra da hiçbir zaman durağanlaşmayacak aksine daha çok dinamiklik kazanacaktır. Her araştırmacının kendi fikirleriyle sunduğu çok fazla değişiklik göstermeyen bir alternatif turizm türleri listesi bulunmaktadır. Burada önemli olan geleneksel turizm türlerinden ayrı olan her tür turizm çeşidinin ortak çatı altında inceleniyor olmasıdır. Her geçen gün yeni alternatiflerin turizm ile bağdaşması, araştırmalar sonucunda literatürde kendine yer bulmakta ve insanların az ya da çok şekilde ilgisine tabi olmaktadır. Tablo 3. üzerinde alternatif turizm türleri ve gruplandırılması verilmiş olup, bu gruplandırmalar başka araştırmacılara göre değişiklik gösterebilmektedir.

Tablo 3

Alternatif Turizm Türleri

Kültür Turizmi	<ul style="list-style-type: none"> •Kültürel miras turizmi •Dark turizm •Etnik turizm •İpek yolu turizmi 	Spor Turizmi	<ul style="list-style-type: none"> •Hava sporları turizmi •Kış turizmi ve dağcılık •Akarsu sporları turizmi •Deniz turizmi <ul style="list-style-type: none"> ▶ Yat turizmi ▶ Kruvaziyer turizmi ▶ Sualtı dalış turizmi •Golf turizmi •Av turizmi •Futbol turizmi
Kongre Turizmi		İnanç Turizmi	
Sağlık Turizmi	<ul style="list-style-type: none"> •Medikal turizm •Termal turizm 	Gastronomi Turizmi	•Şarap turizmi
Kırsal Turizm	<ul style="list-style-type: none"> •Botanik turizm •Yayla turizmi •Kamp ve karavan turizmi •Kuş gözlemciliği turizmi •Mağara turizmi 	Gençlik Turizmi	
Rekreasyon Turizmi		Üçüncü Yaş Turizmi	

Kaynak: Albayrak (2013)

Kültür Turizmi

Kültür, insanın varoluşundan sonra çoğalmaya ve gruplaşmaya başlamasıyla oluşan toplumlarla birlikte ortaya çıkmış olan bir olgudur. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2021a), kültürü “bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, geçmişten beri değişerek

devam eden, kendine özgü, sanatı, inançları, örf ve adetleri, anlayış ve davranışları ile onun kimliğini oluşturan yaşayış ve düşünüş tarzıdır. Topluma kimlik kazandıran, dayanışma ve birlik duygusu verdiği toplumda düzeni de sağlayan maddi ve manevi değerlerin bütünüdür” şeklinde tanımlamıştır. TDK (2021) ise kültürü “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” olarak tanımlamıştır.

Eğitim seviyelerinin yükselmesi, teknolojinin gelişmesi ve ulaşımın rahatça yapılmasıyla birlikte insanlarda farklı olaylar üzerinde merak uyandırmaya başlamıştır. Bununla beraber tarih, sanat, arkeoloji gibi birçok bilimi içeren kültür turizmi hızla bir gelişim göstermektedir (Barakazı ve Karapınar, 2015: 609). Destinasyonlarda karşılaşılan yaşam tarzları, dil, din, tarih, mimari yapılar, sanat gibi kültürel özelliklerin insanların turizm faaliyetlerine katılımı hususunda önem arz etmektedir (Bandoğlu, 2015: 156). Bahçe (2009: 3), kültür turizmini “bir bölgede yaşayan bir insan grubuna özgü somut ve soyut özelliklerinin, ziyaretçinin ilgi ve amacına göre gerçek ortamında deneyimlenmesi için yapılan seyahat” şeklinde tanımlamıştır. Gülcan (2010: 102) ise kültür turizmine “çağdaş ve geçmiş kültürlere ait somut ve somut olmayan değerlerle ilgili olarak, onları görme, haklarında bilgi ve deneyim edinme amacıyla gerçekleşen ve bununla ilgili ürün ve hizmetlerin satın alınmasına bağlı olarak doğrudan ve dolaylı faaliyetlerden oluşan bir turizm olgusudur” şeklinde tanım getirmiştir.

Bireyler eski medeniyetlerin kültürlerinin yanında günümüzde devam etmekte olan kendi kültürleri dışındaki kültürlere ilgi göstermeye başlamış ve bu durumda turizmin mevsimselliğe takılmadan tüm yıla yayılması konusunda dinamizm kazanarak, kültürlerin tanıtımı ve korunması hususunda kültür turizmine önemli katkılar sağlamaktadır (Emekli, 2006: 54). Genellikle kültür turizmine katılan turistler, kültür turizmine katılmayanlara oranla daha fazla para harcamakta ve daha yoğun şekilde sezon dışında turizme katılım göstermektedir (Vergori ve Arima, 2020: 5). Ayrıca kültür turizmi turistleri sanat galerileri, müzeler, tarihi mekanlar, festivaller ve fuarlar gibi yerlerin ziyaretleri için motive etmesi ve söz konusu durumun gerçekleşmesi durumunda bölgelere ciddi rakamlarda istihdam

sağlamakta ve konaklama işletmelerinin doluluk oranlarını arttırmaktadır. Bunlara bağlı olarak paydaşların da olumlu yönde etkilenmesi söz konusu olmaktadır (Çulha, 2008: 1831).

Kültür turizmi mevsimsellikten uzak olup turizmin zamana ve bölgelere yayılmasına zemin hazırlamaktadır. Böylece turizmde daha fazla zaman harcamak isteyen turist potansiyeli kültür turizmini tercih etmekte ve bu potansiyel turistlerin diğer turistlere oranla daha özgür, eğitilmiş, meraklı ve ilgili olduğu ile karşılaşmaktadır. Dolayısıyla doğaya ve kültürlere daha duyarlı olan bu kitle çevreyi ve bölge insanlarını daha çok tanımaya isteklidir. Kültür turizmi kıyı turizmine göre daha köklü olduğundan, sonradan oluşturulan turizm faaliyetlerine göre daha sağlam ve kırılğan olan diğer turizm hareketlerine göre sermaye değişimlerinden daha az etkilenmektedir. Bu gibi durumlar bölgelerin kültürel değerlerinin artışlarına ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlamaktadır (Üsküdar, vd., 2014: 69).

Kültür turizminin yaygınlaşması, kültürel özelliklerin tanınması ve paylaşılması sonucu kültürlerarası iletişimlerin kurulmasıyla ve sürdürülebilir turizmin desteklenmesiyle oluşmaktadır. Dolayısıyla kültür, turizm endüstrisi içerisinde en hızlı gelişen ve turizm hareketliliğinde de hızlı bir büyüme gösteren bir etken olarak belirmektedir. Kültür turizmi koruma bilincini geliştirerek gelecek nesillere aktarımın mümkün kılınmasıyla da kültür ve turizm arasındaki bağı güçlendirmekte ve ülkeler açısından daha da önemli bir hal kazanmaktadır (Sandıkçı, vd., 2020: 24).

İnsanlar tarafından üretilmiş olan araç ve teknolojilerin tümünün somut olan kültüre ve insanlar tarafından üretilmiş olan anlam içeren değerlerin, kuralların ve davranışların tümü ise somut olmayan kültür kaynakları olarak nitelendirilmektedir. İnsanoğlu hayatı boyunca üretmiş olduğu ve somut olmayan varlıkların kültür nezdinde önemi oldukça yüksektir (Gülcan, 2010 :101). Kültür turizmini oluşturan kaynaklar çok fazla çeşit içermekte ve zaman ilerledikçe insanların ilgi ve merakları sonucu bu kaynaklar daha da popüler hale gelmektedir. Teknolojinin gelişimiyle birlikte iletişim kanallarının çoğalması da ülkelerin sahip olduğu kültürel kaynakları iletişim kanalları vasıtasıyla insanlara ulaştırması, kültürel kaynakların değerlerini arttırarak kültür turizmini ön plana çıkarmıştır. Kültür turizmi kaynakları “Tablo 4’te” verilmiştir (Albayrak, 2013: 52).

Tablo 4

Kültür Turizmi Kaynakları

Kültür Turizmi Kaynakları	Özellikleri
Tarihsel olaylar ve ünlü kişiler	Belirli bir bölgede gerçekleşmiş olaylar veya bu bölgelerde yaşamış önemli insanlar için yapılan seyahatlerdir.
Miras çekicilikleri	Geçmişten gelecek nesillere aktarılmış, toplumların ya da kültürlerin taşıdığı geçmiş izlerinin bulunduğu yerlere yapılan ziyaretlerdir.
Festival ve özel olaylar	Bölgelerde düzenlenen çeşitli kültürel, dini veya sosyal etkinliklerin tümü festival olarak nitelendirilmekte ve bölgenin yerel değerlerini ön plana çıkararak büyük bir çekim unsuru olmaktadır.
Modern kültür	Bölgelere has olan yerel radyo, televizyon ve sinemalarının gösterimi ve ayrıca temalı parkların tanıtımı amacıyla gerçekleştirilen seyahatlerdir.
Yerel yiyecek ve içecekler	Bölgelerin kendilerine ait yemek ve içeceklerinin tarihlerini, tariflerini, yaralarını ve sunuluş biçimlerini tanıtmaya yönelik yapılan seyahatlerdir.
Yerel el sanatları	Bölgelerde gerçekleştirilen özgün sanat eserlerini görmek, öğrenmek ve haklarında bilgi sahibi olmak için gerçekleştirilen seyahatlerdir.
Temalı etkinlikler ve gezi alanları	Bölgede belirli bir tema üzerine kurulmuş olan etkinlikler ya da geziler olup, bunlar hakkında bilgi sahibi olunması için gerçekleştirilen seyahatlerdir.
Özel ilgi seyahatleri	Bireylerin özel olarak ilgi duydukları durumlar veya konular üzerinde gerçekleştirdikleri seyahatlerdir.
Sportif ve boş zaman faaliyetleri	Bölgelerdeki spor ve rekreasyon faaliyetlerinin uygulanması veya izlenmesi amacıyla düzenlenen seyahatlerdir.
Endüstri ve ticaret	Alışveriş, işyeri ziyareti, tarımsal çekicilikler, fuar ziyaretleri gibi amaçlarla yapılan seyahatlerdir.
İnanç merkezleri	Dini mekanların gezilmesi, bilgi alınması ve ibadet edilmesi amacıyla gerçekleştirilen seyahatlerdir.
Lisan	Bölgelere has lisanlar hakkında bilgi edinme, öğrenme ve gözlemleme gibi olayları gerçekleştirmek amacıyla yapılan seyahatlerdir.
Mimari çeşitlilik	Bölgelerde inşa edilmiş mimariler hakkında tarihi, yapısal, kültürel, bilimsel ve benzeri amaçlar doğrultusunda bilgi ve gözlem edinilmesi için yapılan seyahatlerdir.
Sanatsal faaliyetler	Bölgede bulunan galeri, tiyatro, müzikal gibi sanatsal faaliyetleri ziyaret etmek için gerçekleştirilen faaliyetlerdir.

Kaynak: Albayrak (2013: 53)

Kültür turizmi bölgelere ekonomik katkı sağladığı gibi bölgelerdeki kültürel varlıkların korunmasını ve gelişmesini de desteklemektedir. Fakat plansız yürütülen kültür turizmi olumsuz sonuçlara da yol açabilmektedir. Bu sebeple kültür turizmi üzerinde hassas bir biçimde çalışılmakta ve buna istinaden kültürel değerlerin korunarak birer turizm ürünü haline getirilmesi hedefi savunulmaktadır (Gülcan, 2010: 111). Fakat bu kaynakların turizm ürünü getirilmesi amaçlanırken yanlış restorasyon ve bölgenin aşırı yüklenmesi gibi durumlardan kaçınılması gerekmekte, bu gibi durumların oluşmaması için düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Destinasyonların tanıtımı için ve turistlerin bölgelere ziyaretinin artırılması adına kültür turizmi bünyesinde kabul edilen festivaller, kültür turizmine destek ve çekicilik açısından oldukça önemli olup, hem uluslararası konumda insanların tanışmasına, pekişmesine hem de birbirlerinin yaşamları hakkında bilgilere sahip olma konusunda merakları arttırarak yeni yerler görme ve yeni insanlar tanıma isteğini arttırmaktadır (Çulha, 2008: 1828).

Albayrak (2013: 54-56) kültür turizminin temel özelliklerine şu şekilde yer vermiştir,

- Farklı kültürlerin değerlerini ve eserlerinin tanınması ve yararlanılması adına gerçekleştirilen turizm türüdür.
- Zamana bağlı bir turizm türü olmayıp, istenildiği her zaman gerçekleştirilebilecek bir turizm türüdür.
- Gezilmesi, görülmesi gereken eser ve değerlerin konumları sabit olmasıyla beraber, talep yaratan bir turizm türüdür ve turistlerin bunlardan yararlanması için bölgeleri ziyaret etmesi gerekmektedir.
- Turizm içerisinde çeşitlilik yaratmakta ve aşırı kaynak kullanımının önüne geçmektedir.
- Ülkelerin sahip olduğu manevi değerler üzerinden maddi değerler kazanılmasını sağlamaktadır.
- Turistlerin ziyaret ettiğini bölgelerdeki kültürler ile kendi kültürleri arasındaki benzer ve ortak özelliklerin farkına varmasını sağlamaktadır.

- Kültürel etkileşime katkı sağlayan kültür turizmi, turistlerin ziyaret ettiğini bölgelerdeki kültürleri gözlemlemesi, incelemesi, etkilemesi ve bölge kültüründen etkilenmesi ile kültürler arası etkileşime sebep olmaktadır.

- Tanıtım açısından önemli rol oynayan kültür turizmi, farklı turistik ürünleri ve pazar bölümlerini çekmek için kullanılmaktadır.

- Ülkelerin sahip olduğu kaynakların korunması gerekliliğinde kültür turizminin önemi büyüktür, aksi halde tahribatlar ortaya çıkmakta dolayısıyla turizm türlerinin değer kaybetmesine ve bozulmasına yol açmaktadır.

- Sürdürülebilir turizme uzun vadede katkı sağlayan bir turizm türüdür.

- Yerel halkın istihdamına katkı sağlamakta ve bölgenin ekonomisine doğrudan katkı sağlamaktadır.

- Bölgelerdeki konaklama tesislerinin doluluk oranlarını arttırmakta ve turizm ile alakalı faaliyet sürdüren sektör ve işletmelere katkılar sağlamaktadır.

- Bölge halkı üzerinde turist deneyimlerinin artmasına ve turistler ile iletişimlerin yükselmesine olanak sağlamaktadır.

- Bölgelerin kendilerine has olan özellikleri ve değerleriyle birlikte turizme katkı sağlaması diğer bölgeler ya da ülkeler ile aralarındaki rekabetlere üstünlük sağlamaktadır.

Sağlık Turizmi

Sağlık turizmi, “bireylerin hem koruyucu hem tedavi hem rehabilite hem de sağlığı geliştirici hizmetleri almak amacı ile yaşadıkları ülke dışında bir ülkeye ziyaretleridir” (Tontuş, 2016: 2). Bir başka tanımda sağlık turizminden bireylerin beden ve ruh sağlıklarının tedavisinin gerçekleştirilmesi amaçlı yaşadıkları yerlerden farklı bir yere yaptıkları planlı seyahatler olarak verilmektedir (İyem, vd., 2020: 1300). Çelik (2009: 11) ise sağlık turizmini “insanların sinirsel ve bedensel yorgunluklarını gidermek, çeşitli rahatsızlıklarına fayda bulmak amacıyla katıldıkları turizm hareketi” olarak tanımlayarak genel olarak hem tatil hem de tedavi aktivitelerini içeren bir kavram olarak belirtmiştir.

Bireylerin yaşadıkları ülkelerden bir başka ülkeye sağlık hizmeti almak amaçlı gerçekleştirdiği seyahate uluslararası sağlık turizmi; yaşadığı ülke içerisinde sağlık hizmeti almak için başka bir bölgeye yaptığı seyahatlere ise ulusal sağlık turizmi adı verilmektedir

(Eriş, 2019: 1279). Sağlık sektörünün alt bileşeni olan sağlık turizmi, ulusal ve uluslararası düzeylerde hizmet sağlayabilmek adına önemli faaliyetler gerçekleştirmeye başlamıştır. Turizmi, temel yapı taşlarından bir tanesi olarak gören ülkeler açısından sağlık turizmi, turist sağlığı, yaşlı ve engelli bakımı, tıbbi turizm gibi hususlar üzerinde turizmin potansiyelini arttırabilmek için politikalar geliştirmeye ve yeni stratejiler uygulamaktadır (Top, vd., 2018: 10). Hizmet satışlarıyla ekonomisine katkı sağlayan ülkeler, sağlık turizminin de faaliyetlerinden ekonomik katkılar elde etmekte ve sağlık sektörünün gelişimi açısından da avantajlar sağlayabilmektedir. Tüm bunların gerçekleşebilmesi adına sağlık hizmeti alma amaçlı bireylerin başka bir ülkeye gitmeleri için o ülkede gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinden verilen sağlık hizmetlerinden ve ülkenin genel durumundan bilgi sahibi olması gerekmektedir (Tontuş, 2018: 69).

Bireylerin sağlık turizmine katılım sağlamak istemeleri birkaç sebebe dayanabilmektedir. Acar ve Turan (2016: 19), bireylerin; sağlık turizmine olan ilgisinin artması, yaşadıkları ülkelerde sağlık hizmeti maliyetlerinin yüksek olması, buldukları yerlerdeki sağlık hizmetlerinin kalitesinin yetersiz olması, sağlık hizmetlerine beklemeden ulaşmak istemesi, tedavi süreçlerinde tatil yapmak istemesi ve dünya nüfusunda engelli ve yaşlı birey sayısının artması gibi durumları göstermiştir. Akbaş (2018: 2) ise, bireylerin sağlık problemlerinin önüne geçilebilmesi adına hayatlarını sürdürdükleri şehirlerden farklı şehir ya da bölgelere seyahat etmesini; bireylerin hayatlarını sürdürdükleri bölgelerde yeterli düzeyde sağlık kuruluşları ve kurumları olmaması, sağlık hizmeti ücretlerinin çok yüksek olması, hizmet veren kurum ve kuruluşlarda çalışan doktorların yeterli donanıma sahip olmaması, bireylerin bazı sağlık problemlerini gizlemek istemesi, bireylerin yakınlarından aldığı tavsiyeler doğrultusunda tercih etmesi şeklinde belirtmiştir.

Literatürde sağlık turizmi türlerine, termal turizm, medikal turizm, ileri yaş turizmi, spa-wellness, üvalizm, klimatizm ve mağara turizmi şeklinde rastlanabilmektedir (İyem, vd., 2020: 1300). Sağlık bakanlığı tarafından da kabul görülmekte olan, genel olarak kullanılan sağlık turizmi türleri, termal turizm, medikal turizm ve üçüncü yaş turizmi olarak belirtilmektedir (Tontuş, 2016: 2). Ghazali (2002: akt. Yirik, 2014: 10), sağlık turizmi hizmetlerini üç ana başlık altında toplayarak, medikal pazar, wellness pazarı ve fitness pazarı olarak nitelendirmiştir. Medikal pazar altında tedavilerin, operasyonların, ameliyatların, spa

tedavilerinin, alternatif tıp tedavilerinin ve rehabilitasyonların olabileceğinden söz etmiştir. Wellness pazarı altında, bedensel, zihinsel ve sosyal anlamda yenilenmek için yapılması gereken aktiviteler olarak yorumlamıştır. Fintess pazarının altında ise, bireylerin hareketli eylemler gerçekleştirerek kendilerini sağlıklı biçimde hissetmelerini sağlaması olarak anlamlandırmıştır.

Kısaca sağlık turizmi türlerinden bahsetmek gerekirse,

Termal turizm, sulardaki minerallerden yararlanmak amacıyla sıcak su banyoları, çamur banyoları gibi yöntemler kullanılarak ya da rehabilitasyon, egzersiz, fizik tedavi, iklim kürü, psikoterapi gibi hizmetlerden yararlanmak amacıyla gerçekleştirilmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021b). Termal turizminin içerisinde birçok çeşit ve yöntem bulunmaktadır bunlar kısaca (Yalçın, 2006: 8 akt. Edinsel ve Adıgüzel, 2014: 174);

Klimatizm, dağ ve deniz havalarının temiz havasının iyileştirici tesirlerinin tedavi olarak uygulanması

Üvalizm, organik olarak yetiştirilen meyve ve sebzelerin tedavi olarak uygulanması,

Termalizm, kaplıca ve ılıcıların doğal su kaynaklarından tedavi amacıyla uygulanması,

Talassoterapi, deniz suyu banyosu ve güneş banyosu yöntemleri kullanılarak tedavi uygulanması,

Hidroterapi, tatlı suyun kullanılarak tedavi uygulanması,

Spelejerapi, mağara ortamlarında oluşan minerallerin ve havanın tedavi olarak uygulanması,

Peloidoterapi, çamurun tedavi olarak kullanılmasıdır,

Helioterapi, güneş ışığından yararlanılarak yapılan kür tedavisidir.

Medikal turizm, tıbbi turizm olarak da anılmakta olup, bireylerin tıbbi işlem gerektirecek şekilde olan rahatsızlıklarının giderilmesi amacıyla gerçekleştirdikleri seyahatleri içermektedir. Bu nedenle medikal turizmi kapsayan tüm işlemler doktor gözetimi gerektirmekte ve hastane ya da klinik ortamlarında uygulanmaktadır. Dolayısıyla medikal turizmin sağlanabilmesi için doğal kaynaklara ihtiyaç duyulmamaktadır (Zengingönül, vd., 2012: 12).

Spor Turizmi

Spor turizmi, turizm sektörünün içerisinde gelişimini en hızlı şekilde sürdüren alternatif turizm türlerinden bir tanesidir. Turizme katılan bireylerin seyahatlerinin amacında spor olsun ya da olmasın, bireyler seyahatleri boyunca birçok spor aktivitesiyle karşılaşmakta ve bu aktivitelere katılım sağlamaktadır (UNWTO, 2022). Bireylerin ve toplumların hayatlarında önemli yer edinen sporun turizm ile ilişkisi, turizm sektörünün de bundan faydalanmak istemesiyle oluşmuştur. Böylece turizm içerisindeki spor birçok şekilde kendini göstermektedir çıkmaktadır. Turizm içerisinde spor, Doğu (2006, akt: Batman, Eraslan, 2007: 198) tarafından üç farklı şekilde ele alınmıştır:

- 1- Turizmde spor, seyahat esnasındaki bireylerin sağlıklarını zinde tutabilmesi adına yürüyüş, bisiklet binme, yüzme gibi aktiviteleri sunma veya bireylerin kendilerini daha lüks ve mutlu hissetmeleri için sunulan aerobik egzersizleri, rekreatif spor gibi etkinlikleri düzenlemeleri olarak bahsedilebilir.
- 2- Spor turizmi, bireylerin amacının spora katılım olmasıyla ve bu amaçlarına uygun hizmetlerin sunulması durumudur. Bireyler bu hizmetlerin dalış, binicilik, golf, bisiklet, yamaç paraşütü, olta balıkçılığı vb. gibi bazı spor dallarına aktif katılım sağlayabilmekte, şampiyonalar, olimpiyatlar, yarışmalar vb gibi dallara ise pasif katılım sağlamaktadır.
- 3- Nostaljik spor turizmi ise rekorlarla ün salmış spor tesislerinin ziyaret edilmesi, bu tesislerde aktiviteler yapılması, müze olarak gezilmesi ya da organizasyonlara katılım sağlanması olarak nitelendirilmiştir.

Sporun alt dallarının turizm ile buluşması, aynı zamanda turizm içerisinde alternatifleri oluşturduğu anlamına gelmektedir. Turizmde spor kavramı da spor için turizm kavramı da çeşitlendirilerek çoğaltılabilir. Böylece sporun her dalı amacına uygun şekilde, seyahat esnasında gerçekleştirildiği zaman birer alternatif üretmiş olacaktır.

Kırsal Turizm

Günümüzde bireyler, çağın insanlara dayatmakta olduğu çalışma zorunluluğundan ve kalabalıklaşmadan sıkılmaktadır. Çözümü ise buldukları yerlerden uzaklaşarak daha

sakin bölgelere gitmekte aramaktadır. Bireylerin bu arayışı günümüze kadar iyi bir şekilde korunabilmiş doğal çevrelere kaçmakla sonuçlanmakta ve böylece ortaya kırsal turizm olayı çıkmaktadır (Demircioğlu, 1993: 8).

Soykan (1999), kırsal turizm türünü, diğer turizm türlerine kolay entegre olabilen bir turizm türü olarak belirterek, doğal çevrenin, kırsal kültür ve tarım ile bir araya gelmesiyle ortaya çıkan bir turizm türü olduğunu vurgulamıştır. Kırsal turizmin yapısı, kuş gözlemciliği, yayla turizmi, çiftlik turizmi, köy turizmi, tarımsal turizm gibi birbirlerine aşırı derecede benzer turizm türleri ile uyuşmakta ve bazı kaynaklara göre bir çatı altına toplanabilmektedir (Soykan, 2003: 2; Sezer, vd., 2013: 47). Küçükaltan (2002: 312, akt. Küçükaltan ve Ultanır, 2012: 126) kırsal turizmi, “insanların devamlı ikamet ettikleri yerleri dışındaki ziyaretleri, buralardaki tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri yörenin doğal dokusuna uygun mekanlarda talep ederek ve yörede para artırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olayla ve ilişkilerin bütünü” olarak tanımlamıştır.

Kırsal turizmin bireyler tarafından tercih edilmesinde, büyük kentlerdeki yaşamın zorlaşması, günlük rutinlerin getirdiği yorgunluklar, eğitim düzeylerinin yükselmesi, gelir düzeylerinin yükselmesi vb. sebepler belirtilebilir (Çeken, vd., 2007: 2). Ayrıca bölge çekiciliği, bireylerin ilk kez kırsal alanları tecrübe etmesi, evden uzaklaşmış fakat kendilerini evlerinde hissediyor olmaları, kendilerini huzurlu hissetmeleri ve gerçek hayatta doğal uygulamalar yapıyor olmaları bireylerin kırsal turizme olan motivasyonlarını ve tekrar katılmak isteklerini ortaya çıkarmaktadır (Pesonen, vd., 2011: 37).

Kırsal turizm bazı durumlarda bazı turizm türlerinin tamamlayıcısı olabilmektedir. Bu durumu Soykan (2003: 3) kıyı kesimlerine yakın olan kırsal alanların deniz turizmine katılım sağlayanlar tarafından gezilme amacıyla kullanılması ya da kırsal turizme katılım sağlayanların yakın kıyılardaki faaliyetlere katılımını belirtmiştir. Oluşan bu durumdan, turizm türlerinin birbirlerini tamamlaması olarak bahsetmiştir. Böylece ziyaretçiler birçok turizm türü arasında geçiş yapabilmekte ve bölgede uygulanan turizm türlerinin sezon sürelerinin uzamasına katkı sağlamaktadır.

Gastronomi Turizmi

Yiyecek ve içecek tüketiminin zorunlu ihtiyaç olması ve destinasyonlardaki turistlerin bu ihtiyaçlarını daha zevkli halde karşılama istekleri gastronomi kavramının turizm içerisindeki önemini oldukça belirgin hale getirmiştir. Dolayısıyla gastronomi kavramı sadece turizm içerisinde bir köşede kalmayıp, turistlerin gastronomi için seyahatlere başlamasıyla gastronomi turizmini ortaya çıkmıştır (Küçükkömürler, vd., 2018: 79). Bireylerin farklı bölgelere ait yiyecek ve içeceklerini deneyimleme ve bu deneyimleme neticesinde motive olmaları gastronomi turizmini şekillendirmektedir (Harrington ve Ottenbacher, 2010: 28).

Turistlerin gastronomi turizmi içerisinde yer bulmaları, herhangi bir turizm esnasında gerçekleşebilmektedir. Bireyler seyahat ettikleri bölgelerde herhangi bir amaçla yiyecek ve içecek tüketmeleri genel olarak yeterli görülmektedir. Turistlerin gastronomiden faydalanması yiyecek ve içeceklerin tarladan sofraya gelen süre içerisindeki aşamalara ilgi duyması da gastronomi turizmini niteleyebilmektedir. Bunların yanında gastronomi turizmi, yerel mutfakların kültürlerini tanıtmaya ve yaşatmaya açısından oldukça önemli bir faaliyet olup bölge çekiciliği açısından da önemli bir konumdadır (Sarıışık ve Özbay, 2014: 275).

Günümüzde dünya çapında gelişimine devam eden gastronomi turizmi, yöresel ürünleri ön plana çıkararak diğer bölgeler ile kıyaslanmasına olanak vermekte ve böylece yörenin ve ürünün tanınmasını sağlamaktadır. Bölgeleri ziyaret eden turistler gastronomi sayesinde bölge kültürü hakkında da bilgi sahibi olmaktadır. Bu durum yöresel ürünlerin devamlılığını sağlamakla birlikte yemek yeme ve yemek yapma alışkanlıklarının geliştirilmesini ve korunabilmesini de gerçekleştirmektedir (Deveci, vd., 2013: 29).

2.4. Saros Körfezi

Antik çağdaki ismi Melas Kolpos olan Saros Körfezi, Ege Denizi'nin kuzeydoğusunda yer almakta olup, kuzeyinde Trakya kıyıları, güneyinde ise Gelibolu Yarımadası arasında kalan ve yaklaşık olarak 60 km içeri sokulan üçgen biçimi görümlü bir körfezdır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014). Saros Körfezi kıyılarının iç

kesimlerine doğru yaklaşık 3 ile 7 kilometre uzaklığa sahip yerleşik köyler bulunmaktadır. Kıyılardaki yerleşimler ise genellikle ikincil konutlardan oluşmakta ve yaz aylarında bu yerleşim alanlarına gelen bireyler tarafından bölge nüfusunda önemli oranda artış gözlemlenmektedir. Ayrıca körfezin ortasında üç adet ada bulunmakta ve bu adalarda herhangi bir yerleşim durumu söz konusu değildir. Günümüzde adalar askeriye tarafından tatbikat amacıyla kullanılmaktadır (Yılmaz ve Serbest, 2005: 74-76).

Saros Körfezi kıyılarının toplam yüzölçümü 41735 ha olup 26,52°D (boylam), 40,61°K (enlem) konumunda bulunmaktadır. Ege denizinin kuzeydoğusunda yer alan bölge, Meriç deltasının güney kısmında kalan kıyı şeridini de içerisinde almaktadır. Körfez tektonik hareketler neticesinde oluşmuş bir çöküntü sayesinde meydana gelmiştir. Alanın yerleşim bölgelerine genellikle doğu ve kuzey kesimlerde karşılaşılmakta, güneye bölgelere gidildikçe daha bakir kısımlarla karşılaşılmaktadır. Kıyıların kuzey ve güney kısımlarında yalı yarılar bulunmakta, üçgen biçiminde olan körfezin daralan uç kısmında ise Kavak Deltası bulunmaktadır (Çağlayan, 2006: 96-97). Kavak Deresi'nin yığıldığı alüvyonlarla oluşturmuş olduğu bu doğal alanda ise bir bataklık olan Evreşe ovası bulunmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014).

Körfezin denizi kendi kendini temizleme özelliğine sahip dip ve yüzey akıntıları sergilemektedir. Dipte bulunan soğuk su ile yüzeyde oluşan sıcak suyun ortaya çıkardığı bu akıntılar Şubat, Nisan ve Temmuz aylarının 15. veya 18. günlerinde başlamakta beraber 25. veya 28. günlerinde sona ermekte ve her yıl aynı zamanlarda bu olayı gerçekleştirmektedir (Yaşar, 2001: 40). Böylece Saros Körfezi dünyada kendi kendini temizleyebilen üç denizden birisi olma unvanına sahiptir. Körfezde oluşan su altı akıntılarının fazla olması, büyük yerleşim yerlerinin ve sanayilerin körfez kıyısında bulunmaması körfezi Ege denizinin en temiz bölgelerinden birisi haline getirmektedir. Körfezin kumul kıyı şeridi yaklaşık 75 km uzunluğunda olup plaj ve yerleşim yerlerine yakın olması da deniz, kum ve güneş turizminin tahribatlara yol açmadan uygulanabilecek ve geliştirilebilecek en uygun konumlardan birisi olduğunu göstermektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013).

Saros Körfezi doğal kaynaklar, tarihi yapılar, sosyal ve kültürel değerler açısından oldukça zengin bir konumdadır. Bu konum bireylerin bölgeye çekiciliğini arttırmakta ve bu

artış her geçen gün gözlenmektedir. Buna istinaden bölgenin sürdürülebilirliği adına Saros Körfezi kaynaklarının verimli kullanılması ve sezonun uzatılması adına özen gösterilmesi gerekmektedir. Saros Körfezinde Akdeniz iklim tipi görülmekte, yaz aylarında sıcak ve kurak, kış aylarında ise ılık ve yağışlı geçmektedir. Körfez kıyılarının güney yönüne doğru bakıyor olması poyraz rüzgarlarından korunması anlamına gelmekte ve lodos nemli rüzgarları etkisi altında kalmaktadır (Yılmaz, 2006: 127).

Türkiye'nin en önemli kumulları arasında gösterilen Saros kumulları 27 km uzunluğunda olup kendine özgü bitki örtüsü ve körfezin de kendine özgü balık türleri bulunmasıyla kıyı ve spor turizminin daimi mekanları arasında bulunmaktadır. Fakat kıyı kesimlerde bulunan dağınık ikincil konut yapılaşması ve bundan kaynaklı oluşan kirlilik bölgenin temel problemi olarak karşılaşılmaktadır. Trakya Kalkınmaz Ajansı (2013: 37), düzenlediği 2013-2023 Trakya Bölgesi Turizm Master Planında Enez-Keşan sınırları içerisinde bulunan Saros kıyılarında yaklaşık 20 bin civarı ikincil konut bulunduğunu belirterek ziyaretçilerinin büyük bir bölümünün büyük şehirlerden acenteler ile kıyı turizmine katılma sebebiyle seyahat ettiklerini açıklamıştır. Ayrıca Saros kıyılarında gerçekleştirilebilecek birçok etkinlik olduğunu ve bunlardan birkaçını sörf, dalış, yelkencilik, yüzme ve amatör balık avcılığı olarak aktararak, konaklama tesislerinin ve kıyı kesimlerde yiyecek içecek işletmelerinin yetersizliği konusunu belirtmiştir. Saros Körfezi kıyılarında gerçekleştirilebilecek yüzme, dalış, sörf, su kayağı, yelkencilik, at binme, bisiklet sürme gibi etkinlikler ve kendine özgü fauna ve floranın da olması bölgenin çekiciliğini daimi olarak yükseltmektedir (Yılmaz ve Serbest, 2005: 85)

Gelibolu Yarımadası, konumu gereği Avrupa ile Asya arasında bir köprü görevi görmektedir. Saros Körfezinin de bu coğrafyada bulunması ve doğal, kültürel ve tarihi yapısının da göz önünde bulundurulmasıyla birlikte yaz mevsimleri ağırlıklı olmak üzere tercih noktası olmaktadır. Saros Körfezinin talebi her geçen gün artmakta ve buna bağlı olarak da henüz bozulmamış doğası tehditlere maruz kalmaktadır. Bölgenin kaynaklarının sınırlı olması her geçen gün artmakta olan talebi karşılayabilmesi için bir denge kurulması gerekliliği söz konusudur. Bu arz talep dengesinin sağlanabilmesi adına sürdürülebilir turizm türlerinin bölgede uygulanması gerekliliği doğmaktadır (Yılmaz, 2006: 132).

1970 yılında İmar ve İskan Bakanlığı Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü tarafından Saros Körfezi kıyıları ilk defa turizm yönünden potansiyeli yüksek ve gelişmesi muhtemel bölge olarak ele alınmıştır. Fakat 1970 yılından günümüze geçen süreçte yetersiz yatırım ya da yeteri kadar önemsememe sebeplerinden Saros Körfezi kıyıları yeteri kadar gelişme sağlayamamıştır. Ayrıca bu gelişimin sınırlanmasını yaz sezonunun Türkiye'nin güney kesimlerine göre daha kısa olması ve askeri tatbikatların körfezde gerçekleştiriliyor olması büyük ölçüde etkilemektedir (Kocaman, 2011: 143, 382).

İlk olarak 1970 yılında gelecekte turizm yönünden potansiyeli yüksek görülen Saros Körfezi, 2006 yılında ise Turizm koruma ve Gelişim Bölgesi olarak ilan edilmesiyle çok fazla olmasa da turizm yönünden ivme kazanmaya başlamıştır (Kocaman, 2011: 143). Bu ivme beraberinde kıyı şeridinde gün geçtikçe yapılaşmayı arttırmış ve büyük şehirlerden sakin yerlere olan çeşitli sebepli kaçışlar, günümüzde de artışın devamlılığını sürdürmektedir. Bu sebeplerin başında Dünya üzerinde Aralık 2019 da ortaya çıkan bulaşıcı hastalık olan Covid-19 hastalığının 2020 yılının Mart ayında Türkiye'de görünmesiyle başlayan, bir çok problemi ve sokağa çıkma yasaklarının beraberinde getiren ağır sonuçlar sakin bölgelerin birer kaçış bölgesi haline gelmesini sağlamıştır. Saros Körfezi kıyıları da bu bölgelerin arasında önemli bir konuma sahip olmaktadır. Tüm bunların yanında Malkara-Balıkesir otoyolu ve 1915 Çanakkale Köprüsünün de yapımına başlanmasıyla birlikte bölgeye olan ulaşım hız kazanmış ve artan imar yatırımlarıyla uğrak hale gelmiştir.

2.4.1. Saros Körfezi Kıyı Yerleşimleri

Saros Körfezi kıyılarında bulunan köyler ile bu köylerin sınırları içerisinde yer alan irili ufaklı birçok koy birer turizm potansiyeli oluşturmakta ve bölge çekiciliğinde aktif rol oynamaktadır. Köylerin sahillerine olan uzaklıkları ve coğrafi yapılarından kaynaklanan engebeli alanları sebebiyle amaçlara göre ziyaretler olmakta, bazı kesimlerde ise ikincil konutlara pek rastlanılmamaktadır.

Bölgede bulunan ve yerli halkın yaşadığı köyler körfezden 3-7 km uzaklıkta iç kısımlara doğru kurulmuştur. Bu köylerin kıyı kesimlerine doğru ise ikincil konutlar yer almakta ve yaz aylarında aktif olarak kullanılmaktadır. Sezon içerisinde ikincil konutlarda

oluşan yoğunluk sebebiyle bölge nüfuslarında ciddi artışlar gözlemlenmektedir. Tablo 5. üzerinde Saros Körfezi'ne kıyıları bulunan köy yerleşimlerinin 2021, 2020 ve 2019 yıllarına ait nüfus sayıları yer almaktadır.

Tablo 5

Saros Körfezi Kıyı Köylerinin Son Üç Yıllık Nüfus Sayıları.

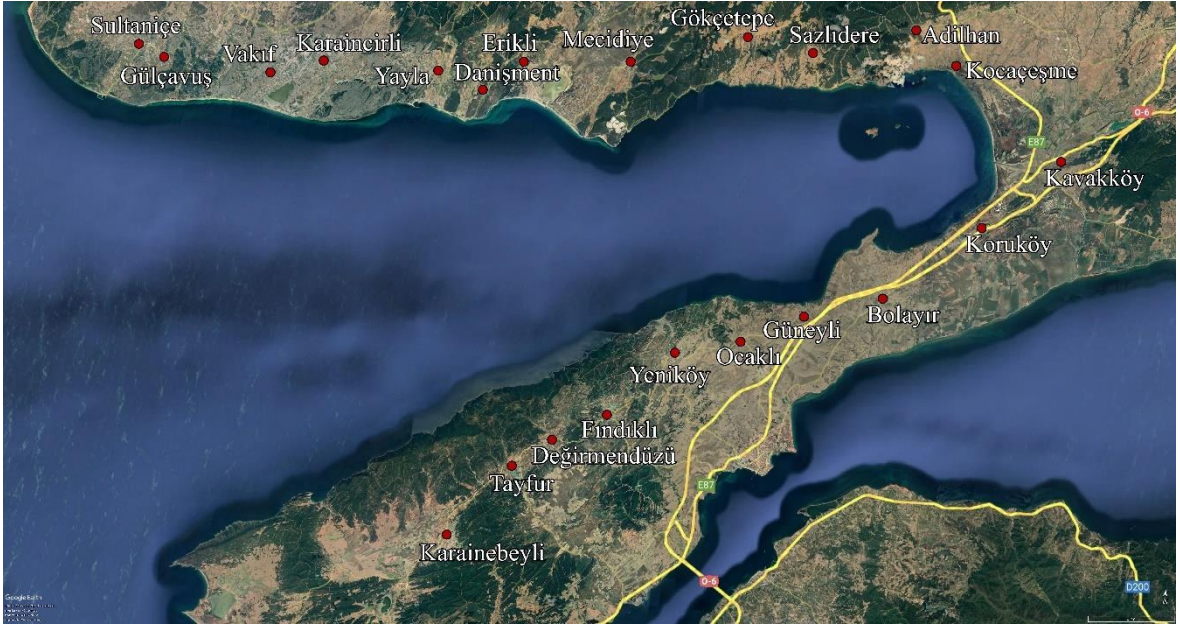
Gelibolu	2021	2020	2019
Karainebeyli	300	314	319
Tayfur	462	470	467
Değirmendüzü	360	361	375
Fındıklı	202	219	227
Yeniköy	549	553	567
Ocaklı	122	132	127
Güneyli	732	726	689
Bolayır	1053	1089	1085
Koruköy	410	383	418
Kavakköy	1865	1390	2618
Kocaçesme	164	158	164
Adilhan	449	454	493
Keşan			
Sazlıdere	229	233	224
Gökçetepe	454	436	428
Mecidiye	818	819	811
Erikli	492	432	399
Danişment	160	156	140
Yaylaköy	594	562	544
Enez			
Karaincirli	607	605	601
Vakıf	338	360	366
Gülçavuş	309	323	297
Sultaniçe	1016	1005	981

Kaynak: nufusune.com (2022)

İkincil konutlar yer aldığı bölgelerin dağlık, düzlük, kıyı kesim, iç kesim, bağ/bahçe gibi özelliklerine göre; yazlık, kışlık, dağ evi, bağ evi, köy evi gibi isimler alabilmektedir. Bu konutlar genellikle bireylerin boş zamanlarında ya da bahar ve yaz aylarında kullanılmakla beraber yöreden yöreye de değişiklik göstermektedir. Saros kıyı yerleşimlerinde de sıklıkla görülen ikincil konutların bazı köylere göre sayıları şöyledir; Adilhan, 200; Sazlıdere, 128; Gökçetepe, 398; Mecidiye, 3646; Erikli, 4270; Danişment, 200; Yayla, 3100; Karaincirli, 160; Vakıf, 140; Büyükevren, 750; Gülçavuş, 960; Sultaniçe, 1470. (İlgar, 2018: 139). Kıyı köylerinin bir kısmı engebeli yapıya sahip olduğu için deniz

kıyılarından uzakta yer almakta, fakat koylara ait aktif olarak kullanılan yollar mevcuttur. Köylerin harita üzerindeki gösterimi Harita 1.'de verilmiştir. Sunulan bu veriler 2018 yılı veya öncesine dayalı olduğu göz önüne alınır ise bölgede devam etmekte olan ikincil konut yapılaşması Covid-19 salgını sürecinde bireylerin büyük şehirlerden sakin bölgelere kaçmasıyla daha da artmış olduğu düşünülmektedir.

Harita 1. Saros Körfezi Kıyı Yerleşimleri



Kaynak: Google Earth (2022)

Karainebeyli

Gelibolu ilçesine bağlı olan Karainebeyli köyü, ilçeye 33 km uzaklıkta yer almaktadır. Köy sınırları içerisinde Saros Körfezine ait iki adet koy bulunmaktadır. Bu koylarda herhangi bir turizm işletmesi bulunmamakta, birkaç balıkçı barınağı yer almaktadır. Koylara yerel bölgeden günübirlik ziyaretçiler gitmekte ve nadir bir biçimde çadır kampı yapılmaktadır.

Köy Gazi Süleyman Paşa'nın Rumeli'ye geçişinden sonra Karesi Beyliğinden bir bölümün bölgeye yerleştirilmesiyle kurulmuş ve ismini de eski Türk isimlerinden olan İnebey'den aldığı düşünülmektedir. Bölgenin en yüksek tepesinde Çanakkale'nin Eceabat

ilçesinin fethini gerçekleştiren Ecebey ile Kara Nebi mezaları bulunmaktadır. Bu mezarların bulunduğu yerin özelliği ise, hem Saros Körfezini hem de Marmara Denizi'ni görüyor olmasıdır (Turk Bilimi, 2022).

Tayfur

Tayfur Köyü Gelibolu ilçesine bağlı olup, Gelibolu'ya olan uzaklığı 26 km'dir. Köyün iki adet koyu bulunmaktadır. Koylarda balıkçı barınakları bulunmakta ve herhangi bir turizm işletmesi bulunmamaktadır. Koylara ulaşım kişisel araçlarla gerçekleştirilmekte ve yol durumu kısmi topraktır. Koylardan birisi olan Karaağaç koyu kamp grupları tarafından tanınmakta ve ziyaret edilmektedir. Bunun haricinde olta balıkçılığı ve yerel kesim tarafından günü birlik denize girmek amaçlı bölgeye geliş sağlanmaktadır.

Değirmendüzü

Gelibolu ilçesine bağlı olan Değirmendüzü köyü, ilçeye 22 km uzaklıktadır. Köy eski bir Rum yerleşimi olup, mübadele sırasında adı bölgede bulunan değirmenlerden gelmektedir. Günümüzde bölgede değirmenlerin katıntıları yer almaktadır. Köy sınırları içerisinde bir adet koy bulunmaktadır ve Armutalan koyu olarak da bilinen Değirmendüzü sahili gününbirlik ziyaret, olta balıkçılığı, kamp ve dalış yapanların uğrak yeridir.

Fındıklı

Gelibolu'ya 15 km uzaklığı olan Fındıklı köyü, Saros Körfezi kıyıları arasında koyları bakımından oldukça önemlidir. Yüksek kayalıklar arasında kalan koyları ve deniz içerisindeki mağaraları dalış turizmi açısından önem arz etmektedir.

Kömür Limanı dalış ve kamp turizmi açısından Saros Körfezi'nin önemli noktalarından birisi konumundadır. Koyda dalış eğitimleri verilmekte ve su altı gözlemciliği yapılmaktadır. Koyda yerel işletme bulunmakta, çevre temizliği ve düzeni sağlanmaktadır. Kömür Limanı bölgenin en bilindik koyudur, ayrıca Armarkaya, Şenol Ege ve Minnoş

adlarını taşıyan diğer koylarla birlikte Saros'un zengin faunasını gözlemlemek için gece ve gündüz dalışları için uygundur.

Yeniköy

Gelibolu'ya bağlı olan Yeniköy'ün ilçeye olan uzaklığı 20 km'lik bir mesafedir. Bölgede irili ufaklı koylar bulunmakta ve daha uzun sahil şeritleri göze çarpmaktadır. Bölgede başta bahçeler mevki olarak bilinen ve uzun bir kumsala sahip olan bölge kamp turizmi için tercih edilen noktalardan bir tanesidir. Ayrıca olta balıkçılığı için de tercih edilen kıyı, güneybirlik ziyaretler için de uygun bir konumda yer almaktadır.

Ocaklı

Ocaklı köyü Gelibolu ilçesine bağlı olup, ilçeye olan uzaklığı 10 km'dir. Köyün sınırları içerisinde Saros kıyılarına yakın ikincil konut siteleri bulunmaktadır. İrili ufaklı koyları ve bu koyların yakınında kurulmuş olan yazlık siteler, bölgeye gelen ziyaretçilere hizmet sunabilmektedir. Bölgenin sahilleri dalış, kamp, güneybirlik ziyaret ve olta balıkçılığı faaliyetleri için tercih edilmektedir.

Güneyli

Gelibolu'ya olan uzaklığı 10 km olan Güneyli köyü, Gelibolu turizmi açısından oldukça önemli noktalardan birisi unvanına sahiptir. Köy ve köyün plajı arasındaki mesafe oldukça yakın olduğundan ve ikincil konutların da bölgede yoğun olmasından dolayı turistler açısından tercih edilen bir yerdir. Bölgede pansiyon, otel, restoran, kafe ve plaj işletmeleri bulunmaktadır. Gelibolu-Keşan yolu kıyısında bulunan Güneyli köyü, aynı zamanda yapımı 2022 yılında tamamlanan Çanakkale 1915 Köprüsü'ne bağlanan otoyolun bir bölümü Güneyli köyü sınırları içerisinde geçmektedir. Bölge dalış, olta balıkçılığı, kamp, güneybirlik ziyaret, tekne gezisi ve uzun kalışlar için uygun imkanlara sahip olup ikincil konutların yoğunluğu dolayısıyla kış aylarında da ziyaretçilere ev sahipliği yapmaktadır.

Bolayır

Bolayır köyü ile Gelibolu arasındaki mesafe 16 km olup, ulaşımı kolay bir köydür. Bolayır köyü küçük bir tepe üzerinde kurulu bir köydür ve tamamen Saros Körfezi manzarasına hakimdir. Ayrıca Saros Körfezi kıyılarında sahilleri olduğu gibi Marmara Denizine de kıyısı bulunmaktadır. Bolayır gerek koyları, gerek sahilleri gerekse burunları ile birlikte birer turistik potansiyel oluşturmakta ve çekiciliği ön plana çıkarmaktadır. Bölgede deniz turizmi çeşitleri bolca uygulanmakta, dalış, rüzgar sörfü, tekne gezileri, olta balıkçılığı, günübirlik ziyaretler, ikincil konut turizmi, kamp, su altı ya da su üstü canlı gözlemciliği gibi faaliyetlere sahiptir. Bölge için önemli yerler arasında Saros Körfezi kıyısında bulunan Bakla Burnu ve kayalıkları, Bolayır plajı, köy içerisinde bulunan ve ikinci Osmanlı padişahı olan Orhan Bey'in şehzadesi olan Gazi Süleyman Paşa'nın mezarı ile ünlü vatan şairi ve bir süre Gelibolu Kaymakamlığı görevinde de bulunmuş olan Namık Kemal'in mezarı bulunmaktadır. Bölgede birçok turistik konaklama işletmesi, kafeler, restoranlar bulunmaktadır.

Bolayır Türklerin Gazi Süleyman Paşa önderliğinde Rumeli'ye geçişinde önemli bir üs olarak kullanılmış ve Rumeli'deki ilk Osmanlı kalesi olacak olan Çimpe kalesini fethetmiştir. Bölgede ordusunu genişleten Gazi Süleyman Paşa, o süreçte gerçekleşen büyük bir depremden de faydalanarak bölgedeki diğer kaleleri ve Gelibolu'yu da fethederek bölgede hakimiyeti sağlamış ve Anadolu'dan Türk halkını getirterek bölgeye yerleşmesini sağlamıştır (Sarıdiken, 2019).

Koruköy

Gelibolu ilçesine bağlı olan Koruköy, ilçe merkezine 16 km uzaklıktadır. Köy Gelibolu-Keşan otoyolu üzerinde bulunmakta ve uzun kıyı şeridi olması özelliği ile ikincil konutlara ev sahipliği yapmaktadır. Kıyılar pek fazla günübirlik ziyaretçi tarafından tercih edilmemekte genelde ikincil konut sahipleri tarafından kullanılmakta, kıyılarda olta balıkçılığı faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca bölgenin iç kesimlerinde üzüm yetiştiriciliği yapılmakta ve bağ evleri bulunmaktadır.

Kavakköy

Kavakköy bir belde yerleşimi olarak Gelibolu ilçesine bağlıdır ve ilçeye uzaklığı 23 km'dir. Belde içerisinde Saros Körfezi'ne akan ve beldenin ismini taşıyan Kavak Deresi bulunmaktadır. Korudağ ve Melen eteklerinden Evreşe ve Kavak ovasına dökülen Kavak Deresi (Atabay, 2010: 127), getirdiği alüvyonlarla Evreşe ovasını bataklık bir ova haline getirmiştir. Derenin getirmiş olduğu minareller sayesinde dere ağzında biriken balıklar sebebiyle önemli bir biçimde olta balıkçılığı faaliyeti sürdürülmektedir.

Kavak deltası, kıyı kumullarının ve bitki örtüsünün yanında kuş gözlemciliği bakımından da oldukça önemli bir konumdadır. Bakanlar kurulu tarafından ilan edilmiş olan Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Kavak Deltası'nda yapılan gözlemlerde yapılan gözlemlerde yüzden fazla kuş türü gözlemlenmiş ve bu sayı mevsimlere göre değişiklik göstermektedir (Uysal, 2016: 87). Bu taşıdığı özellikler neticesinde ekoturizm faaliyetlerinin de gerçekleştirilmesi uygun olan bir bölge olup, botanik turizmi, sportif olta balıkçılığı ve kıyı turizmi gibi faaliyetler için uygun bir noktadır (Kelkit vd., 2008: 4).

Kocaçeşme

Kocaçeşme köyünün Gelibolu'ya olan uzaklığı 38 km'dir. Köy Gelibolu ilçesine bağlı olmasına rağmen Keşan'a 27 km uzaklıktadır. Gelibolu- Keşan otoyolu üzerinde bulunan köyde balıkçılık ön plana çıkmaktadır. Saros Körfezinde bulunan Kocaçeşme köyünün kıyıları Kavakköy ve Evreşe ile aynı özellikleri taşımakta ve Kavak deresinin getirmiş olduğu alüvyonlar ile kısmı bataklıklar bulunmaktadır.

Türksoy ve Altinel (2017: 306) çalışmasında Saros Körfezindeki denize girilemeyen birkaç bölge olduğunu belirterek bu bölgelerden birinin Kocaçeşme köyü sahili olduğunu vurgulamıştır. Kıyılardaki bataklık biçimindeki sulu toprak bölgeye çeşitli kuşların gelmesine olanak sağlamaktadır. Kavak, Evreşe, Kocaçeşme bölgelerine gelen kuşlar sayesinde bölgede kuş gözlemciliği faaliyetleri yapılmaktadır.

Adilhan

Gelibolu sınırları içerisinde Saros Körfezi'ne kıyısı olan en son köy olan Adilhan köyünün Gelibolu'ya uzaklığı 44 km olup Keşan'a olan uzaklığı ise 28 km'dir. Korudağ eteklerinde kurulmuş olan köyün sahile uzaklığı yaklaşık 9 km mesafededir. Adilhan Gelibolu'nun köyleri arasında Saros Körfezi'nde bulunan üç adalara en yakın köydür. Bölgede ikincil konutlar bulunmakta ve denize girilebilecek şekilde sahili mevcuttur. Sahilde herhangi bir işletme bulunmamakta bölgeye en yakın işletme köy içi ve Adilhan – Sazlıdere yolu üzerindeki restoranlardır.

Sazlıdere

Sazlıdere köyü Keşan ilçesine bağlı olup, ilçeye olan uzaklığı 30 km'dir. Köy Saros kıyısına yakın konumda bulunmakta ve ayrıca kendi adını taşıyan bir sahile sahiptir. Bölge sahili civarında ikincil konutların olduğu siteler bulunmakta ve ayrıca restoran, kafe ve sahil işletmesi mevcuttur.

Sazlıdere sahilinin köye olan uzaklığı 3 km kadar olup, taşlık ve engebeli bir özelliğe sahip ve Korudağ eteğinde bulunduğu üzere çam ormanlarına yakın konumdadır. Bu sebepten dolayı Keşan'a bağlı Saros köyleri arasında daha az gelişime sahiptir. Sahilden yaklaşık 2 mil açıktaki bulunan üç adalar bölgenin doğa manzarasına katkıda bulunmakta ve Kayabaşı mevki olarak bilinen bölge de bu açıdan önem arz etmektedir (Kocaman, 2011: 111).

Gökçetepe

Keşan ilçesine bağlı olan ve 25 km uzaklıkta olan Gökçetepe köyü'nün sahile olan uzaklığı ise 3 km kadardır. Bölgede Korudağ'ının etkisi gözlemlenmekte ve kızılçam ormanları bulunmaktadır. Bölgede yürüyüş güzergahları, kamp alanları, sahil işletmeleri, ikincil konutlar, kafeler, restoranlar bulunmaktadır. Ayrıca bölgede kalıntılar halinde göze çarpan burun üzerine kurulmuş bir kale bulunmaktadır.

Ormanlık bölgede yer alan Gökçetepe tabiat parkı, bölgede kamp imkanı sunan yerlerden birisidir. Dinlenme yeri ve kamp alanı olarak yılda 2500 kişilik kapasiteye sahip alan, konaklama amaçlı 23 orman evi, 27 bungalov barındırmaktadır (Yılmaz ve Serbest, 2005: 74).

Mecidiye

Keşan'a 28 km'lik mesafede bulunan Mecidiye köyü bölgenin en kalabalık yerleşim yerlerinden birisi unvanına sahiptir. Bölgede ikincil konutların bulunduğu siteler bulunmakta ve bunların yanı sıra ev tipi pansiyonlar ile butik oteller bulunmaktadır. Köyden yaklaşık 6 km uzaklıkta olan Mecidiye sahilinde oluşturulan bu konaklama yerlerinin yanında kıyı şeridinde bireylerin denize girebilecekleri Uzunkum plajı ve İtalyan koyu olarak bilinen Kale mevkiinde yer alan bir koy bulunmaktadır. Ayrıca bölgede yer alan ve tarihte Ege adaları ile Trakya arasındaki ticaretlerde aktif olarak kullanılmış olan İbrice Limanı Saros Körfezi dalışları için önemli yerlerin başında gelmektedir. Sportif olta balıkçılığı yönünden de uğrak alanlardan birisi olan bölge zıpkın avcılığında da tavsiye edilen yerler arasındadır (Kocaman, 2011: 113).

Bölgenin hem ormanlık hem de sahil kesimi olması sebebiyle bölgeye gelen ziyaretçiler için çadır ve karavan kampı yapma olanakları bulunmaktadır. Başta İbrice Limanı olmak üzere dalışlar yapılan bölgede yaz aylarında çeşitli dalış okulları yer almakta ve tekneli ya da kıyıda dalış eğitimleri verilmektedir.

Erikli

Erikli köyü Keşan ilçesine bağlı olup uzaklığı 30 km, sahile ise yaklaşık 3 km kadardır. Sahil kesiminde ikincil konut yapılaşması yoğun olduğundan sezonlarda sahil nüfus yoğunluğu kalabalıklaşmaktadır.

Erikli sahili kıyı yapısı aniden derinleşmeyen, yavaş yavaş derinleşen özellikte ve berraklığıyla ziyaretçiler tarafından Saros Körfezi kıyıları arasında sıklıkla tercih edilen noktalardan bir tanesidir. Ayrıca Erikli ile Mecidiye köyleri arasında sınır olan Tuzla Gölü

pelikan, flamingo ve birçok balıkçıl kuşun uğrak noktası olmakta ve kuş gözlemciliği aktiviteleri için önemli bir çekim noktasıdır (Kocaman, 2011: 113).

Erikli sahil plajı 2014 yılında mavi bayrak almış (Türksoy, 2018: 111), fakat güncel bilgiler neticesinde 2022 yılında Saros Körfezi'nde herhangi bir mavi bayraklı plaj bulunmamaktadır (mavibayrak.org.tr, 2022). Bölgenin genelinde rastlanılan sportif olta balıkçılığı, rüzgar sörfü, yüzme, kamp, dalış gibi aktiviteler bu bölgede de devam etmekte ve yaz sezonunun açılmasıyla birlikte yoğun bir şekilde uygulanmaktadır.

Danişment

Keşan'a uzaklığı 35 km olan Danişment köyünün, sahiline olan uzaklığı ise yaklaşık 3 km'dir. Sahil kesiminde ikincil konutlar bulunan Danişment köyü'nün Erikli ile arasında kalan kısmında ise bir tabiat parkı bulunmaktadır. Tabiat parkı hem yüzme hem de kamp aktiviteleri için uygun olup önemli bir yere sahiptir.

Yayla

Yayla köyü Keşan ilçesine bağlı ve uzaklığı 36 km olan ve sahiline olan uzaklığı 3 km mesafede bulunan bir köydür. Köyün sahili Danişment köyü sahili ile birleşmekte, sınırдан bir dere ile bölünmektedir. Yaklaşık 3 km'lik sahile sahip olan bölgede bir de liman bulunmaktadır. Sahile yakın bölgede ikincil konutların bulunduğu siteler yer almakta ve günübirlik ziyaretlerin de yapıldığı bir noktadadır. Kocaman (2011: 116), bölgeye yapılan liman yapım aşamasında sahile zarar vermiş fakat yat turizm açısından değerlendirilmesi bakımından planlamalar yapıldığını aktarmıştır.

Karaincirli

Karaincirli köyü Enez ilçesine bağlıdır ve ilçeye 23 km uzaklıktadır. Bölge ikincil konut bakımından yoğun olmamakla beraber, sahili genellikle günübirlik kullanımlar için ve bölgeye kamp kurmak için gelenler tarafından kullanılmaktadır. Ayrıca bölgede kamp alanı işletmeleri bulunmakta, kamp ve günübirlik ziyaretçilerine hizmet vermektedir.

Vakıf

Enez ilçesine bağlı olup ilçeye uzaklığı 20 km olan Vakıf köyünün sahil ile arasındaki uzaklık ise yaklaşık 2 km'dir. Bölgede ikincil konut yapılaşmalarının yanında tabiat parkı ve kamp alanları mevcut olup sahili ise genellikle günöbirlik ziyaretçiler tarafından kullanılmaktadır. Vakıf köyünün hemen yanında yer alan Tuzla gölü ise bölgeye gelen kuşların uğrak noktası konumundadır, bu sebepten dolayı bölge yüzme, kamp, sportif olta balıkçılığı gibi aktivitelerin yanında kuş gözlemciliği için de uygun ortamı sunmaktadır.

Gölçavuş

Gölçavuş köyü Enez ilçesine 18 km uzaklıkta olup Sultaniçe köyü ile arasında 1,5 km'lik mesafe ile birbirlerine oldukça yakınlardır. Köyün sahiline olan uzaklığı ise 4 km kadar mesafededir ve kıyı şeridi Sultaniçe'nin kıyı şeridi ile birleşmiş durumdadır. Bölgede ikincil konutlarla birlikte ziyaretçilerin konaklayabileceği ev tipi pansiyonlar bulunmaktadır.

Sultaniçe

Enez ilçesinin en büyük yerleşimi olan Sultaniçe köyü, sahile yaklaşık 4 km uzaklıktadır. Sahil kısmında ikincil konutlar ile ev tipi pansiyonların bulunduğu bölgede, yaz sezonları çeşitli işletmeler de aktif hale gelmektedir. Bölgede bulunan Sultaniçe limanı gelecekte Saros Körfezi'nde popüler olabileceği düşünölen yat turizmi açısından önem arz etmektedir.

2.4.2. Saros Körfezi ile İlgili Çalışmalar

Türksoy (2018), çalışmasında Saros Körfezi kıyılarının turizm açısından önem kazandığını vurgulayarak, bölgede gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin kırsal kalkınma üzerindeki etkisini ve bölge halkı ile turistlerin gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinden beklentilerini araştırmayı ve ortaya çıkabilecek sorunları değerlendirmeyi amaçlamıştır. Edirne ve Çanakkale il sınırları içerisinde kalan ve Saros Körfezi kıyılarında bulunan köyler ile tatil köylerinde yaşayan ve bu bölgeyi ziyarete gelen kişilerden elde edilen veriler

neticesinde araştırmasını gerçekleştirmiştir. Sonuçta Saros Körfezi'nin turizm potansiyelinin başta deniz turizmi olmak üzere yüksek olduğu vurgulanarak, mevcut potansiyelin doğa, kültür, dalış noktaları ve sahil şeridi gibi etmenler sayesinde arttırıldığını belirtmiştir. Ayrıca bölge nüfusunun kontrolsüz bir şekilde arttığından bahsederek, bu kontrolsüz artışın, alt ve üstyapı, konaklama eksikliği, evre kirliliği gibi sebeplere yol açtığı sonucuna ulaşmıştır.

şapı (2005), çalışmasında Kuzey ve Orta Saros Bölgesini ele alarak, coğrafi yapısının katkısı ile bölgenin yüksek turizm potansiyeline sahip olduğunu belirtmekte ve bölge florası, faunası, bölgede gerçekleştirilen dalış sporları ile ekoturizm ve agroturizm olanaklarını ele almaktadır. Araştırma kapsamında bölgede dalış amaçlı seyahat eden ziyaretçiler ile yüz yüze olmak üzere 157 adet anket gerçekleştirilmiş ve analiz edilmiştir. Analizler sonucunda bölgenin dalış turizmi için tercih edilmesinin bölgenin suyunun uygun koşullarda olması ve büyük şehirlere olan yakınlığı sonucuna ulaşılmış ve bu turizm hareketliliğinin agroturizm ve ekoturizm normlarına uygun olduğu belirlenmiştir.

Sezer (2021), çalışmasında sürdürülebilir turizm ve destinasyon rekabetini ele alarak, Kuzey Saros Bölgesinin rekabet gününü belirlemek amacıyla hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinden faydalanmış ve 585 kişi ile yüz yüze olarak anket çalışması yaparak 17 katılımcı ile de yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yüz yüze görüşmeler gerçekleştirmiştir. Nicel araştırma kapsamında Kuzey Saros Körfezi'nin rekabet gücü ve sürdürülebilir turizm olgusunu faktör analizi ile incelenmiştir. Araştırmacının ele almış olduğu modelde destinasyon rekabeti için doğal kaynaklar, durumsal koşullar, sosyo-kültürel kaynaklar ve destekleyici kaynaklar göz önünde bulundurulmuştur. Bölge unsurları arasında bulunan sürdürülebilir turizm kavramının tüm diğer unsurları etkilediği gözlemlenerek, bağımsız bir şekilde ele alınması gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 17 katılımcı ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular ile nicel araştırma sonucunda karşılaşılan bulgular benzerlik göstermiş ve bilgiler birbirini desteklemiştir. Araştırma sonunda ortaya çıkan sonuçlar neticesinde Kuzey ve Orta Saros Bölgesinde gerçekleştirilmesi amacıyla önerilerde bulunulmuştur.

Zencirkıran (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Saros Körfezi ile Marmara Denizi'nin kuzey kıyıları ele alınmış ve kısa süren sezon nedeniyle, turizm altyapısının ve

planlamalarının gör ardı edildiğinden bahsetmiştir. Çalışma alanının doğal kaynakların bolluğu neticesinde doğal turizm potansiyelinin yüksek olması ve kıtalar arası geçiş güzergahı üzerinde bulunmasıyla birlikte de kültürel varlıklar açısından zengin olması destinasyonun nasıl daha verimli kullanılabileceği yönünde tarif vermektedir. Bunun neticesinde bölgede turistlere uygulanan anket çalışmasında turist tercihlerine göre değişiklik gösteren alt kriterler oluşturulmuş ve analitik hiyerarşi yöntemi ile sıralama yapılarak değerlendirmeler uygulanmıştır. Ayrıca nitel veri elde edilmesi adına uzaman görüşlerine ihtiyaç duyulmuş ve yerel paydaşların katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak, çalışma bölgesinin kültürel ve doğal alanların turistler tarafından ziyaret edilmesine yönelik geliştirilebilecek birçok potansiyel ortaya çıkarılmış, fakat doğal ve tarihi alanların erişiminde zayıflıklar olduğu neticesine ulaşılmıştır. Bölgenin altyapı yetersizliğine de vurgu yapan araştırmacı artmakta olan nüfus yoğunluğunun karşısında hizmet eksikliği olduğunu belirterek, çevreci çözümler üretilmesi gerekliliğini savunmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın nedenselliği, araştırma evreni ve örnekleme, veri toplama yöntemi ve araçları, veri analizi ile güvenilirlik ve geçerlilik hakkında bilgiler verilmiştir. Bu başlıklar altında araştırma konusuyla seçilen bölgenin alakası, araştırma sürecinde belirlenen yollar ve analiz aşamasında yararlanılan programlar ele alınmıştır.

3.1. Araştırma Nedenselliği

Turizm coğrafyası, destinasyonların sadece gezilip görülecek yerler olarak çekiciliklerinin ve özelliklerinin belirlenmesi değil aynı zamanda destinasyon gelişimi için katkı sağlayabilecek her türlü arz ve talep unsurlarının da irdelenmesini amaçlamaktadır (Emekli, 2014: 26). Ayrıca Türkiye'nin her bölgesinin de kalkınması amacıyla destinasyonlarda uygulanabilecek turizm çeşitlerinin artırılması ve kıyı kesimlerde oluşan ya da oluşabilecek yoğunlukların kontrol altında tutulması ya da alternatifler üretme ve yönlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Aşırı yapılaşma ve turist yoğunluğunun bölgeyi yıpratılma potansiyeli olduğu göz ardı edilirse bu durum direkt ve dolaylı yoldan tahribatlara yol açabilir. Plansız gelişim gösteren turistik alanların taşıma kapasiteleri bir müddet sonra aşılacak ve bunun neticesinde çevresel ve toplumsal sorunlar ortaya çıkmaya başlayacak, bölge halkı destinasyondaki gelişen turizmin ekonomik beklentileri içerisindeyken ortaya çıkan sorunlar sürecinde sosyal ve kültürel değerlerinin yok olması gibi problemler ile karşı karşıya kalacaklardır (Özdemir ve Kervankıran, 2011: 22).

Türkiye turizminin uygulanmaya başladığı yıllardan itibaren, kıyı kesimlerindeki yoğunlaşma gözler önündedir. Yaz sezonlarında içeriden ve dışarıdan kıyı kesimlere yoğun bir geliş olmakta ve haliyle bu bölgelerde konaklama ihtiyaçları doğmaktadır. Bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla bölgelerde ikincil konut yapılaşmaları meydana gelmiştir. Saros Körfezi kıyılarında da inşaları gerçekleştirilen bu yapılar ile bölge turizmi ve tarımsal faaliyetler de göz önünde bulundurulduğunda, Kuzey Saros ve Güney Saros kısımları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu neticede bölgeler arasındaki gelişmişlik durumu,

turistik çekim gücü, ortalama turist katılımı, yerel halkın refahı, hizmet sağlayıcıları, yatırım araçları gibi durumların ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu ve bu gibi durumlara bağlı olarak bölgenin turizm potansiyelinin, turizmin bölgeye olan etkisinin, paydaşların bölge ile ilgili olan düşüncelerinin belirlenmesi destinasyon kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca sürdürülebilir turizm bağlamında yapılacak olan faaliyetler Saros Körfezi'nin zengin fauna ve florasına, doğal güzelliklerine, eşsiz koylarına, adalarına ve markasına olumlu etkiler oluşturacaktır.

Sürdürülebilirlik kapsamında Saros Körfezi kıyıları konu alınarak bölgedeki turizm potansiyelinin ortaya çıkarılması, bölgede gerçekleştirilebilecek yatırımların halk nezdindeki görüşlerinin alınması, turizmin bölge üzerindeki olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya çıkarılması ve aynı zamanda aşırı yapılaşmayla karşılaşıldığı durumlarda durumun bölge üzerindeki etkilerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

3.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Gerçekleştirilen araştırma kapsamında, tüm verilen olduğu ortama evren ve bu ortamı temsil edebilecek kapasitede olması için belirli kurallar neticesinde seçilmiş birimlerden oluşan alt gruba ise örneklem adı verilmektedir (Karagöz, 2019: 256). Araştırmanın evreni Saros Körfezi kıyı yerleşimlerinde bulunan bireyler olarak belirlenmiştir. Araştırmada amaçlı örneklem seçilmiş ve Saros Körfezi kıyılarında gerçekleştirilen çalışmada 26 katılımcıya kadar ulaşılmıştır. Katılımcılardan alınan cevaplarda belirli tekrarlamaların olduğu görülmüş ve görüşmeler sonlandırılmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntemi ve Araçları

Seçilen evren ve örneklem neticesinde verilere ulaşmak amacıyla bireylerle görüşme yapılmaya uygun görülmüştür. Görüşme, örneklem birimlerine açık uçlu soruların yöneltilmesi ve konu hakkındaki düşüncelerinin alınması şeklinde gerçekleştirilmektedir (Kozak, 2018: 81). Görüşme için hazırlanan 7 soru bulunmakta, sorulardan 1 tanesi demografik özellikler hakkında diğer 6 tanesi ile alt soruları açık uçlu sorulardır. Soruların hazırlanması aşamasında bölgenin potansiyelinin ortaya çıkarılması ve hali hazırda

gerçekleştirilen faaliyetlerin durumunun incelenmesi amacı güdülmüştür. Verilerin toplanma aşaması ise Ağustos ve Eylül ayları arasında Saros Körfezi bölgesinde sürdürülmüştür.

3.4. Veri Analizi

Elde edilen veriler MAXQDA Analytics Pro 2022 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sürecinde kullanılan programların güncel olması ve hatasız çalışmasına özen gösterilmiştir. Nitel veri analizi için geliştirilen programlar verilerin kategoriler haline getirilmesinde ve daha düzenli bir biçimde incelenmesine olanak tanımaktadır. Veri girişleri neticesinde içerik analizi tercih edilmiş ve probleme yönelik ana temaların ortaya çıkarılmasıyla birlikte toplanan verilerin anlamlı bir şekilde yorumlanması amacı benimsenmiştir.

Elde edilen sonuçlar ile bölgenin güçlü, zayıf yönleri ile tehdit ve fırsatlarının tespitinin ortaya konulması amacıyla SWOT analizi gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür. SWOT analizinin yapılma gerekliliği, bölge üzerinde gerçekleştirilebilecek alternatif turizm türlerinin her zaman yorumlanabilmesi, halihazırda ortada olan hataların belirlenmesi ve yenilenmesine olanak sağlamaktadır (Yeşiltaş, vd., 2009: 252).

3.5. Güvenilirlik ve Geçerlilik

Geçerliliğin yüksek bir seviyede olabilmesi, ölçülmek istenenin aynı zamanda gözlenebilir olabilmesine bağlıdır. Ölçülmek istenenin geçerli sayılabilmesi ise güvenilir olmasından geçmektedir (Karasar, 2005: 151). Verilerin ayrıntılarla birlikte ortaya konması ve sonuçların nasıl elde edildiğinin belirtilmesi geçerlilik için önemlidir. Araştırmalarda konunun kavramsal olarak açıklanması, ulaşılan sonuçların aktarılması ve araştırmanın benzer çalışmalarla desteklenebilmesi geçerlilik ve güvenilirliği oluşturmaktadır (Karagöz, 2019: 974-975).

Araştırma kapsamında yapılan görüşmeler şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmiş olup, elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Nitel araştırmalar için kullanılan

bilgisayar programlarından destek alınarak, önceden belirlenmiş olan temalar altında gruplandırılmış ve detaylı bir şekilde incelenerek kodlandırılmıştır. Ayrıca paydaşların tema ve kodlar ile alakalı olan ifadelerine araştırmada yer verilmiştir.



DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma kapsamında 26 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiş ve bu görüşmelerden elde edilen veriler nitel analizlerin yapılması için tasarlanmış olan MAXQDA Analytics Pro 2022 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında görüşülen kişilere ait demografik özellikler Tablo.6'da gösterilmiştir. Tabloda paydaşların yaşları, eğitim durumları, meslekler, aylık gelirleri ve aslında yaşamakta oldukları bölgeler yer almaktadır.

Tablo 6

Görüşmeye katılan bireylerin demografik sorulara verdiği cevaplar.

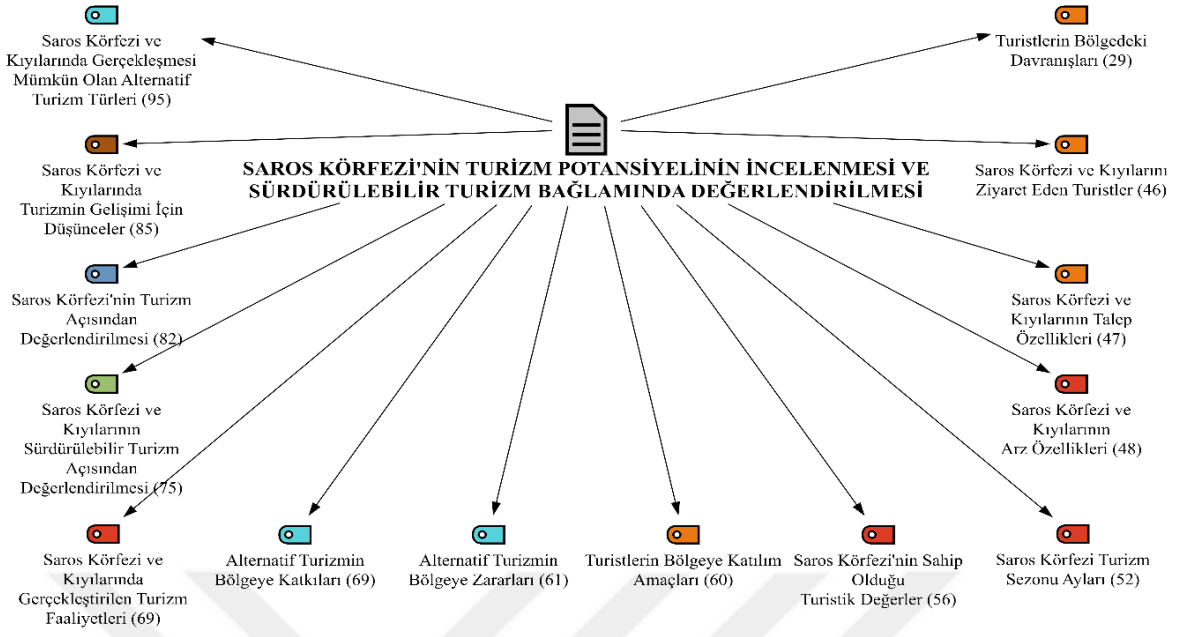
	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Aylık Gelir	Yaşadığı Bölge
K1	38	Ön Lisans	Esnaf	15 000	Gelibolu
K2	55	Lise	Emekli	12 000	Gelibolu
K3	41	Lise	Esnaf	15 000	Gelibolu
K4	41	Lisans	Yönetici	20 000	Gelibolu
K5	37	Ön Lisans	Esnaf	12 000	Gelibolu
K6	44	Lise	Serbest Meslek	9 000	Keşan
K7	25	Lisans	Öğretmen	5 000	Gelibolu
K8	25	Lisans	Tarihçi	0	Enez
K9	26	Lise	Yönetici	7 000	Çanakkale
K10	62	Lisans	Emekli	14 200	Keşan
K11	65	Lisans	Öğretmen	6 000	İstanbul
K12	52	Lise	Danışman	10 000	Gelibolu
K13	61	Ön Lisans	Muhasebeci	7 000	Keşan
K14	50	Lisans	İşletme	20 000	İstanbul
K15	52	Lisans	Emekli	20 000	İstanbul
K16	64	Lisans	Elektrik Müh.	10 000	Edirne
K17	49	Lise	Emekli	10 000	İstanbul
K18	42	Lisans	TV Yapımcısı	25 000	İstanbul
K19	62	Lisans	Emekli	7 000	Keşan
K20	60	Lisans	Emekli	8 000	İstanbul
K21	27	Lisans Üstü	Öğrenci	1 000	Keşan
K22	28	Lisans Üstü	Yönetici	7 000	Çanakkale
K23	27	Ön Lisans	Grafiker	14 000	Gelibolu
K24	20	Ön Lisans	Tasarımcı	10 000	Keşan
K25	42	Lisans	Serbest Meslek	7 500	Enez
K26	23	Lisans	Öğrenci	0	Çanakkale

Analiz süresince belirlenmiş olan kodlara toplam 874 veri girişi yapılmıştır. Görüşmede elde edilen veriler analiz edildiğinde ortaya çıkan en çok tekrar eden kelimeler, kelime bulutu ile bir araya getirilmiş ve oluşan görsel Şekil 5.'de gösterilmiştir.



Şekil 5. Kelime Bulutu

Katılımcılara yöneltilen açık uçlu soruların her birisi cevap alınması gereken konu kapsamında kod sistemine tema olarak eklenmiş ve cevapların içeriğine göre alt kodlar oluşturulmuştur. Elde edilen 874 veri temalara dağıtılmış olarak Şekil. 6.'da gösterilmiştir.



Şekil 6. Araştırmanın Temaları Tek-Vaka Modeli Kod Hiyerarşisi

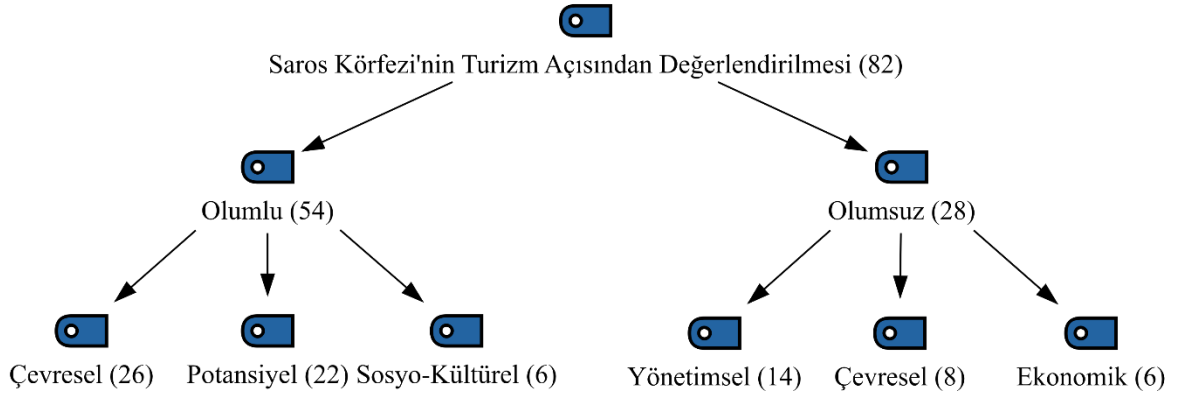
Saros Körfezi bölgesinde yapılan çalışmada, belirlenen sorular karşılığında 26 paydaştan elde edilen veriler 14 tema üzerinden incelenmiştir. Bu temalar:

- Paydaşların Saros Körfezi'ni turizm açısından değerlendirmesi amacıyla oluşturulmuş olan 'Saros Körfezi'nin Turizm Açısından Değerlendirilmesi',
- Bölgenin ziyaretçilere arz ettiği özelliklerin belirlenmesi amacıyla 'Saros Körfezi ve Kıyıların Arz Özellikleri',
- Bölgede daha önceden uygulanmış ya da uygulanmaya devam eden turizm faaliyetlerinin belirlenmesi için oluşturulan 'Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleştirilen Turizm Faaliyetleri',
- Bölgede turizmin gerçekleştirildiği zamanı değerlendirmek için belirlenen 'Saros Körfezi Turizm Sezonu Ayları',
- Bölgenin turizme yönelik katkı sağladığı ya da sağlayabileceği değerlerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan 'Saros Körfezi'nin Sahip Olduğu Turistik Değerler',
- Bölgeyi ziyaret eden ya da ziyaret edebilecek turistlerin bölgeden neler beklediğinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan 'Saros Körfezi ve Kıyıların Talep Özellikleri',
- Bölgeye gelen ziyaretçilerin özelliklerinin belirlenmesi için oluşturulan 'Saros Körfezi ve Kıyıların Ziyaret Eden Turistler',

- Turistlerin bölgeyi hangi amaçla ziyaret ettiklerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan ‘Turistlerin Bölgeye Katılım Amaçları’,
- Paydaşların bölgeye ziyaret eden turistlerin davranışları hakkındaki düşüncelerini almak için belirlenen ‘Turistlerin Bölgedeki Davranışları’,
- Bölgede gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi amacıyla belirlenmiş olan ‘Saros Körfezi ve Kıyılarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi’,
- Bölgede uygulanabilen ya da uygulanması için gerekli şartları sağlayabilen alternatif turizm türlerinin belirlenmesi için ‘Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleşmesi Mümkün Olan Alternatif Turizm Türleri’,
- Bölgede alternatif turizm türlerinin çoğaltılması neticesinde oluşabilecek katkıların ve zararların belirlenmesi amacıyla ‘Alternatif Turizmin Bölgeye Katkıları’ ve ‘Alternatif Turizmin Bölgeye Zararları’
- Paydaşların bölge turizminin gelişim sağlayabilmesi adına yapılması gerekenler hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi için ‘Saros Körfezi ve Kıyılarında Turizmin Gelişimi İçin Düşünceler’ şeklinde sıralanmıştır.

4.1.Saros Körfezi’nin Turizm Açısından Değerlendirilmesine Ait Bulgular

Saros Körfezi’nin katılımcılar dahilinde turizm açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Belirlenen tema ve temaya ait alt kodlar hiyerarşik kod-alt kod modeli kullanılarak Şekil 7.’de frekanslarıyla birlikte gösterilmiştir.



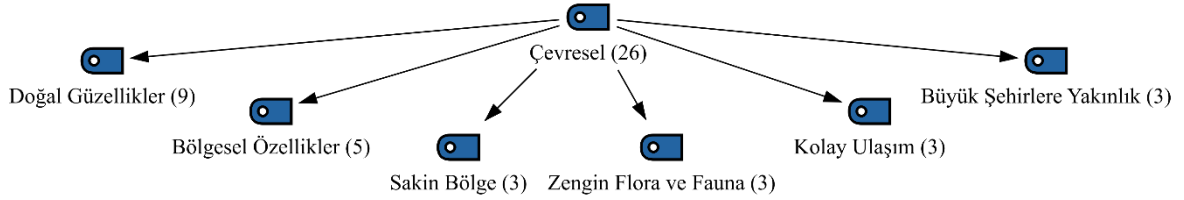
Şekil 7. Saros Körfezi'nin Turizm Açısından Değerlendirilmesi Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Katılımcılarla yapılan görüşmeler neticesinde alınan cevaplar incelenerek analiz edilmiş ve 'Saros Körfezi'nin Turizm Açısından Değerlendirilmesi' adı verilen temanın alt kodları olarak 'Olumlu' ve 'Olumsuz' kodları oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kodların detaylara indirgenmesi amacıyla alt kodlar oluşturularak 'Olumlu' kodunun alt kodları olarak 'Çevresel', 'Potansiyel' ve 'Sosyo-Kültürel' kodları, 'Olumsuz' kodunun alt kodlarına ise 'Yönetimsel Sorunlar', 'Çevresel Sorunlar' ve 'Ekonomik' kodları eklenmiştir. Buna göre tema altında verilen olumlu cevapların, olumsuz cevaplara oranla daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Olumlu olarak verilen cevaplar arasında üç farklı alt kod oluşturulmuştur. Katılımcılara Saros Körfezi'nin turizm açısından değerlendirilmesi amacıyla yöneltilmiş soruya, çevre ve doğa ile alakalı verilen cevaplar 'Çevresel' alt koduna dahil edilmiş, bölgenin turizm potansiyeli hakkında verilen cevaplar 'Potansiyel' alt koduna dahil edilmiş, sosyal ve kültürel açıdan verilen cevaplar ise 'Sosyo-Kültürel' alt koduna dahil edilmiştir. Frekans sayılarına bakıldığında ortaya çıkan sıralama 'Çevresel', 'Potansiyel' ve 'Sosyo-Kültürel' alt kodlarıdır.

Olumlu kodunun alt kodları arasında bulunan en fazla frekansa sahip 'Çevresel' alt kodu Şekil 8.'de ikincil alt kodları ile birlikte gösterilmiştir. İkincil alt kodlarda, Saros

Körfezi'nin doğal güzelliklerine, bölgesel özelliklerine, sakinliğine, flora ve faunanın zenginliğine, ulaşım kolaylığına ve büyük şehirlere olan yakınlığına vurgu yapılmıştır.



Şekil 8. Olumlu Kodunun Çevresel Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

‘Çevresel’ alt kodu altında yer alan ‘Doğal Güzellikler’ ikincil alt kodu ile ilgili; K16: “*Temiz denizi ve güzel kumu sayesinde turizm gerçekleştiriliyor. İnsanlar buraya denizi, koyları için geliyor çünkü. Turizm, deniz sayesinde devam ediyor.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Çevresel alt kodu altında yer alan ‘Bölgesel Özellikler’ ikincil alt kodu ile ilgili; K11: “*Bu deniz Türkiye’de başka bir yerde yok. Denzinin kendi kendini temizleme gibi bir özelliği var çünkü.*” ifadesine yer vermiştir.

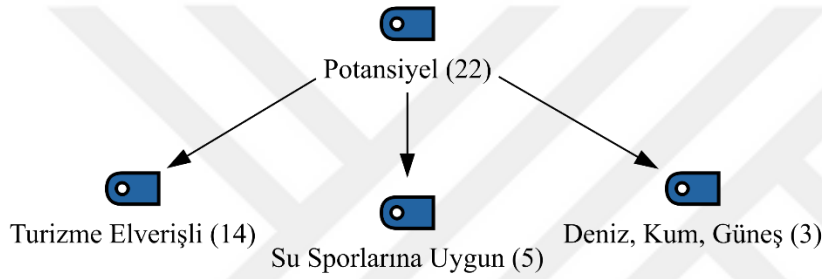
‘Çevresel’ alt kodu altında yer alan ‘Sakin Bölge’ ikincil alt kodu ile ilgili; K26: “*İnsanların gürültülerinden, şehirden uzakta tatil yapmak isteyen turistler için güzel bir tatil yeri olacağını söyleyebilirim. Çünkü ufak ve sakin bir yer Saros...*” ifadesine yer vermiştir.

‘Çevresel’ alt kodu altında yer alan ‘Zengin Flora ve Fauna’ ikincil alt kodu ile ilgili; K4: “*...balık çeşitliliği bakımından da oldukça popülerdir.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Çevresel’ alt kodu altında yer alan ‘Kolay Ulaşım’ ikincil alt kodu ile ilgili; K13: “*...ulaşımı çok kolay ve sıkıntısız, harika bir yer ya.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Çevresel’ alt kodu altında yer alan ‘Büyük Şehirlere Yakınlık’ ikincil alt kodu ile ilgili; K3: “*İstanbul gibi bir metropole yakın konumuyla bir tatil cenneti diyebiliriz.*” ifadesine yer vermiştir.

Olumlu kodunun alt kodları arasında bulunan ve ikinci en fazla frekansı olan ‘Potansiyel’ alt kodudur. Şekil 9’da gösterilen alt kod Saros Körfezi’nin turizm potansiyelinin geniş olduğu, turizme elverişli olduğu, su sporları açısından önemli olduğu ve deniz, kum, güneş üçlüsü açısından önemli görülen bir turizm alanı olduğu ile alakalıdır.



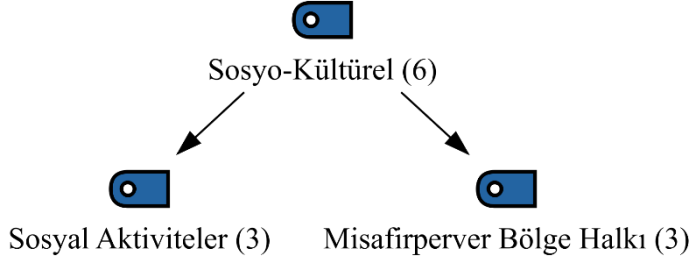
Şekil 9. Olumlu Kodunun Potansiyel Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

‘Potansiyel’ alt kodu altında yer alan ‘Turizme Elverişli’ ikincil alt kodu ile ilgili; K11: “*Bu tür yerlerin kıymeti bilinmeli çünkü geleceğin en gözde turistik alanlarından bir tanesi olması muhtemel.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Potansiyel’ alt kodu altında yer alan ‘Su Sporlarına Uygun’ ikincil alt kodu ile ilgili; K1: “*...dalış için uygun yerlerin bulunması bölgenin turizm açısından potansiyelini arttırmaktadır.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Potansiyel’ alt kodu altında yer alan ‘Deniz, Kum, Güneş’ ikincil alt kodu ile ilgili; K24: “*Bölgeye genelde denizi ve plajları için geliyorlar*” ifadesine yer vermiştir.

Olumlu kodunun alt kodları arasında bulunan ve üçüncü yani en son olan ‘Sosyo-Kültürel’ alt kodu Şekil 10.’da gösterilmiştir. Saros Körfezi’nin turizmi değerlendirilirken katılımcıların bölgedeki sosyal ve kültürel yapılardan bahsetmesi nedeniyle ele alınmıştır.

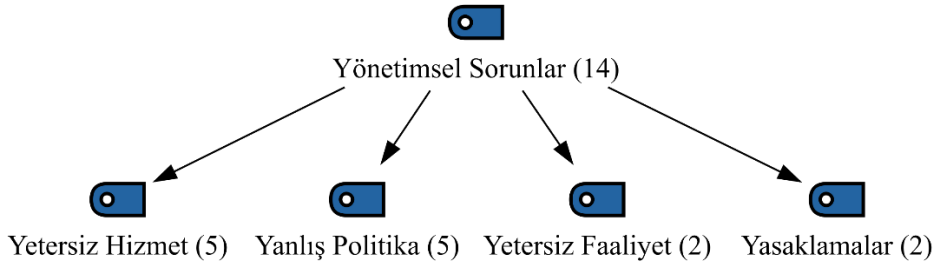


Şekil 10. Olumlu Kodunun Sosyo-Kültürel Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

‘Sosyo-Kültürel’ alt kodu altında yer alan ‘Sosyal Aktiviteler’ ikincil alt kodu ile ilgili; K25: *“Düzenlenen konserlerle bölgeye yerli ya da şehir dışından birçok insan geliyor.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Sosyo-Kültürel’ alt kodu altında yer alan ‘Misafirperver Bölge Halkı’ ikincil alt kodu ile ilgili; K16: *“Ayrıca bölge halkı misafirperver, her konuda yardımcı oluyorlar.”* ifadesine yer vermiştir.

Olumsuz alt kodunun ikincil alt kodları arasında bulunan ve en fazla frekansa sahip olan ‘Yönetimsel’ alt kodu Şekil 11.’de gösterilmiştir. Alt kodda katılımcıların Saros Körfezi’ni turizm açısından değerlendirirken bahsetmiş olduğu yönetim sorunları ele alınmıştır.



Şekil 11. Olumsuz Kodunun Yönetimsel Sorunlar Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

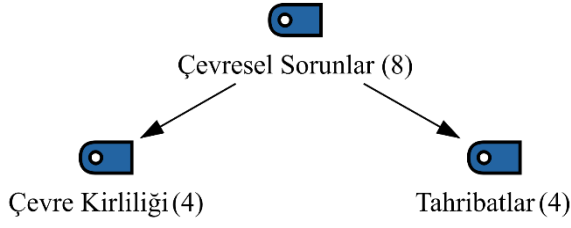
‘Yönetimsel Sorunlar’ alt kodu altında yer alan ‘Yetersiz Hizmet’ ikincil alt kodu ile ilgili; K1: *“Bölgede birçok koy bulunmasına rağmen doğru düzgün hizmet işletme tesisleri bulunmamakta, bulunanlar ise iyi işletilmiyor. Büyük bir hizmet eksikliği var...”* ifadesine yer vermiştir.

‘Yönetimsel Sorunlar’ alt kodu altında yer alan ‘Yanlış Politika’ ikincil alt kodu ile ilgili; K10: *“Bir de yapımı devam eden FSRU limanı Saros Körfez’inin değerini düşürecek belki de yok edecek.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Yönetimsel Sorunlar’ alt kodu altında yer alan ‘Yetersiz Faaliyet’ ikincil alt kodu ile ilgili; K23: *“Fakat Saros Körfezi tüm potansiyeline rağmen turizm faaliyetlerin az olması ya da olmaması nedeniyle gereken ilgili görmüyor.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Yönetimsel Sorunlar’ alt kodu altında yer alan ‘Yasaklamalar’ ikincil alt kodu ile ilgili; K3: *“Fakat bazı alanlarda kamp yapmak yasaklanıyor.”* ifadesine yer vermiştir.

Olumsuz kodunun alt kodları arasında ikinci sırada yer alan ‘Çevresel Sorunlar’ alt kodu bulunmaktadır. Alt kod çerçevesinde katılımcıların Saros Körfezi’ndeki çevre sorunlarını dile getirdikleri söylemler ele alınmıştır.

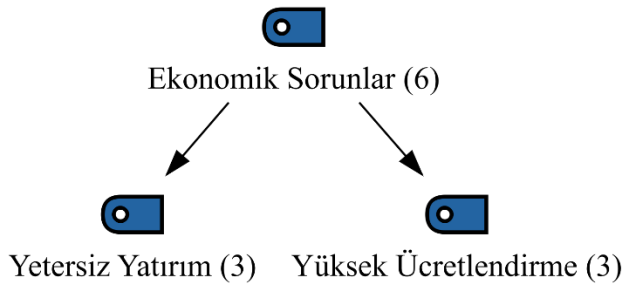


Şekil 12. Olumsuz Kodunun Çevresel Sorunlar Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

‘Çevresel Sorunlar’ alt kodu altında yer alan ‘Çevre Kirliliği’ ikincil alt kodu ile ilgili; K9: “...turizm Saros Körfezi’ni koruyamaz ve kirletebilir.” ifadesine yer vermiştir.

‘Çevresel Sorunlar’ alt kodu altında yer alan ‘Tahribatlar’ ikincil alt kodu ile ilgili; K2: “Saros Körfezi kıyıları çok fazla tahrip olmaktadır, bu yüzden bölgelerin henüz keşfedilmemiş kısımlarının habitatın korunması amacıyla yapılaşmaya ve turizme açılmaması gerektiğini düşünüyorum. Zaten Saros Körfezi’nin Kuzey kıyılarının sahip olduğu özellikler ve doğal güzelliği yok olmak üzere.” ifadesine yer vermiştir.

Olumsuz alt kodunun ikincil alt kodları arasında bulunan ve son sırada yer alan ‘Ekonomik’ alt kodu Şekil 13. üzerinde gösterilmiştir. Alt kodda Saros Körfezi’ndeki ekonomik sorunlar ve ekonomik sorunlara yol açacak durumlar göz önünde bulundurulmuş ve dahil edilmiştir.



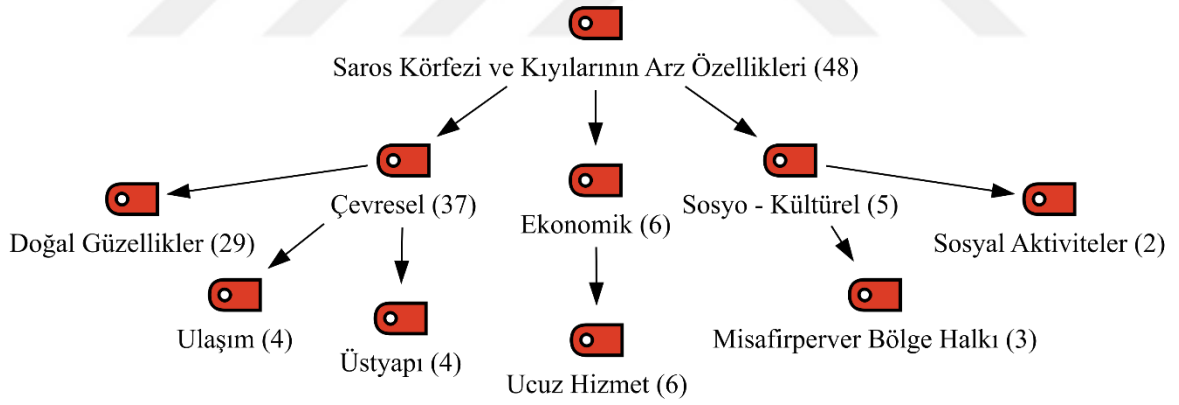
Şekil 13. Olumsuz Kodunun Ekonomik Sorunlar Alt Kodu Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

‘Ekonomik Sorunlar’ alt kodu altında yer alan ‘Yetersiz Yatırım’ ikincil alt kodu ile ilgili; K20: “*Bu yüzden de pek yatırım yapılmamış, bakir her türlü yatırıma muhtaç, uygun bir yer.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Ekonomik Sorunlar’ alt kodu altında yer alan ‘Yüksek Ücretlendirme’ ikincil alt kodu ile ilgili; K6: “*...bölgenin ev ve arsa fiyatları çok yüksek. Turistlere kiralanana ev ya da pansiyon fiyatları aşırı olan yerler çok var.*” ifadesine yer vermiştir.

4.2. Saros Körfezi ve Kıyılarının Arz Özelliklerine Ait Bulgular

Saros Körfezi’nin ve kıyılarının arz özelliklerinin belirlenmesi amacıyla katılımcılara yöneltilen sorulardan elde edilen verilere göre tema ve alt kodlar belirlenmiştir. Tema Şekil 14.’te hiyerarşik kod-alt kod modeli kullanılarak frekanslarıyla birlikte gösterilmiştir.



Şekil 14. Saros Körfezi ve Kıyılarının Arz Özellikleri Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Katılımcılardan alınan cevaplar analiz edildiğinde, ‘Saros Körfezi ve Kıyılarının Arz Özellikleri’ teması oluşturulmuştur. Kodlar ‘Çevresel’, ‘Ekonomik’ ve ‘Sosyo-Kültürel’ olarak belirlenmiştir. Frekans sayıları dikkate alındığından kodlar sırasıyla ‘Çevre’, ‘Ekonomik’, ‘Sosyo-Kültürel’ olarak gösterilmiştir.

Saros Körfezi'nin arzının 'Çevresel' alt kodu, Saros Körfezi'nin paydaşlara sunduğu çevresel varlıkların çokça belirtiliyor olması sonucu oluşturulmuştur. Ayrıca oluşturulan alt kodlar katılımcıların vermiş olduğu cevaplara göre olarak belirtilmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Buna göre 'Çevresel' kodu altında yer alan 'Doğal Güzellikler', 'Ulaşım' ve 'Üstyapı' alt kodları bulguları ayrı olarak ele alınacaktır.

'Çevresel' kodu altında yer alan 'Doğal Güzellikler' alt kodu, bölgedeki doğal kaynakların birer arz olarak belirtilmesi sonucu ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K2: *"Saros Körfezi'nin kendine has doğal güzelliği ve deniz suyunun yemiz olması gibi özellikleri bulunuyor."*, K13: *"Saros'un denizi çok temiz ve serin, kıyıları uzun ve gidilecek seçenek çok. Bir gün o koya bir gün bu koya gidilebilir. Manzarası zaten harika, kayaların arasında mağaraları da var ama tehlikeli oluyor dalgaları havalarda."* ve K17: *"Saros çok güzel, manzarası, denizi, doğası bir harika. Çok fazla değerlendirilecek alanı var, deniz kıyıları, plajları upuzun. İnsanların denize girebileceği çok fazla koy var."* ifadesine yer vermiştir.

'Çevresel' alt kodu altında yer alan 'Ulaşım' alt kodu, Saros Körfezi'nin arzında önemli olan ulaşımından bahsedilmesi neticesinde ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K6: *"Körfezin kolay ulaşılabilir olması da bir artı yönü, bu sebeple gününbirlik ziyaretlere uygun bir yer."* ifadesine yer vermiştir.

'Çevresel' alt kodu altında yer alan son kod 'Üstyapı' alt kodu olup, Saros Körfezi'nin arzı neticesinde önemli olarak göze çarpan yapıların belirtilmesi sonucu ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K23: *"Bunun yanında otelleri, restoranları, çevre köyleri, tatil hizmeti veren tesisleri de turistler için çok iyi derecede karşılanmaktadır."* ifadesine yer vermiştir.

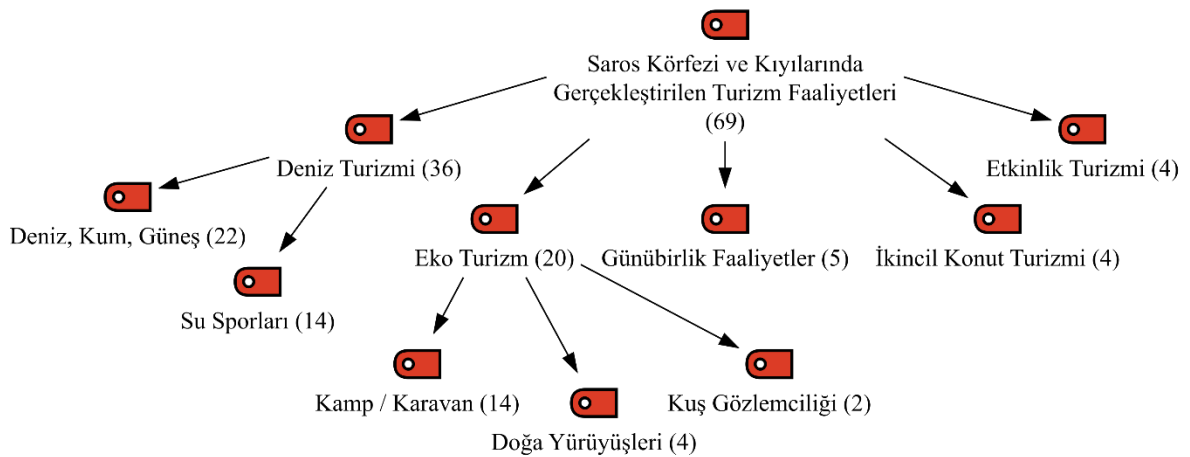
Temada yer alan 'Ekonomik' kodu altındaki 'Ucuz Hizmet' alt kodu, Saros Körfezi'nin paydaşlara ekonomik alanda sunduğu durumlar neticesinde ele alınmıştır.

Konuyla ilgili olarak; K8: “Buralarda yüzmek bedava, işletme olan yerler ise diğer tatil beldelerine göre daha ucuz oluyor.” ifadesine yer vermiştir.

Temada yer alan bir diğer ve son kod ise ‘Sosyo-Kültürel’ kodudur. Bu kodun altında yer alan ‘Sosyal Aktiviteler’ alt kodu ile ilgili; “Bir sürü sosyal aktivite yapılabilecek boş alanlar var.” ifadesine yer vermiş ve ‘Misafirperver Bölge Halkı’ alt kodu ile ilgili ise; K8: “Köylüler ile turistler iç içe, insanları çok misafirperver. Böyle alanlarda insanlar birbirleriyle çabuk kaynaşabiliyor.” ifadesine yer vermiştir.

4.2.1. Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleştirilen Turizm Faaliyetlerine Ait Bulgular

Saros Körfezi ve kıyılarında gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin belirlenmesi amacıyla katılımcılara yöneltilen sorulardan elde edilen verilere göre tema, kod ve alt kodlar belirlenmiş. Bulgular Şekil 15.’te hiyerarşik kod-alt kod modeli kullanılarak frekanslarıyla birlikte gösterilmiştir.



Şekil 15. Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleştirilen Turizm Faaliyetleri Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Katılımcıların verdiği yanıtlar analiz edildiğinde ‘Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleştirilen Turizm Faaliyetleri’ teması belirlenmiştir. Tema altında yer alan kodlar ise

‘Deniz Turizmi’, ‘Eko Turizm’, ‘Günöbirlik Faaliyetler’, ‘İkincil Konut Turizmi’ ve ‘Etkinlik Turizmi’ olarak sıralanmıştır.

Tema altında yer alan ve yüksek bir frekansa sahip olan ‘Deniz Turizmi’ alt kodu, Saros Körfezi’nde gerçekleştirilen turizmi faaliyetlerinin deniz kullanılarak uygulandığı bulguları neticesinde ele alınmıştır. Ayrıca ‘Deniz Turizmi’ alt kodu altında katılımcıların verdiği cevaplarla deniz turizminin farklı faaliyetlerinin ortaya çıkmasıyla ‘Deniz, Kum, Güneş’ ve ‘Su Sporları’ alt kodları oluşturulmuştur.

Saros Körfezi’nde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin belirlenmesi amacıyla ‘Deniz Turizmi’ kodunda bulunan ‘Deniz, Kum, Güneş’ alt kodu, bölgenin kıyı turizmine uygun olduğu ve turist katılımının durum ile alakası olması nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K19: “*Gelenlerin sadece denizden yararlanıp döndüğü yer olarak maalesef*” ve K21: “*Saros Körfezi’nde en çok gerçekleştirilen faaliyet denize girme ve yüzmedir.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Deniz Turizmi’ kodu altında bulunan ‘Spor Turizmi’ alt kodu, bölgede gerçekleştirilen çokça su sporu faaliyetlerinin belirtilmesiyle birlikte ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K1: “*...denize girmek amaçlı gelinmekte, bunun yanında dalış, olta balıkçılığı, rüzgar sörfü gibi su sporlarının yanında...*” ifadesine yer vermiştir.

Saros Körfezi’nde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin belirlenmesi amacıyla belirlenen ve ikinci sırada yer alan ‘Eko Turizm’ kodu, bölgenin eko turizm alanında faaliyetler sürdürdüğü verilerinin elde edilmesi neticesinde belirlenmiştir. ‘Eko Turizm’ kodu altında yer alan ‘Kamp / Karavan’ alt kodu ile ilgili; K15: “*...karavan ve kamp kurulacak yerler bolca var, insanlar gelip orman kenarlarında ya da deniz kenarlarında konaklıyorlar.*” ifadesine yer vermiştir. ‘Doğa Yürüyüşleri’ alt kodu ile ilgili; K4: “*uzun sahiller ve ormanlar insanlara doğa yürüyüşü imkanı sunuyor, ayrıca orman kamplarında da bu imkanlar var.*” ifadesine yer vermiştir. ‘Kuş Gözlemciliği’ alt kodu ile ilgili; K20: “*Bunun yanında bölgedeki göllere ve çeltik tarlalarına birçok balıkçıl kuş geliyor, kuş gözlemciliği için uygun bölge.*” ifadesine yer vermiştir.

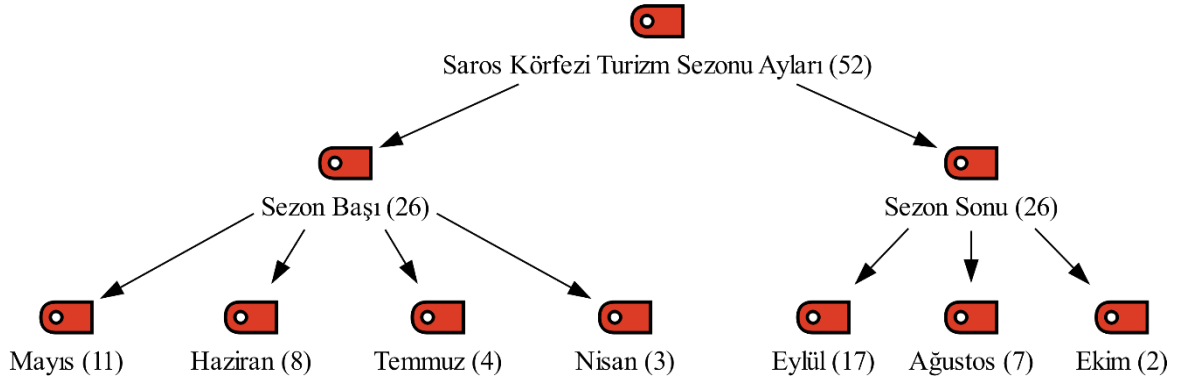
Saros Körfezi'nde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin belirlenmesi amacıyla belirlenen ve üçüncü sırada yer alan 'Günübirlik Faaliyetler' alt kodu, katılımcıların yanıtlarında yakın çevreden gelen ziyaretçilerin günübirlik gerçekleştirilen faaliyetleri belirtmesiyle, ele alınmıştır. Konuyla ilgili; K18: *"İnsanlar kendi faaliyetlerini kendi yaratıyor, günübirlik yüzme, dinlenme, sahil kıyılarında yemek yeme, mesire alanlarında zaman geçirmek gibi."* ifadesine yer vermiştir.

Saros Körfezi'nde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan bir kod da temanın en son sırasında yer alan 'İkincil Konut Turizmi' olmuştur. Kodda belirtilen ikincil konut sahiplerinin Saros Körfezi üzerinde gerçekleştirildiği turizm yanıtları dolayısı ile ele alınmıştır. Konuyla ilgili; K9: *"Yazın gelen yazlıkçılar var, onlar da kendi evlerinde yaz aylarında denize girmek ve tatil yapmak için geliyorlar zaten."* ifadesine yer verilmiştir.

Saros Körfezi'nde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin belirlenmesi amacıyla 'Festival / Konser' alt kodu bulunmaktadır. Bu alt kod katılımcıların bölgedeki faaliyetlerin neler olduğu yanıtlarında üzerinde pek durulmasa da etkisi olduğu belirtilmesiyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili; K21: *"Yaz aylarında Erikli'de konser ve festivaller düzenlenmekte ve çeşitli etkinlikler yapılmaktadır."* ifadesine yer vermiştir.

4.2.2. Saros Körfezi Turizm Sezonu Aylarına Ait Bulgular

Saros Körfezi'nde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin ve buna bağlı olarak gelen turistlerin hangi süre zarfında bölgede bulunduğu ve bölgenin turizm sezonunun belirlenmesi amacıyla katılımcılardan elde edilen verilere göre tema, kod ve alt kodlar belirlenmiştir. Oluşturulan tema, kod ve alt kodlar Şekil 16.'da hiyerarşik kod – alt kod modeli kullanılarak frekanslarla birlikte gösterilmiştir.



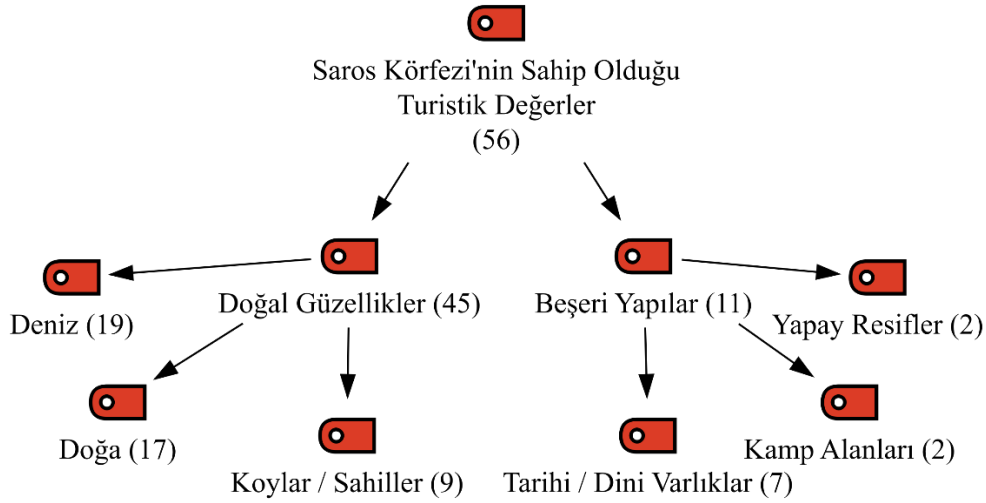
Şekil 16. Saros Körfezi Turizm Sezonu Ayları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Belirlenen ‘Saros Körfezi Turizm Sezonu Ayları’ teması altında, ‘Sezon Başı’ ve ‘Sezon Sonu’ kodları eşit bir oranla oluşturulmuştur. Buna göre katılımcıların cevapları analiz edildiğinde, ‘Sezon Başı’ kodu içerisinde yer alan alt kodların sıralaması, en fazla frekansla ‘Mayıs’ alt kodu gelmekte ve ardından ‘Haziran’, ‘Temmuz’, ‘Nisan’ alt kodları sıralanmıştır. Tema altındaki diğer kod olan ‘Sezon Sonu’ kodu altında yer alan alt kodların frekans sayısına göre ilk sırada ‘Eylül’ alt kodu bulunmakta ve bunu ‘Ağustos’ ve ‘Ekim’ alt kodları takip etmektedir.

Elde edilen veriler ve analizlerde ‘Mayıs’ alt kodu ‘Sezon Başı’ kodu içerisinde ilk sırada yer almakta, ‘Eylül’ alt kodu ise ‘Sezon Sonu’ alt kodu içerisinde ilk sırada yer almaktadır. Konuyla ilgili olarak; K9: “*Sezon mayıs ayı gibi başlıyor Saros Körfezi çevresinde, genelde okullar kapandığında yoğunlaşıyor ve okullar açılmaya yakın azalıyor. Eylül gibi de artık kimse kalmamaya başlıyor turist olarak.*” ifadesine yer vermiştir.

4.2.3. Saros Körfezi’nin Sahip Olduğu Turistik Değerlere Ait Bulgular

Saros Körfezi de her bölge gibi bazı turistik değerlere sahip olmakla beraber bu değerlerin belirlenmesi amacıyla katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda belirlenmiş olan temaya kodlar oluşturulmuştur. Tema, kod ve alt kodlar Şekil 17.’de hiyerarşik kod – alt kod modeli kullanılarak frekanslarla birlikte gösterilmiştir.



Şekil 17. Saros Körfezi'nin Sahip Olduğu Turistik Değerler Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Belirlenen 'Saros Körfezi'nin Sahip Olduğu Turistik Değerler' teması altında 'Doğal Güzellikler' ve 'Beşeri Yapılar' kodları oluşturulmuştur. Katılımcılardan elde edilen veriler neticesinde oluşturulan bu kodlardan 'Doğal Güzellikler' kodu ve altında yer alan alt kodları, bölgedeki turistik değerlerin doğal bir sebeple oluştuğunu ya da doğal kaynakların değer olarak belirtilmesiyle ele alınmıştır.

'Doğal Güzellikler' kodu altında yer alan 'Deniz' alt kodu ile ilgili; K1: "*Bölgenin en büyük turistik değeri deniz suyunun kendi kendini temizliyor oluşu ve eşsiz koylarıdır.*", K9: "*Saros doğal güzellikleri bakımından ön planda, ayrıca denizinin kendi kendini temizlemesi de insanlar arasında popüler.*" ifadesine yer vermiştir.

'Doğal Güzellikler' kodu altında yer alan 'Doğa' alt kodu ile ilgili; K4: "*Ormanlar, yeşil alanlar, hayvanlar gibi doğal güzelliklerinin de göz önünde bulundurulması bölgenin turistik açıdan önemini arttırmaktadır.*", K7: "*...lavanta bahçeleri, doğal kam bölgeleri olmak üzere bir çok değer var fakat yeterli şekilde kullanıldığını düşünmüyorum.*" ifadesine yer vermiştir.

'Doğal Güzellikler' kodu altında yer alan 'Koylar / Sahiller' alt kodu ile ilgili, K4: "*...120 km'lik bir sahil bandına sahip olan Saros Körfezi sahilleri açısından da oldukça önemlidir.*" ifadesine yer vermiştir.

Tema altında yer alan ‘Beşeri Yapılar’ kodu, bölgedeki turistik değerlerin insanlar tarafından bilerek ya da bilmeyerek oluşturulduğu durumlar neticesinde ele alınmıştır. Kod altında ise ‘Tarihi / Dini Varlıklar’, ‘Kamp Alanları’ ve ‘Yapay Resifler’ alt kodlarıdır.

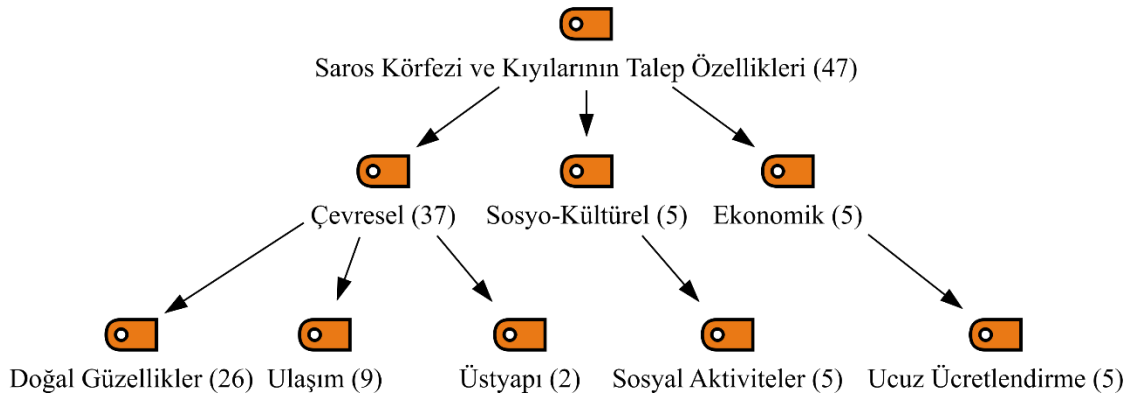
‘Beşeri Yapılar’ kodu altında yer alan ‘Tarihi / Dini Varlıklar’ alt kodu ile ilgili; K11: *“Bunun yanında çok olmasa da tarihi yerleri mevcut. Saros’un Gelibolu Yarımadası üzerinde bulunması da tarihi yerlerin ziyaret edilmesini de sağlıyor bence. Ya da tam tersi olarak tarihi yerlere gelenler Saros’u ziyaret ediyor olabilir.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Beşeri Yapılar’ kodu altında yer alan ‘Kamp Alanları’ alt kodu ile ilgili; K25: *“Bölgede yapılan Gökçetepe tabiat parkı kamp ve günübirlik mesire alanları açısından uygun bir bölgedir. Bölge özel olarak tasarlanmış olukça güzel bir yer.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Beşeri Yapılar’ kodu altında yer alan ‘Yapay Resifler’ alt kodu ile ilgili; K3: *“...dalış turizmi için çok uygun oluşunun yanı sıra oluşturulan yapay resifler bulunur.”* ifadesine yer vermiştir.

4.3. Saros Körfezi ve Kıyılarının Talep Özelliklerine Ait Bulgular

Saros Körfezi’nin ve kıyılarının talep özelliklerinin belirlenmesi amacıyla katılımcılara yöneltilen sorulardan elde edilen verilere göre tema, kod ve alt kodlar belirlenmiş ve Şekil 18’de hiyerarşik kod – alt kod modeli kullanılarak frekanslarla birlikte gösterilmiştir.



Şekil 18. Saros Körfezi ve Kıyılarının Talep Özellikleri Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Katılımcılardan elde edilen veriler neticesinde bölgenin hangi sebeplerle talep edildiği konusu üzerine ‘Saros Körfezi ve Kıyılarının Talep Özellikleri’ teması altında ‘Çevresel’, ‘Sosyo-Kültürel’ ve ‘Ekonomik’ kodları oluşturulmuştur. Kodlar altında ise alt kodlar oluşturularak katılımcılardan alınan veriler detaylandırılmıştır.

Tema altında yer alan ‘Çevresel’ kodu frekans sayısına göre ilk alt kod olarak belirlenmiştir. Kodun içeriğinde oluşturulan kodlar ise, ilk sırada yer alan ‘Doğal Güzellikler’, ikinci sırada yer alan ‘Ulaşım’ ve üçüncü yani son sırada yer alan ‘Üstyapı’ alt kodlarıdır. Analizler dahilinde ‘Doğal Güzellikler’ alt kodu, turistlerin bölgede talep ettiği özellikler arasında doğal varlıklar olduğu neticesinde ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K12: “*Tertemiz, masmavi olan denizi ve temiz havası tercih ediliyor diyebilirim, zaten başka amaçla gelmesinler.*”, K23: “*Saros’un deniz suyu Ege suyu olduğu için de bir ikame görevi görüyor aslında.*” ifadesine yer vermiştir. Bir diğer alt kod olan ‘Ulaşım’, bölgenin ulaşılabilir bir noktada olduğu ve turizme katılımın yüksek olduğu büyük şehirlerde yaşayanlar tarafından bu sebeple tercih edildiği durumu neticesinde ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K21: “*Fakat bu tercihe en çok da İstanbul, Tekirdağ, Edirne, Çanakkale gibi illere olan yakınlığı ön plana çıkmaktadır.*” ifadesine yer vermiştir. Son sırada yer alan ‘Üstyapı’ alt kodu, bölgede bulunan ya da yapımı uygun görülen yapıların turist talebi açısından önemli olduğu düşüncesi neticesinde ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak, K24: “*Turistler buraya gelmeden önce eğlenme mekanları arıyorlar, ... ama eğlence mekanlarını*

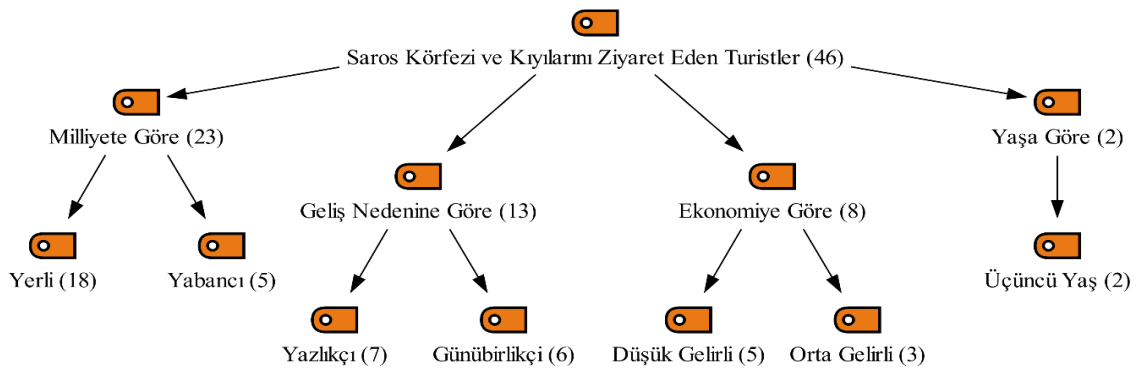
da talep ediyorlar sonuç olarak. Akşamları canlı müzik olan mekanlara talep çok.” ifadesine yer vermiştir.

Tema altında yer alan kodlardan bir diğeri olan ‘Sosyo-Kültürel’ kodunun, turistlerin bölge talebinde sosyal ve kültürel özellikleri göz önünde bulundurduğu durumlar neticesinde ele alınmıştır. Alt kod olarak bulunan ‘Sosyal Aktiviteler’ alt kodu; K26: “Konserler, festivaller gibi etkinliklere katılmak için bölgeye çokça turist geliyor. Konserler hem yerli halk için hem de turistler için yapılıyor.” ifadesine yer vermiştir.

Tema altında yer alan son kod ise ‘Ekonomik’ kodudur. Bu kod, turistlerin bölge seçiminde ekonomik durumları göz önünde bulundurması sebebiyle ele alınmış, alt kod olarak ‘Ucuz Ücretlendirme’ eklemiş ve konuyla ilgili olarak; K23: “Ayrıca Saros kıyılarında gerçekleştirilen turizm, Ege ve Akdeniz kıyılarına göre daha ucuz olduğu için talep görüyor.” ifadesine yer vermiştir.

4.3.1. Saros Körfezi ve Kıyılarını Ziyaret Eden Turistlere Ait Bulgular

Saros Körfezi ve kıyılarına gelen turistlerin hangi özelliklere sahip olduğunun belirlenmesi için amacıyla ‘Saros Körfezi ve Kıyılarını Ziyaret Eden Turistler’ adlı tema oluşturulmuş ve veri analizi sonrasında ortaya çıkan kodlar Şekil 19.’de frekanslarla birlikte hiyerarşik kod – alt kod modeli kullanılarak gösterilmiştir.



Şekil 19. Saros Körfezi ve Kıyılarını Ziyaret Eden Turistler Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Katılımcılardan elde edilen veriler analiz edildiğinde belirlenmiş olan ‘Saros Körfezi ve Kıyıları Ziyaret Eden Turistler’ teması altında, frekans sayılarına göre sırasıyla ‘Milliyete Göre’ alt kodu, ‘Geliş Nedenine Göre’ alt kodu, ‘Ekonomiye Göre’ ve ‘Yaşa Göre’ alt kodu oluşturulmuştur. Kodlar altında ise elde edilen veriler neticesinde alt kodlar oluşturularak detaylara yer verilmiştir.

Verilerin analizinde ilk sırada yer alan ‘Milliyete Göre’ kodu altında bulunan ikincil kodlardan ‘Yerli’, ‘Yabancı’, alt kodları belirlenmiştir. ‘Yerli’ kodu, bölgeye gelen turistlerin en çok yerli turist olduğu vurgusu üzerine konu ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak, K14: “*Genellikle yerli turistler tarafından tercih ediliyor.*” ifadesine yer vermiştir. ‘Yabancı’ kodu ise, katılımcıların bahsetmiş olduğu bölgeye gelen yabancı turistler de olduğu sebebiyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak, K25: “*... fakat son yıllarda Türkiye’ye gelen yabancı turist artışıyla birlikte yakın ülkelerden birçok yabancı misafire ev sahipliği yapmaya başlamıştır.*” ifadesine yer vermiştir.

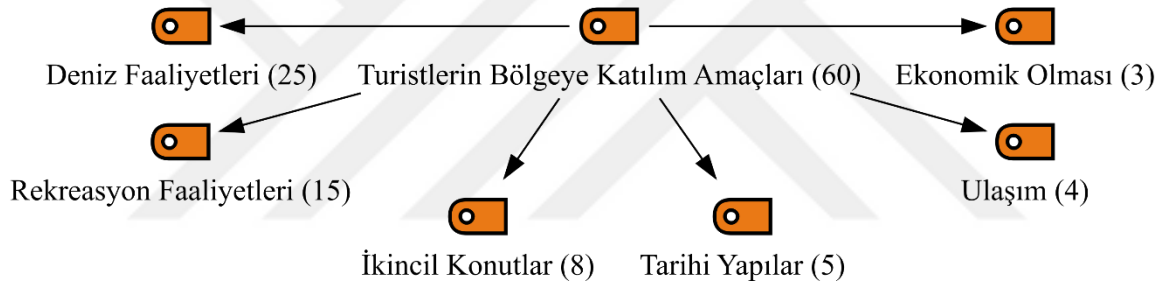
Alt kodlar arasında ikinci sırada yer alan ‘Geliş Nedenine Göre’ kodu altında bulunan ‘Yazlıkçı’, ‘Günübirlikçi’ ise kodu bulunmaktadır. ‘Yazlıkçı’ alt kodu, bölgeye gelen turistlerin bölgeye geliş amaçları doğrultusunda yaz aylarında konaklama amaçlı gelen turistler sebebiyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K21: “*Genelde yazlıkçı olarak yaz aylarında geçici olarak konaklama yapmaktadırlar.*” ifadesine yer vermiştir. Diğer ikincil alt kod olan ‘Günübirlikçi’ alt kodu, bölgeye gelen turistler ile alakalı bahsedilen ifadelerde günübirlik gelişler olduğu nedeniyle konu ele alınmıştır. Koyla ilgili olarak; K1: “*Ayrıca civar yerleşim bölgelerinden günübirlik gelen ziyaretçiler çok sık görülmektedir.*” ifadesine yer vermiştir.

Temanın altında yer alan ‘Ekonomiye Göre’ kodu altında yer alan ‘Düşük Gelirli’ alt kodu, katılımcıların bölgeye gelen turistlerin düşük gelirli olmasından bahsetmesi nedeniyle konu ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K7: “*Düşük gelirli turistlerin daha çok tercih ettiği bir bölgedir.*” ifadesine yer vermiştir. Katılımcıların ekonomik sebepler niteliğinde bahsettiği bir diğer ise ‘Orta Gelirli’ alt kodudur. Konuyla ilgili olarak; K16: “*... az miktarda orta gelirliler de gelmektedir.*” ifadesine yer vermiştir.

Bölgeye gelen turistlerin özelliklerinden birisi de ‘Yaşa Göre’ kodudur ve verilere göre oluşturulan alt kod ise ‘Üçüncü Yaş’ olarak belirlenmiştir. Konuyla ilgili olarak; K21: “... çokça emekli ailelerin uğrak noktasıdır.” ifadesine yer vermiştir.

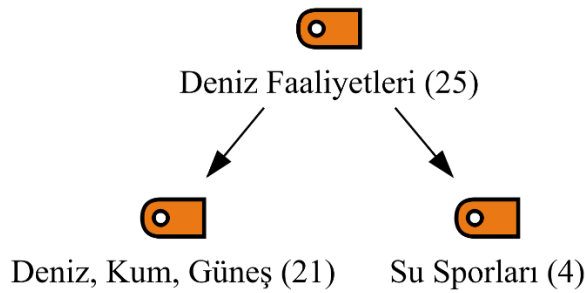
4.3.2. Turistlerin Bölgeye Katılım Amaçlarına Ait Bulgular

Katılımcılardan elde edilen veriler neticesinde turistlerin Saros Körfezine katılım amaçlarının belirlenmesi amacıyla ‘Turistlerin Bölgeye Katılım Amaçları’ teması oluşturularak kodlar belirlenmiş ve Şekil 20. üzerinde hiyerarşik kod – alt kod modeli ile gösterilmiştir.



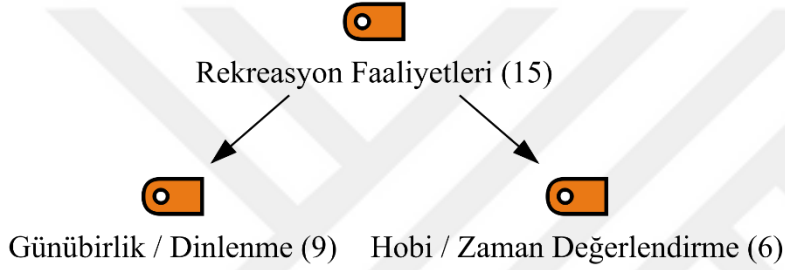
Şekil 20. Turistlerin Bölgeye Katılım Amaçları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Tema içeriğinde oluşturulan tüm kodlar frekanslarına göre sıralanmıştır. Bu durumda tema altında ‘Deniz Faaliyetleri’ kodu, ‘Rekreasyon Faaliyetleri’ kodu, ‘İkincil Konutlar’ kodu, ‘Tarihi Yapılar’, ‘Ulaşım’ kodu ve ‘Ekonomik Olması’ kodu belirlenmiştir.



Şekil 21. Deniz Faaliyetleri Kodunun Alt Kodları, Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Kodlar arasında en çok frekansa sahip olan ve ilk sırada yer alan ‘Deniz Faaliyetleri’ kodu, turistlerin bölge katılımında denizin ve deniz ile uygulanan faaliyetlerin amaç olarak belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Kod altında bulunan ‘Deniz, Kum, Güneş’ alt kodu ile ilgili; K8: *“Bölge sadece denize girmek için tercih edildiğini düşünüyorum.”*, K12: *“Buraya gelenler genelde temiz havası ve kendi kendini temizleyebilme özelliğine sahip temiz olan denizine girmek amaçlı geliyorlar.”* ifadesine yer vermiştir. Kod altında bulunan bir diğer alt kod olan ‘Su Sporları’ alt kodu ile ilgili ise; K11: *“Belirli yerler var, oralara dalış yapmaya gelenler de var aslında. Dalış okulları falan oralarda stant kuruyor ve dalış yaptırıyor.”* ifadesine yer vermiştir.

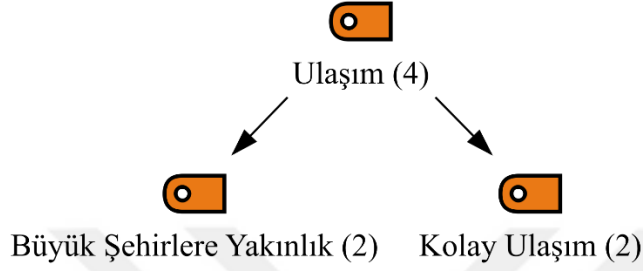


Şekil 22. Rekreasyon Faaliyetleri Kodunun Alt Kodları, Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Frekans yoğunluğuna göre ikinci sırada yer alan ‘Rekreasyon Faaliyetleri’ kodu, turistlerin boş zamanlarını değerlendirmek, tatil yapmak, hobilerini gerçekleştirmek amacı ile bölgeye geldiğinin belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Kod altında yer alan ‘Günübirlik / Dinlenme’ alt kodu ile ilgili; K6: *“Turistler günübirlik denize girmek amaçlı ya da yakın bölgelerde dinlenme amaçlı geliyorlar.”* ifadesine yer vermiştir. Kod altında yer alan bir diğer alt kod ise ‘Hobi / Zaman Değerlendirme’ alt kodudur ve konuyla ilgili olarak; K3: *“Turistler tatil amaçlı ve hobilerini bölgede değerlendirmek amaçlı olarak gelmektedirler.”* ifadesine yer vermiştir.

Frekans yoğunluğuna göre üçüncü sırada yer alan ‘İkincil Konutlar Sebebiyle’ kodu, bölgeye gelme amacı konaklama olan turistlerin belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K21: *“Ayrıca bölgede ikincil konutu olan yazlıkçı statüsüne sahip kişiler ise yaz aylarının belirli dönemleri ya da tamamını bölgede geçirmektedirler.”* ifadesine yer vermiştir.

Temanın kodları arasında yer alan ve dördüncü sırada olan ‘Tarihi Yapılar’ kodu, bölge üzerinde insanlar tarafından hayata geçirilmiş tarihi yapı, olay gibi durumları deneyimlemek amacıyla bölgeye katılması nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K4: “*Bunun yanında Gelibolu Yarımadasının tarihini, abidelerini, savaş alanlarını görmek amaçlı ziyaret eden turistlerin uğrak noktasıdır.*” ifadesine yer vermiştir.



Şekil 23. Ulaşım Kodunun Alt Kodları, Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

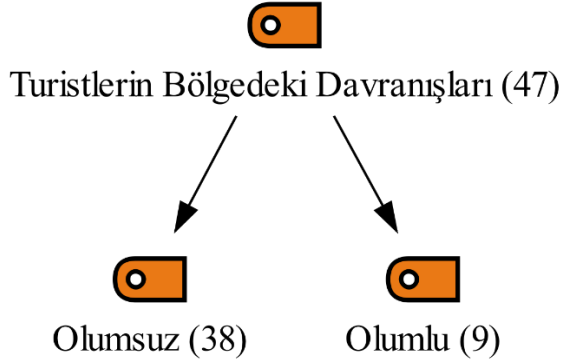
Kodlar arasında yer alan ve beşinci sırada bulunan ‘Ulaşım’ kodu, turistlerin bölgeye gelmedeki amaçları arasında ulaşımın kolay olabilmesi ve büyük şehirlere yakın olması durumu nedeniyle ele alınmıştır. Kod altında yer alan ‘Büyük Şehirlere Yakınlık’ alt kodu ile ilgili olarak; K1: “*İstanbul gibi büyük şehirlerde yaşayan insanlar, Güney kesimler yerine Saros’un yakın olması sebebiyle tatillerini burada geçirmek istiyorlar.*” ifadesine yer vermiştir. Bir diğer alt kod ise ‘Kolay Ulaşım’ alt kodudur ve konuyla ilgili olarak; K25: “*... ulaşım kolaylığı sebebiyle insanların buraya gelmeyi amaçladığını düşünüyorum.*” ifadesine yer vermiştir.

Frekansı en az alt kod olan ve en son sırada yer alan ‘Ekonomik’ alt kodu, turistlerin bölgeye gelme amacı içerisinde bölgenin ekonomik bakımdan daha ucuz olduğu belirtilmesi amacıyla ele alınmıştır ve ‘Ucuz Ücretlendirme’ alt kodu oluşturulmuştur. Konuyla ilgili olarak; K23: “*Dediğim gibi Akdeniz ve Ege’ye göre daha ucuz tatil imkanı olduğu için tercih edilmekte...*” ifadesine yer vermiştir.

4.3.3. Turistlerin Bölgedeki Davranışlarına Ait Bulgular

Turistlerin Saros Körfezi’nde gösterdikleri davranışlar için ‘Turistlerin Bölgedeki Davranışları’ teması oluşturulmuş ve katılımcılardan elde edilen veriler ile yapılan analizde

‘Olumsuz’ kodu ve ‘Olumlu’ kodu belirlenmiştir. Tema ve kodlar Şekil 24.’te hiyerarşik kod – alt kod modeli ile gösterilmiştir.



Şekil 24. Turistlerin Bölgedeki Davranışları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

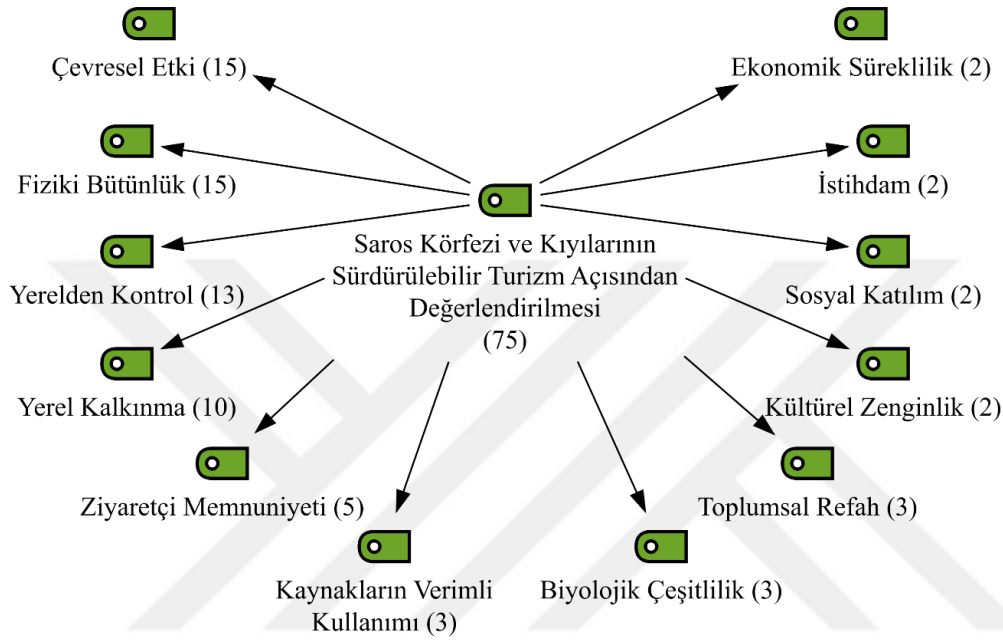
İki kod arasındaki fark oldukça yüksek olarak görülmektedir. İlk sırada yer alan ‘Olumsuz’ kodu, katılımcıların bölgedeki turist davranışlarındaki olumsuzluklardan bahsetmiş olmaları nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K1: “*Yerli turistler bölgenin ve verilen hizmetlerin değerini bilmiyor, buldukları ortamı kirli ve dağınık bir biçimde bırakarak bölgeyi terk ediyorlar. Ayrıca büyük şehirlere gelen yerli turistler bölgede evcil hayvanlarını terk edip gidiyor.*” ifadesine yer vermiştir.

Tema altında yer alan bir diğer kod olan ‘Olumlu’ kodu, katılımcıların bölgedeki davranışları arasında olumlu davranışlarının da olduğu belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K17: “*Davranışlar olarak olumlu bakıyorum, ekonomik açıdan bölge halkına destek oluyorlar.*” ifadesine yer vermiştir.

4.4. Saros Körfezi ve Kıyılarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesine Ait Bulgular

Saros Körfezi ve kıyılarında sürdürülebilir turizmin değerlendirilmesi yapıldığında ve elde edilen veriler incelendiğinde ‘Saros Körfezi ve Kıyılarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi’ teması altında sürdürülebilir turizm ilkelerinden yararlanılarak on iki kod belirlenmiştir. Kodların frekans yoğunluklarına göre sıralaması ise

‘Çevresel Etki’, ‘Fiziki Büyünlük’, ‘Yerelden Kontrol’, ‘Yerel Kalkınma’, ‘Ziyaretçi Memnuniyeti’, ‘Kaynakların Verimli Kullanımı’, ‘Biyolojik Çeşitlilik’, ‘Toplumsal Refah’, ‘Kültürel Zenginlik’, ‘Sosyal Katılım’, ‘İstihdam’, ‘Ekonomik Süreklilik’ şeklinde oluşmuş ve Şekil 25.’te hiyerarşik kod – alt kod modeli üzerinden gösterilmiştir.



Şekil 25. Saros Körfezi ve Kıyılarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Tema altında yer alan kodlar arasında ‘Çevresel Etki’ kodu, turizm işletmeler ile turistlerden kaynaklı atık ve çevre kirliliğini kapsamaktadır. Konu ile ilgili olarak; K1: “Bölgede yapılan yazlık konutların sayısı her geçen gün artmakta ve altyapılar yetersiz kalmaktadır. Bu durum bölgenin kirlenmesine ve yeşil doğanın sonunun gelmesine sebebiyet vermektedir. Bu yüzden bölge altyapısının ve konaklama alanlarının düzenlenmesi gereklidir. Ayrıca bazı günübirlik ziyaret edilen alanlarda ağaçlandırmalar yapılmalıdır.” ifadesine yer vermiştir.

‘Fiziki Bütünlük’ kodu, kırsal ve kentsel alanların fiziki ve görsel yapısının bozulmasının önüne geçmesini kapsamaktadır. Konuyla ilgili olarak; K2: “Saros

Körfezi'nin tahriplerinin artmaması için mevcut halinden daha fazla şekilde gelişmesine karşıyım. Böylece bölge daha çok korunmuş olacak ve doğal güzellikleri yok olmayacaktır.” ifadesine yer vermiştir.

‘Yerelden Kontrol’ kodu, yerel yönetimlerin planlama ve yönetim süreçlerinin turizme dahil edilmesi konusu sebebiyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K8: *“Saros Körfezi'nin değeri hakkında insanların bilinçlenmesi için çevre kirliliği hakkında daha çok bilgilenmeleri ve bunun önünde gönüllü temizlik ve yahut ilgili makamların temizliğiyle geçilmesi gereklidir.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Yerel Kalkınma’ kodu, turistlerin bölge üzerinde kalışlarının sağlanması ve yerel halkın ekonomisine katkıda bulunmasını sağlamak nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K12: *“Bölgede konaklama alanları arttırılmalı ve turistlerin daha fazla kalması alıştırmalı. Hem bu konaklama alanları yerli halk tarafından işletilmeli ve onlar çalışmalı. Onlar kazanç sağladıkça yine buralara uygun yatırımlar yapabilirler...”* ifadesine yer vermiştir.

‘Ziyaretçi Memnuniyeti’ kodu, bölgeye gelen turistlerin bölgeden memnun kalması için yapılması gerekenler ele alınmış ve konuyla ilgili olarak; K6: *“Yerli halk refah içinde yaşadığı müddet bölgeye gelen turistler de memnuniyet duyacaklardır.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Kaynakların Verimli Kullanılması’ kodu, doğal kaynakların tahrip edilmeden, verimli kullanılarak turizme etki etmesinin sağlanması nedeniyle ele alınmış ve konuyla ilgili olarak; K12: *“Akıllı ve potansiyeli olan tesislerin doğaya zarar vermeden çoğaltılması gerekiyor. Doğa koruma altına alınarak ekolojik tarım ve sürdürülebilir doğal konaklama alanları yaratılabilir turistler için.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Biyolojik Çeşitlilik’ kodu, bitki örtüsünün ve hayvanların korunmasının desteklenmesi ve zarar görmesinin engellenmesi konusu nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K7: *“Yeşil turizmin bölgede çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekli diye düşünüyorum. Doğanın korunması sürdürülebilirlik açısından çok önemli.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Toplumsal Refah’ kodu, bölge halkının psikolojik açıdan mutlu olması, bölgeye katılan turistlerin memnuniyeti açısından önemli olup turizm açısından da önemlidir. Konuyla ilgili olarak; K3: *“Ayrıca bölgede yerel halkın refah düzeyinin geliştirilmesi için psikolojik eğitimler verilmeli, insan ilişkileri geliştirilmeli...”* ifadesine yer vermiştir.

‘Kültürel Zenginlik’ kodu, bölge insanların yüzyıllarca benimsemiş olduğu birtakım öğrenimlerinin yok belirtilmesiyle ele alınmış, konuyla ilgili olarak; K11: *“Bir de yeme içme kültürünün kalitesi arttırılmalı ve yerel tatlar önemsenmeli, ancak o zaman daha etkin sürdürülebilir turizm açısından başarılı olabiliriz.”* ifadesine yer vermiştir.

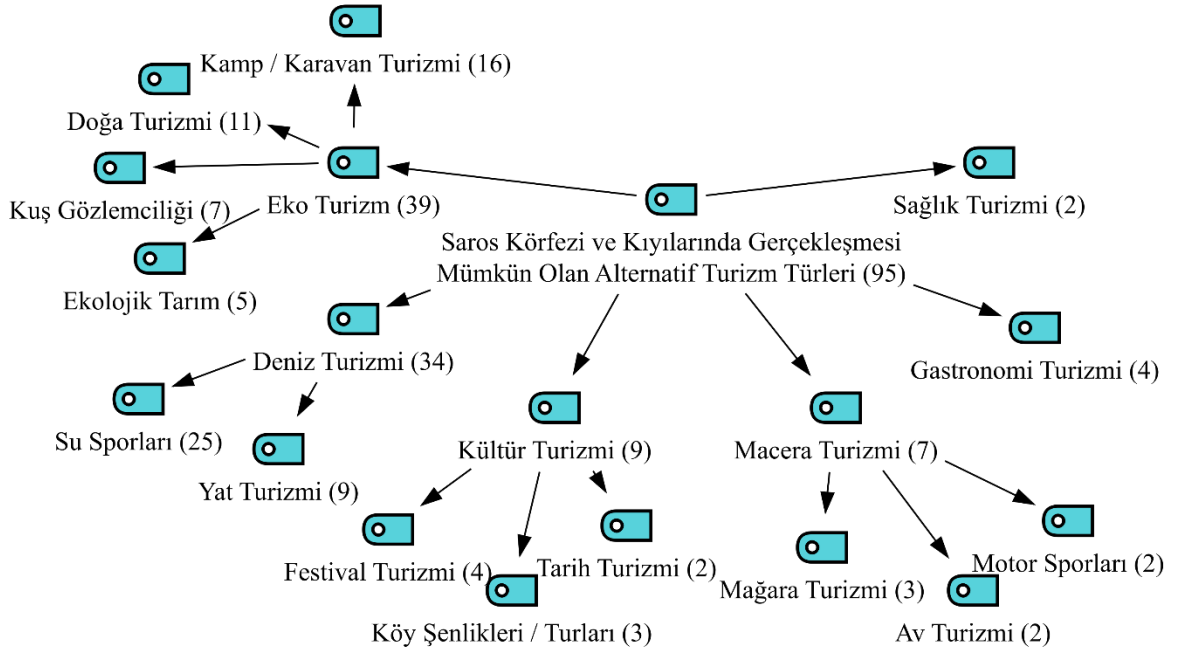
‘Sosyal Katılım’ kodu; bölge üzerinden elde edilen sosyal ve ekonomik faydanın yine bölge üzerinde eşit bir şekilde paylaşılması ile ilgili olarak ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K26: *“Doğaya zarar verilmediği sürece sürdürülebilir turizm ile doğa arasında denge sağlanır. Yerli halk ve turist aynı ortamda buluşturulmalı ve sürdürülebilir turizme birlikte katkı vermeleri sağlanmalı, her iki taraf da ne kadar emek verirse o kadar verim alır.”* ifadesine yer vermiştir.

‘İstihdam’ kodu; bölgedeki işletmelerin yerli halkı istihdam etmesi gerekliliğinin belirtilmesi nedeniyle ele alınmış ve konuyla ilgili olarak; K20: *“Bölgede turistik alanlarda istihdam oldukça düşük. Bazı köylüler kendi işletmelerini açmaya çalışıyor. Oysaki bölge iyi turizm yatırımları olsa istihdam açısından önem kazanabilir.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Ekonomik Süreklilik’ kodu, bölge üzerindeki ekonominin devamlılığının olması, uzun vadeli yatırımlar sayesinde işletmelerin çoğalması ve rekabet gücünün ortaya çıkması beklentileri nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K14: “Eğer körfez temiz kalır ve kirletilmemiş ise uzun yıllar turistik bir bölge olarak değerlendirilebilir. Saros ne kadar turistik bir bölge olarak kalırsa o kadar kazanç sağlar, işletme açılır, yatırım alır, o kadar da zengin bir bölge haline gelir. Böylece uzun yıllar bölge ekonomik yönden gelişim gösterir.” ifadesine yer vermiştir.

4.5. Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleşmesi Mümkün Olan Alternatif Turizm Türlerine Ait Bulgular

Katılımcıların söylemlerinin analizi sonucu elde edilen kodların sıralanması için ‘Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleştirilmesi Mümkün Olan Alternatif Turizm Türleri’ adlı tema oluşturulmuştur. Temanın kodları olarak da altı kod belirlenmiş ve Şekil 26. ile hiyerarşik kod – alt kod üzerinde gösterilmiştir.



Şekil 26. Saros Körfezi ve Kıyılarında Gerçekleşmesi Mümkün Olan Alternatif Turizm Türleri

Tema altında frekanslarına göre sıralanan kodlar, ‘Eko Turizm’, ‘Deniz Turizmi’, ‘Kültür Turizmi’, ‘Macera Turizmi’, ‘Gastronomi Turizmi’, ‘Sağlık Turizmi’ olarak görülmektedir. Belirlenen alt kodlar ise ilgili kodlar altında gösterilmiştir.

Kodlar içerisinde frekans sayısına göre ilk sırada yer alan ‘Eko Turizm’ alt kodu, katılımcıların verdiği yanıtlara göre bölgede eko turizme ait aktivitelerin uygulanması ya da uygulanması mümkün olması nedeniyle ele alınmıştır. Kodun altında ise ‘Kamp / Karavan Turizmi’, ‘Doğa Turizmi’, ‘Kuş Gözlemciliği’, ‘Ekolojik Tarım’ alt kodları yer almaktadır. Buna göre, ‘Kamp / Karavan’ alt kodu ile ilgili olarak; K19: *“Konaklama için kamp yapmayı tercih edenler var, sanırım her yerde kampa izin verilmiyormuş. Karavanlar ile gelenler çok oluyor, sahil kıyılarında konaklıyorlar bence gayet hoş.”* ifadesine yer vermiştir. Kod altında yer alan ‘Doğa Turizmi’ alt kodu ile ilgili olarak; K23: *“...trekking için ortam çok müsait, bunun için rotalar da oluşturulabilir. Ayrıca bisiklet yolları da oluşturulabilir.”* ifadesine yer vermiştir. Kod altında yer alan ‘Kuş Gözlemciliği’ ile ilgili olarak; K18: *“Bölge üzerinde birçok ufak gölet var, buralara balıkçıl kuşlar geliyor. Bu kuşları gözlemek ve fotoğraflarını çekmek için gelenleri görüyorum.”* ifadesine yer vermiştir. ‘Ekolojik Tarım’ alt koduyla ilgili olarak; K12: *“Bölgede turizmin zararsız bir şekilde devam etmesi için ekolojik tarım alanları kurulmalı ve buralara turistler çekilmeli.”* ifadesine yer vermiştir.

Alternatif turizm türlerinin belirlenmesi için oluşturulan tema altında ikinci sırada yer alan ‘Deniz Turizmi’ kodu, katılımcılardan edinilen verilerde deniz ile ilgili olan su sporları ve yat turizmi faaliyetlerinin yapıldığı ya da yapılması mümkün olması sebebiyle ele alınmıştır. Buna göre ‘Su Sporları’ alt kodu ile ilgili olarak; K5: *“Bölgede olta balıkçılığı, su altı ve su üstü sporları gibi faaliyetlerin yapılması için uygun ortamlar bulunmaktadır.”*, K22: *“Bölge su sporlarına çok uygun, rüzgarlı bir alan olduğu için rüzgar sörfü, balık çeşitliliği ve mercanlar olduğu için dalış aktiviteleri, olta balıkçılığı gibi.”* ifadesine yer vermiştir. ‘Yat Turizmi’ alt kodu ile ilgili ise; K23: *“Saros Körfezi’nde bulunan adalara tekne turları düzenlenebilir, tabi şu anda askeriye tatbikat için kullanıyor, fakat gelecekte böyle turlar olabilir. Ayrıca birçok koy yatların demirlemesi için uygun, buralarda durabilir zaman geçirebilirler.”* ifadesine yer vermiştir.

Temaya dahil olan kodlardan frekans sayısına göre üçüncü sırada yer alan ‘Kültür Turizmi’ kodu; verilerin analizi sırasında katılımcıların bölgede gerçekleştirilen ya da gerçekleştirilebilme olasılığı olan festival, konser, şenlikler gibi aktivitelerinden bahsetmesi nedeniyle ele alınmıştır. Alt kodlar içerisinde yer alan ‘Festival Turizmi’ ile ilgili olarak; K9: *“Alternatif olarak birçok etkinlik yapılabilir Saros’da. Mesela eğlence aktiviteleri ya da yarışmalar gibi. Festivaller düzenlemek için uygun alanlar var zaten. Erikli tarafında da festivaller düzenleniyor diye biliyorum.”* ifadesine yer vermiştir. Kod altında yer alan bir diğer alt kod ‘Köy Şenlikleri / Turları’ ile ilgili olarak; K18: *“Aslında bütün Saros kıyıları için turlar düzenlenebilir, buraya gelenler bütün Saros kıyılarını ve köylerini gezebilsinler diye.”* ifadesine yer vermiştir. Kod altında yer alan son alt kod olan ‘Tarih Turizmi’ ile ilgili olarak ise; K13: *“Tarihi alanlarımız var, oralarla ilgili aktiviteler yapılabilir, canlandırmalar yapılabilir, orası hakkında ürünler üretilip reklamları da yapılabilir.”* ifadesine yer vermiştir.

Kodlar arasında bulunan ‘Macera Turizmi’ kodu dördüncü sırada yer almaktadır. Konu katılımcıların bölge üzerinde bölgede düzenlenebilecek çeşitli adrenalin içeren spor faaliyetlerinden bahsetmesi sebebiyle ele alınmıştır. Buna göre ele alınan alt kodlar hakkında, ‘Mağara Turizmi’ alt kodu ile ilgili olarak; K23: *“Tepelerin denize olan yamaçlarında çokça denize yakın mağaralar bulunmakta. Buralarda mağara turizmi gerçekleştirilebilir. Özellikle Fındıklı Kömür Limanı bölgesindeki mağaralar tehlikeli olmasıyla birlikte bir o kadar da güzeldir. Eğitimli ve teçhizatlı olarak buralarda turizm faaliyetleri düzenlenebilir.”* ifadesine yer vermiştir. ‘Av Turizmi’ ile ilgili olarak; K20: *“Bölgede çeşitli av kuşları bulunuyor, av sezonlarının açık olduğu zamanlar civar şehirlerden buralara av için gelenler oluyor.”* ifadesine yer vermiştir. ‘Motor Sporları’ ile ilgili olarak ise; K26: *“Engebeli yollarda offroad, ralli, motocross gibi yarışlar düzenlenebilir, bence tam olarak bu bölgeye uygun sporlar.”* ifadesine yer vermiştir.

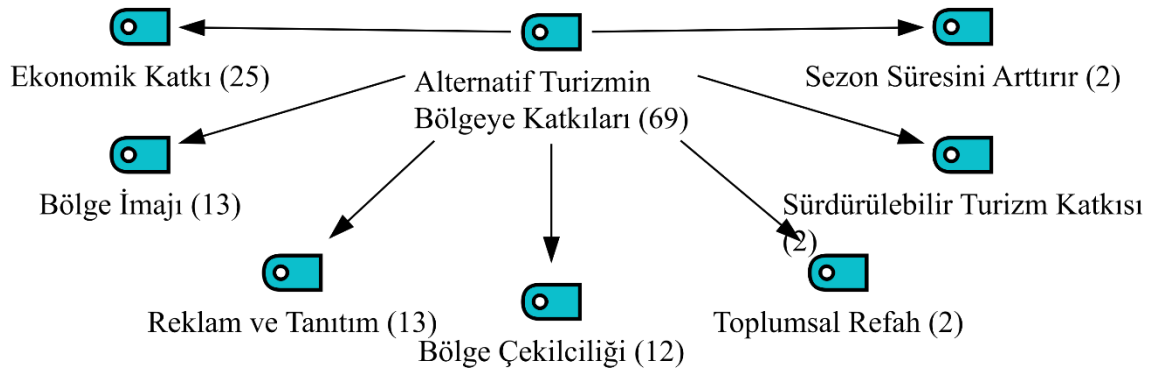
Tema altında yer alan bir diğer kod beşinci sırada yer alan ‘Gastronomi Turizmi’ kodudur. Konu verilerin incelenmesi esnasında bölgenin yiyecek içeceklerinden bahsedilmesi sebebiyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K13: *“Yerel lezzetlerin tanıtımı*

için gastronomi etkinlikleri düzenlenebilir, şarap tadımları yaptırılabilir, yerel yemekler turistlere sunulabilir.” ifadesine yer vermiştir.

Frekansı en düşük olan ve son sırada yer alan ‘Sağlık Turizmi’ kodu, elde edilen verilerin analizinde sağlık turizminin bölgede uygulanabilir olması belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K8: “... *sağlık için bölgenin sakinliği kullanılarak meditasyon ve yoga yapılması için alanların sağlanması alternatif turizm türlerini çeşitlendirir.*” ifadesine yer vermiştir.

4.5.1. Alternatif Turizmin Bölgeye Katkılarına Ait Bulgular

Katılımcıların bölgede gerçekleştirilebilecek alternatif turizm çeşitlerinden bahsetmesi üzerine, bu alternatif turizm türlerinin bölgeye katkıları Şekil 27.’te hiyerarşik kod – alt kod modelinde gösterilmiştir. Bu durumda oluşturulan kodlar ‘Ekonomik Katkı’, ‘Bölge İmajı’, ‘Reklam ve Tanıtım’, ‘Bölge Çekiciliği’, ‘Toplumsal Refah’, ‘Sürdürülebilir Turizm Katkısı’ ve ‘Sezon Süresini Arttırır’ kodlarıdır.



Şekil 27. Alternatif Turizmin Bölgeye Katkıları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Tema altında yer alan kodlardan ilk sırada yer alan ‘Ekonomik Katkı’ kodu, alternatif turizm çeşitlerinin bölgeye sağlayacağı ekonomik katkılardan bahsedilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K23: “*Bölgenin tüm potansiyelini kullanmak Saros Körfezi*

civarında yaşayan halkın ekonomik olarak kalkınmasında katkı sağlar.” ifadesine yer vermiştir.

Kodlar arasında ikinci sırada yer alan ‘Bölge İmajı’ alt kodu, alternatif turizm çeşitlerinin bölgede sağlayacağı çevresel değerlerin bölgenin markası haline gelmesinden bahsedilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K26: *“İnsanların buraya gelmesini sağlayıp doğanın güzelliğini görmelerini ve ona zarar vermemelerinin gerekliliğini hatırlatarak küresel ısınma dahil birçok konu hakkında bilinçlendirilmesini sağlar. Bölgenin isminin doğa ile bütünleşmesinin farkına varmalarını ve bu şekilde anulmasını sağlamalı.”* ifadesine yer vermiştir.

Tema altındaki kodlar arasında yer alan ‘Reklam ve Tanıtım’ kodu, bölgede oluşturulabilecek alternatif turizm türlerinin reklam ve tanıtımın yapılması gerekliliği nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K2: *“Alternatif turizm türlerinin çoğaltılması, bölgenin tanınırlığını artırır, birçok insanın farklı etkinliklere katılmak amacıyla buraya gelmesi çeşitlilik olur, bu yüzden birbirlerine önerilerde de bulunabilir.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Bölge Çekiciliği’ kodu, bölgenin turistler üzerindeki etkisini ve turizm katılımın sağlanması olarak bahsedilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K16: *“Bölgede turizmin çeşitlendirilmesi turistler üzerinde merak uyandıracak ve Saros’da düzenlenecek aktivitelere katılım sağlamalarına etki edecek. Deneyimlerinden memnun kalan turistler bu sefer önerilerle birlikte tekrardan Saros’a gelecek.”* ifadesine yer vermiştir.

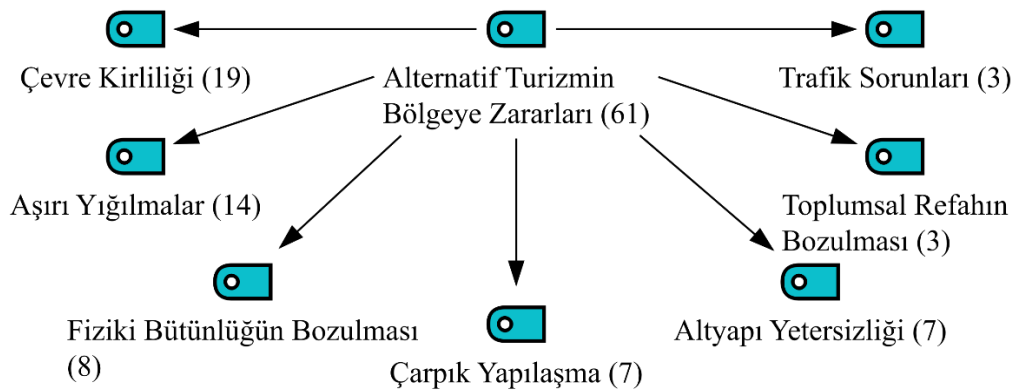
‘Toplumsal Refah’ kodu, yerli halkın direkt ya da dolaylı yoldan sahip olduğu refahının konu olarak ele alınması nedeniyle belirlenmiştir, konuyla ilgili olarak; K13: *“Bölge halkının refah düzeyi yüksek oldukça turizm açısından da daha hevesli olur, turisti daha misafırperver, güler yüzlü karşılar. Turizm bölge halkına maddi kazançlar sağladıkça refah devamlı yüksek olur.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Sürdürülebilir Turizme Katkısı’, kodu alternatif turizm türlerinin sürdürülebilirliğe etkisinin belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K5: “*Bölgenin alternatif turizm ile gelişiminin hızlanması aynı zamanda sürdürülebilir turizme de fayda sağlar, gelişim oldukça sürdürülebilir kalkınma da olur.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Sezon Süresini Arttırır’ kodu, alternatif turizm türlerinin bölge üzerinde uygulanmasıyla sezon süresinin uzamasında katkı sağlayacağı düşüncelerinin belirtilmesiyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K12: “*Alternatifleri çoğaltmak insanların yapacağı etkinlikler de çoğaltır. Turistler için seçenekler çoğalır, böylece sadece yazları denize girmek için değil, yaz sezonu bitince de etkinliklere katılmak için bölgeye gelirler. Böylece sezon sadece yaz ayları değil ilk bahar ve son baharda olabilir.*” ifadesine yer vermiştir.

4.5.2. Alternatif Turizmin Bölgeye Zararlarına Ait Bulgular

Alternatif turizm çeşitlerinin bölgede arttırılması bölge üzerinde hangi tür problemlere sebep olacağını araştırılması amacıyla yöneltilen soruda elde edilen veriler Şekil 28.’da hiyerarşik kod – alt kod modelinde tema ve kodlar olarak verilmiştir. Tema altında frekans yoğunluğuna göre sıralanmış ‘Çevre Kirliliği’, ‘Aşırı Yığılmalar’, ‘Fiziki Bütünlüğün Bozulması’, ‘Çarpık Yapılaşma’, ‘Altyapı Yetersizliği’, ‘Toplumsal Refahın Bozulması’ ve ‘Trafik Sorunları’ kodları bulunmaktadır.



Şekil 28. Alternatif Turizmin Bölgeye Zararları Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

Tema altında yer alan yedi koddan ilki olan ‘Çevre Kirliliği’ alt kodu, bölgenin alternatif turizm çeşitlerinin artırılmasında bölgeye çevresel zararlar verebileceği hakkında bahsedilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K17: *“Alternatif turizm dolaylı yoldan çevre düzensizliğine, kirlenmesine sebep olabilir. Düzgün planlanma yapılmaz ise çevre kirliliğine neden olabilir.”* ifadesine yer vermiştir.

Bir diğer kod olan ‘Aşırı Yığılmalar’ kodu, alternatif turizm türlerinin artırılması bölgenin birden çok fazla turist çekebileceği düşüncesini ortaya atmış ve katılımcılar endişelerini belirtmişlerdir. Konuyla ilgili olarak; K12: *“Bölgede çok fazla yığılma olursa doğayı daha ne kadar koruyabiliriz onu da bilemiyorum.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Fiziki Bütünlüğün Bozulması’ kodu, bölgenin doğal varlıklarının tahrip görmesi durumunun düşünüldüğünde ortaya çıkan endişelerin belirtilmesi neticesinde ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K18: *“Çanakkale tarafı özel koruma bölgesi, Edirne tarafı değil. Doğal zenginlikler acil koruma altına alınmalı çünkü planlama olmaz ise tahripler yapılabilir, doğal denge bozulabilir.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Çarpık Yapılaşma’ kodu, bölgede oluşabilecek fazlaca ikincil konut ve plansız yapılaşma endişesinin belirtilmesi ile ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K16: *“Alternatif turizm türlerinin artması sonucu bölge çok talep göreceği için para kazanmaya çalışan müteahhitler bölgeye birçok ev yapmaya çalışabilir, bu da aşırı betonlaşma anlamına gelir.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Altyapı Yetersizliği’ kodu, bölgeye gelen fazla ziyaretçi, yapılan çok fazla ikincil konut ya da işletme bölge üzerinde altyapı yetersizliğine yol açabilir. Konuyla ilgili olarak; K4: *“... yetersiz altyapı sorununu ortaya çıkartarak, atıkların denize verilmesine ve sonuç olarak denizin kirlenmesine yol açabilir. Bu da deniz turizmini bitirir.”* ifadesine yer vermiştir.

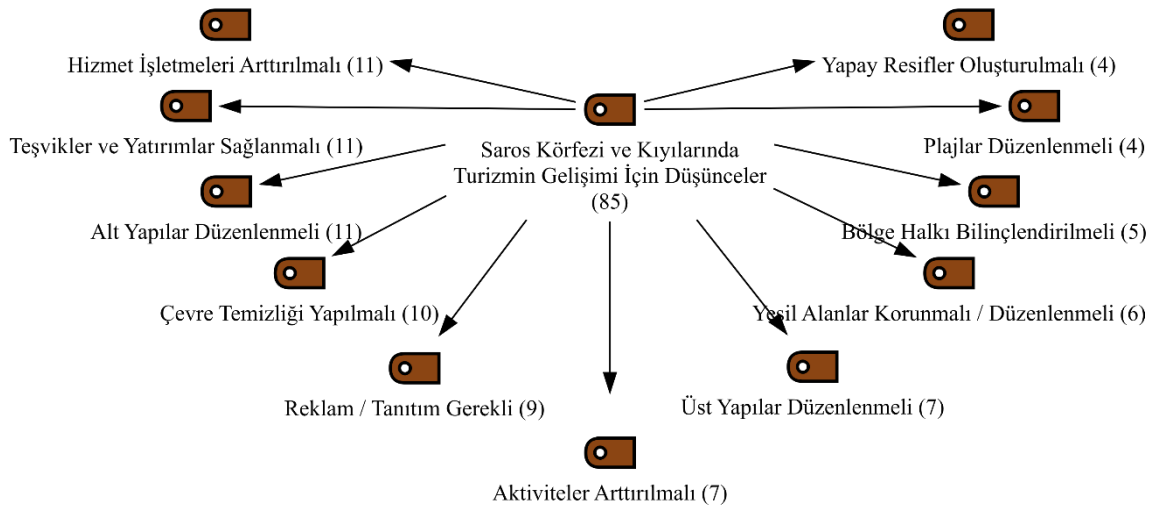
‘Toplumsal Refahın Bozulması’ kodu, bölge halkının refah seviyesinin kötüye gitmesi durumu olarak ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K5: *“Bölgenin aşırı tüketimi ve*

oluşabilecek çevre kirliliği sorunları, yerel halk ve turist arasında çatışmalara neden olur.” ifadesine yer vermiştir.

‘Trafik Sorunları’ kodu, bölgede oluşabilecek yoğunluk dolayısıyla ortaya çıkabilecek trafik sorunlarının belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K1: *“Bunun yanında büyük bir trafik sorunu ortaya çıkabilir. Bu gibi durumlar bölgede sorunlara yol açacaktır.”* ifadesine yer vermiştir.

4.6. Saros Körfezi ve Kıyılarında Turizmin Gelişimi İçin Düşüncelere Ait Bulgular

Katılımcıların Saros Körfezi ve kıyılarının turizm açısından gelişimine ait düşüncelerinin analizi sonucunda elde edilen tema ve kodlar Şekil 27.’de hiyerarşik kod – alt kod modeli ile gösterilmiştir. Buna göre elde edilen on bir koddan ‘Hizmet İşletmeleri Arttırılmalı’ %13 oranla, ‘Teşvikler ve Yatırımlar Sağlanmalı’ %13 oranla, ‘Alt Yapılar Düzenlenmeli’ %13 oranla, ‘Çevre Temizliği Yapılmalı’ %12 oranla, ‘Reklam / Tanıtım Gerekli’ %10 oranla, ‘Aktiviteler Yapılmalı’ %8 oranla, ‘Üstyapılar Düzenlenmeli’ %8 oranla, ‘Yeşil Alanlar Korunmalı / Düzenlenmeli’ %6 oranla, ‘Bölge Halkı Bilinçlendirilmeli’ %6 oranla, ‘Plajlar Düzenlenmeli’ %5 oranla ve ‘Yapay Resifler Oluşturmalı’ %5 oranla şeklinde sıralanmıştır.



Şekil 35. Saras Körfezi ve Kıyılarında Turizmin Gelişimi İçin Düşünceler Hiyerarşik Kod – Alt Kod Modeli

‘Hizmet İşletmeleri Arttırılmalı’ kodu, bölgede bulunan ve ziyaretçilere hizmet sağlayan işletmelerinin sayılarında ya da alanlarında geliştirmeler yapılması gerekliliğinin belirtilmesi sonucunda ele alınmış, konuyla ilgili olarak; K1: “*Bölgeye gelen turistlerin evcil hayvanlarının sokağa terk etmemesi ya da sahiplerin turistik etkinliklerden daha iyi yararlanması için evcil hayvan otelleri yapılabilir.*”, K5: “*Sezon kısa olduğu için büyük otel yatırımları yerine daha çok spor ve doğa severlere yönelik bungalov ve benzeri kalacak yerler, yiyecek ve diğer ihtiyaçlarını karşılayacakları yerler lazım. Dalış, sörf okullarının açılması sayesinde de yurt içinden ve yurt dışından gelenler çok artacaktır.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Teşvikler ve Yatırımlar Sağlanmalı’ kodu, bölge üzerinde turizmin canlanması için kamu kurumlarının yerli halkı ya da yatırımcıları teşvik etmesinin gerekliliği neticesinde ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K8: “*Özel ya da devlet destekli çalışmaların yoğunlaşması ve bu bölgede turizmi gelişmesine gönülden destek verecek insanların dikkatini çekmek gerekir. Yatırım alırsa bölge çok gelişir.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Altyapılar Düzenlenmeli’ kodu, altyapı yetersizliğinin belirtilmesi nedeniyle ele alınmış, konuyla ilgili olarak; K18: “*Ayrıca altyapı ve arıtmalar yapılmalı, yoksa pis sular denize akmaya devam eder. Bu da denizi girilmez hale getirir.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Çevre Temizliği Yapılmalı’ kodu, bölgede bir çöp sorunu yaşandığı ve daha fazla temizlik yapılması gerekliliği belirtilmesi neticesinde ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K20: “*...daha fazla çöp konteynırı konulmalı ve sürekli temizlenmeli. Çöplerin hepsi yerlerde geziyor, sonra rüzgar ile ya da hayvanlar ile sağa sola dağılıyor.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Reklam / Tanıtım Gerekli’ kodu, bölge turizminin gelişimi için önemli olan reklam ve tanıtım faaliyetlerinin yapılması gerekliliği nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K21: “*...bölgenin tanınması için reklam faaliyetleri uygulanmalıdır. Bunun yanında yollar üzerinde bolca tabela konulmalı, insanların tehlikeli ya da halka açık olan plajların yolları belirlenerek düzeltilmeli, tanıtılmalı.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Aktiviteler Arttırılmalı’ kodu, bölge üzerinde gerçekleştirilen aktivitelerin az olmasının belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K12: “*Buraya gelenler için, çeşitli etkinlikler düzenlenmeli ki turizmin devamlılığı olsun, bir kez gelen bir daha gelmeyi istesin.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Üstyapılar Düzenlenmeli’ kodu, bölge üzerinde bulunan binaların, işletmelerin, yolların düzenlenmesi gerekliliği belirtilmesi nedeniyle konu ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K23: “*Bölgenin taşıma kapasitesine göre planlar yapılmalı, taşıma kapasitesinin üzerinde yapılar yapılmamalı. Bölgeye göre hizmet alanları kurulmalı, turistik alanlara giden yollar düzenlenmeli gerekirse yeniden yapılmalı.*” ifadesine yer vermiştir.

‘Yeşil Alanlar Korunmalı / Düzenlenmeli’ kodu, bölgede bulunan yeşil alanların düzenlenmesi ve koruma altına alınmasının belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak K5: “*Üç tarafı deniz olan Gelibolu Yarımadasının gözdesi olan Saros Körfezi*

kıyılarının beton yatırımlardan ziyade doğal güzelliklerini koruyarak geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine yer vermiştir.

‘Bölge Halkı Bilinçlendirilmeli’ kodu, yerli halkın Saros Körfezi ve turizm hakkında bilinçlendirilmesi gerekliliği belirtilmesi sebebiyle, konuyla ilgili olarak; K18: *“Önce değerlerin farkına varmak önemli. Bölge halkı ve yazlık evleri olanlar önce eğitilmeli, bilinçlendirilmeli. Ne kadar güzel yerde yaşadıklarının farkına varmalılar. Çünkü onlar başı çekiyor, onlar nasıl davranıyorsa, buraya gelen turistler de öyle davranıyor.”* ifadesine yer vermiştir.

‘Plajlar Düzenlenmeli’ kodu, bölgede yer alan plajların iyileştirilmesi, turistlerin yararlanacağı biçime getirilmesi gerekliliği nedeniyle ele alınmış olup, konuyla ilgili olarak; K4: *“Turistlerin denize girmek amacıyla geldikleri plajlar düzenlenmeli, yüzmeye, güneşlenmeye uygun hale getirilmeli, gerekirse işletme kurulmalı gerekirse tuvaletler yapılmalı.”* ifadesine yer vermiştir.

‘İşletmeler Denetlenmeli’ kodu, bölge üzerinde yer alan işletmelerin gerek ücret konusunda gerekse hijyen konusunda denetlenmesinin belirtilmesi nedeniyle ele alınmıştır. Konuyla ilgili olarak; K24: *“Ayrıca kıyılarda hizmet veren işletmeler hem temizlik hem de ücretler için denetlenmeli ve fahiş fiyat yükselten yerler cezalandırılmalı.”* ifadesine yer vermiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya konu olan Saros Körfezi, Ege Denizi'nin kuzeyinde üçgen biçiminde bulunan bir körfezdır. Körfez kıyıları Gelibolu, Keşan ve Enez ilçelerine bağılı olan köy sınırları içerisinde bulunmaktadıır. Bu sınırlar içerisinde yer alan körfez kıyılarının doğal, tarihi ve kültürel yapısı turizm açısından önem arz etmekte ve turistik amaçlı olarak kullanılmaktadır. Araştırma kapsamında bölgenin turizm potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmış ve yine bölgenin sürdürülebilir turizm çerçevesinde değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

5.1. Sonuç

Saros Körfezi ve kıyıları senenin sıcak dönemlerinde turizm yönünden önem kazanmakta ve turistik aktivitelere ev sahipliğı yapmaktadır. Bölgenin var olan turistik çekiciliğı, doğal güzelliklerine ve kendi kendini temizleme özelliğine sahip denizine bağılıdır. Saros Körfezi'nin turizm potansiyelinin belirlenmesi aşamasında, bölgenin turizm açısından genel olarak değerlendirilmesi gerekliliğı doğmuştur. Bu neticede Saros Körfezi'nin turizme uygun bir bölge olduğı ve çevresel etkilerin bölge turizmine yön verdiğı ortaya çıkmıştır. Bölgenin doğal yapısı ve kendine has özellikleri sayesinde turizme katılım olduğı belirlenmiş, fakat bölgenin turizm konusunda bazı yönetimsel problemleri olduğı ve turizmin doğal alanlarda tahripere yol açabileceğı gerçekleri ile karşılaşılmıştır.

Saros Körfezi'nin turizme sunmakta olduğı özellikler dikkate alındığında, çevresel değerlerin ön plana çıktığı ve bu konuda doğal güzelliklerin bölgenin turizmi adına en önemli özellik olduğı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında bölgeye ulaşımın kolay olması ve üstyapıların engel yaratmaması diğere çevresel özelliklere dahil edilmektedir. Ayrıca bölgenin ekonomik olması, bölge halkının uyumlu olması ve sosyal ortamların bulunması bölgenin turizme sunduğı diğere özelliklerdir. Fakat bölge bu özelliklere sahip olmasına rağmen turizm konusunda pek bir gelişim gösterememiştir. Bunun nedeni olarak da bölgenin turizm alanında pek tanınır olmaması ve yeteri kadar reklam ve tanıtım faaliyetinin

olmamasından kaynaklanmaktadır. Eryılmaz (2019) Salda gölü ve çevresinin, büyük bir turizm potansiyeline sahip olmasına rağmen çevresel değerlerin sorunlarla karşı karşıya kalması, gerekli yatırımların olmaması, reklam ve tanıtımın yetersiz olması ve bölge hakkında yeteri kadar analiz edilmemesi nedeniyle bölgenin gelişiminin yavaş olmasını ifade etmiştir. Çalışma, konu ile benzer içeriklere sahip olduğu için desteklenmiştir.

Bölge ziyaretçiler tarafından genel olarak deniz turizmi için tercih edilmekte ve bölgeye gelişler genel olarak yaz aylarında gerçekleştirilmektedir. Böylece ziyaretçilerin bölgeye geliş süreleri boyunca turizm aktivitelerinin aktif olarak uygulandığı görülmektedir. Ziyaretçilerin turizm amaçlı olarak bölgeye gelişleri Mayıs ayı ile başlamakta ve Eylül ayı ile son bulmaktadır. Bu aylar içerisinde aktif olarak turizm devam etmekte ve bölgede bir sirkülasyon oluşmaktadır. Saros Körfezi'nin turizm sezonu süresinin artırılması, bölgede gerçekleştirilebilecek alternatif turizm türlerine ve bunların bölgeye uygun bir biçimde gerçekleştirilebilmesine bağlıdır.

Saros Körfezi ve kıyılarının turistik değerleri ele alındığında doğal güzellikler ve beşeri yapılar açısından oldukça önemli alanlara sahip olduğu görülmektedir. Doğal kaynakların beşeri yapılara göre daha yoğun olması, bölgenin sürdürülebilirliği konusunda önem arz etmektedir. Fakat bunlar turizmin gelişiminde tek başlarına belirleyici olmayıp, bu alanlar üzerinde turizme uygun düzenlemeler de yapılması gerekmektedir.

Bölgenin turistik olarak tercih edilebilmesi için birtakım özellikler taşıyor olması gerekmektedir. Demir (2010: 1051), turistlerin destinasyonlar üzerindeki seçim kararlarını yönetebilmeleri adına pek çok faktörün ortaya çıkabildiğini belirterek, bu faktörlerden destinasyona özgü çekiciliklerin önemini ayrıca ifade etmiştir. Saros Körfezi'nin tercih edilebilmesi ise çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklere bağlı olduğu görülmektedir. Bölgenin turistik amaçlı tercih edilmesinde çevresel etkilerin önemi oldukça yüksek olup, Saros Körfezi doğal güzelliklerinin turizm talebine en fazla desteği sağladığı söylenebilir. Buna göre Saros Körfezi'nin arz ve talep özelliklerinin birbirini desteklediği görülmektedir. Bölgenin sunduğu çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel özellikler, bölgeden talep edilen çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik özellikler ile örtüşmekte, böylece arz ve talep arasında bir denge olduğu söylenebilmektedir. Formica (2000) çalışmasında, arz ve

talep arasındaki ilişkiyi bölge çekiciliği olarak ele almakta, turizm potansiyelinin bu ilişki sonucunda ortaya çıktığını vurgulamaktadır.

Saros Körfezi bulunduğu konum dolayısıyla Türkiye'nin güneyinde yer alan turistik bölgelere göre daha az turizm yatırımı almış ve tanıtım faaliyetleri daha az uygulanmış bir bölgedir. Böylece yurtdışından gelen turistler bakımından bölge az tanınan ya da tanınmayan bir konumdadır. Bu bilgi ışığında bölgenin yerli ziyaretçiler tarafından daha çok tercih edildiği ortaya çıkmaktadır. Bunun birçok sebebinin olmasıyla birlikte en çok; İstanbul, Tekirdağ, Bursa, Balıkesir gibi yoğun nüfusa sahip büyük şehirlere olan yakınlığı ve Türkiye'nin güney kesimlerinde bulunan turistik alanlara göre daha ekonomik olması sebebiyle anlamlandırılabilir. Bunun yanında bölgede yer alan ikincil konutlar dolayısıyla yazlıkçı olarak nitelendirilen ve sezonun bir kısmını ya da tamamını bölgede geçiren konut sahipleri bulunmaktadır. Ayrıyeten bölgenin şehir merkezlerine yakınlığı nedeniyle günübirlik ziyaretçiler çektiği de görülmektedir. Erdoğan (2015), çalışmasında Alaçatı bölgesini ele almış ve bölgenin otantik bir yapı haline getirilmesi sayesinde yakın geçmiş yıllarda yüksek gelirli yerli turistlerin bölgeye gelişinden bahsetmekte ve bu durumun son yıllarda turizm işletmelerinin yurtdışı fuarlarına katılması ve web üzerinden tanıtım gerçekleştirmeleriyle yabancı turistlerin bölgeyi tanımayarak gelmelerinin sağlandığını vurgulamıştır. Alaçatı bölgesinin belirlemiş olduğu imaj ile turist çekiciliğini arttırdığı görülmekte ve bölgenin Saros ile benzer özelliklere sahip olduğu düşüncesiyle karşılaştırılma yapılmıştır.

Destinasyon seçiminde turistlerin, bölgenin çekici ve itici güçlerini göz önünde bulundurması kadar, hangi amaçla turizme katılım sağlayacağı da önem arz etmektedir. Turistlerin Saros Körfezi'ne geliş amaçlarında en çok deniz faaliyetleri ile karşılaşmaktadır. Bölge denizinin temiz ve kumsallarının geniş olması, ziyaretçileri klasik deniz, kum, güneş üçlüsü amacıyla bölgeye yönlentmektedir. Ayrıca bölge su sporları bakımından da önemli olup birçok faaliyete olanak sağlamaktadır. Ziyaretçilerin bölgeye geliş amaçlarında günübirlik ziyaretler, hobilerle zaman geçirme, ikincil konutların var olması, tarihi yapılar, ulaşım imkanları ve bölgenin ekonomik oluşu gibi etkiler görülmektedir.

Saros Körfezi ve kıyılarına turistik amaçlarla gelen ziyaretçilerin davranışları, paydaşlar tarafından pek olumlu karşılanmamaktadır. Bunun nedeni genel olarak turistlerin çevreyi korumamaları ve tahriplere yol açacak şekilde davranış sergilemelerinden bahsedilmektedir. Her ne kadar bölgede turistler vasıtasıyla kazanç sağlansa da bölgede oluşabilecek çevre sorunları bölge paydaşlarını endişelendirdiği ortaya çıkmaktadır. Bölge paydaşlarının bir yandan bölgenin turizm potansiyelinin yüksek olduğundan, turizm aktivitelerinin çoğaltılması gerekliliğinden ve bölgede turizmin canlandırılmasından bahsetmeleri diğer yandan bölgeye gelen turistlerin davranışlarından rahatsız olmaları arasında; bilinçsiz turist katılımı, bölgeye gelen mevcut turist tipinden memnuniyetsizlik, yerli halk ile turist arasındaki çatışmalar gibi seçenekleri ortaya çıkarmaktadır.

Saros Körfezi ve kıyıları birçok alternatif turizm türünü uygulamak için uygun bir ortam sağlamaktadır. Bunun sebebi ise yeşil ve mavinin birlikte olduğu ve geniş kullanım alanlarına sahip bir bölge olarak gösterilebilir. Bölgede gerçekleştirilmesi mümkün olan alternatif turizm türlerinin başında ağırlıklı olarak ekoturizm ve deniz turizmi gelmektedir. Ekoturizm kapsamında bölgede kamp/karavan turizmi, doğa turizmi, kuş gözlemciliği ve ekolojik tarım uygulamaları alternatif olarak mümkün olduğu ifade edilmektedir. Deniz turizmi kapsamında bulunan alternatif türler ise su sporları ve yat turizmi olarak belirtilmiştir. Şapçı (2005), çalışmasında Saros Körfezi'nin önemli bir çevresel değer olduğunu vurgulamış ve denizinin kendi kendini temizleme özelliğinden bahsederek, ekoturizm potansiyelinin yüksek olduğunu ve deniz sporlarının gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir. Çekmez (2009) ise Saros Körfezi'nin zengin doğal güzelliklere sahip olması sebebiyle bölgede gerçekleştirilmesi en uygun alternatif turizm türünü, ekoturizm olarak görmüş ve konu hakkında öneriler getirmiştir. Bunların yanında diğer bahsedilen alternatif turizm türleri ise, kültür turizmi, macera turizmi, gastronomi turizmi ve sağlık turizmidir. Alternatif turizm türleri bölge üzerinde bazı olumlu ya da olumsuz sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir. Saros Körfezi'nde gerçekleştirilebilecek alternatif turizm türlerinin olumlu etkileri olumsuz etkilere göre daha yüksek oranda algılanmaktadır. Alternatif turizm türlerinin bölgeye olan katkıları sırasıyla ekonomik, bölge imajı, reklam tanıtım, bölge çekiciliği, toplumsal refah, sürdürülebilir turizme katkısı ve sezon süresinin artması olarak algılanmıştır. Bölgede oluşturulacak alternatif turizm türlerinin getirdiği olumlu sonuçların yanında çevre kirliliği, aşırı yağmurlar, fiziki bütünlüğün bozulması, çarpık yapılaşma,

altyapı yetersizliği, toplumsal refahın bozulması ve trafik sorunları gibi olumsuz algıları da ortaya çıkarmıştır.

Paydaşlar tarafından Saros Körfezi'nin turizm potansiyelinin yüksek olduğu belirtilmiş ve bölgede turizmin geliştirilmesi gerekliliğine desteklerini ifade etmişlerdir. Fakat bu gelişimin planlı bir şekilde oluşmasından ve bölgenin doğal yapısının bozulmasının önüne geçilmesinden yana olduklarını da vurgulamışlardır. Böylece paydaşlar ifadelerinde genel olarak sürdürülebilir turizmi benimsemiş ve bölge üzerinde uygulanabilecek alternatif turizm faaliyetlerini bu amaçla önermişlerdir. Bölgede aşırı yapılaşmaların olmaması gerekliliğini savunan paydaşlar, altyapı problemlerini çokça ifade etmiş ve çevre kirliliği konusunda olumsuz ifadelerde bulunmuşlardır. Bölgede turizm aktiviteleri gerçekleştirilirken, bölgenin fiziki bütünlüğünün zarar görmemesinden yana olduklarını vurgulayarak, yerel yönetimlerin sürdürülebilirlik konusunda hassas olması gerekliliğini ifade etmişlerdir. Diğer yandan turizm hareketlerinde yerel halkın yer alması gerektiğini savunarak, bölgesel kalkınmayı hedeflemişlerdir. Ayrıca Saros Körfezi kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmasını, biyolojik çeşitliliğe zarar gelmemesini, toplumsal refahın göz ardı edilmemesini, bölgenin kültürel yapısının bozulmamasını, yerli halk ile turist bağının kurulmasını, istihdam alanlarının yaratılmasını ve ekonomik sürekliliğin canlı tutulmasını sürdürülebilir turizm kapsamında değerlendirmişlerdir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve sonuçları ele alındığında; Saros Körfezi ve kıyılarında turizm hareketlerinin yaşandığı ve bölgenin turizm potansiyeline sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Saros Körfezi doğal, kültürel ve sosyal yapısı yönünden oldukça önemli çekiciliklere sahip ve alternatif turizm türleri açısından da uygun bir bölgedir. Fakat bunlar yeteri kadar değerlendirilmediği için turistler bölgeyi genel olarak denize girmek amaçlı kullanmaktadır. Bölge denizinin kendine ait nadir özelliği sayesinde, kendi kendini temizliyor olabilmesi, deniz turizmini ön plana çıkarmış ve bölgede klasik deniz, kum, güneş turizmini meydana getirmiştir. Klasikleşen kitle turizmi çeşitlerinden olan deniz, kum, güneş üçlüsü sebebiyle kıyılara olan ilgi, Saros kıyılarında da kirliliğe yol açmış ve doğal güzelliklerin tahrip altında kalmasına neden olmuştur. Bu sebeple bölge paydaşları gelen ziyaretçilerden olumsuz olarak etkilenmeye başlamış ve bölgede sürdürülebilirlik

anlayışının benimsenmesine olanak sağlamıştır. Bunun yanında bölgedeki turizm bilincinin yeteri kadar gelişmiş olmaması da bölgedeki turizmin fazla gelişmemesine neden olmuştur. Sezer (2021), Saros Körfezi'nin kuzey bölümünü ele aldığı çalışmasının bir bölümünde, bölgedeki sorunlardan bahsetmiş, çevre kirliliği ve tahrip edilen alanlar üzerinde durmuştur. Ayrıca çalışmada, Saros Körfezi'nin tercih edilme sebepleri, yapılan turistik aktiviteler, destinasyonun güçlü ve zayıf yönleri, çevre problemleri, yönetsel sorunları literatüre kazandırılmıştır. Böylece sürdürülebilir turizm kapsamında ele alınan destinasyon rekabeti model önerisine ait çalışmayla, Saros Körfezi'ne ait araştırma bulguları, çalışmayı desteklediği görülmektedir.

Saros Körfezi kıyılarının deniz turizminden oldukça etkilendiği ve bölgenin sadece yaz aylarında turist akınına uğradığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durum bölgede birçok ikincil konutun inşa edilmesine yol açmış ve bölgede çarpık yapılaşmaların oluşmaya başladığı görülmüştür. Bölgenin güney kısmı olan ve Çanakkale sınırları içerisinde kalan bölümünde kuzey Saros bölgesine göre daha az ikincil konut yer almaktadır. Bunun sebebi olarak; 22.12.2010 tarih ve 27793 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre ve Koruma Bölgesi olarak tespitinin yapılması ve ilan edilmesi gösterilebilir. Saros Körfezi'nin sahip olduğu biyolojik çeşitliliğin korunması ve bölgenin tahrip edilme olasılığının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Çünkü bölgenin turizm sermayesinin büyük bir bölümü doğal alanlardan oluşmaktadır. Bölgede olası aşırı turizm yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda bölgede yapılacak turizm tesislerinin plansız ve kontrolsüz olarak artışı engellenmeli ve hali hazırda bulunan ikincil konutlar üzerinde de düzenlemeler geliştirilmelidir. Ilgar (2018) çalışmasında Saros Körfezi'ndeki ikincil konutları ele almış ve yaptığı araştırmalarda, çalışma yılına ait on üç yerleşim alanında 15 222 ikincil konutun yer aldığını belirtmiştir. Ayrıca bölgedeki ikincil konutların bölge turizmine katkı sağladığından bahsetmekte fakat ikincil konutların altyapı yetersizliğine neden olduğunu vurgulamakta ve bölgede kirliliğe sebep olduğunu ifade etmektedir.

Saros Körfezi, kendine has olan özellikleri sayesinde turizm açısından önemli bir destinasyondur. Bölgenin kendi kendini temizleyebilen denizi sayesinde ülkede tek, hatta dünya üzerinde sayılı körfezler arasında gösterilmekte ve bu durum Saros Körfezi'nin turizm

potansiyelini yükseltmektedir. Fakat bilinçsiz turizm faaliyetleri, yetersiz yatırım ve kısa süren yaz sezonu gibi nedenlerle hak ettiği değeri bulamamaktadır. Bölgede gerçekleştirilebilecek alternatif turizm türleri sayesinde turizm sezonunun yaz ayları ile sınırlanması engellenecek, bölgeye turist gelişlerinin arttırılmasını sağlayacaktır. Bunun neticesinde bölgede, var olan turizm potansiyeli değerlendirilebilecek ve turizm alanında gelişmeler sağlanabilecektir.

Saros Körfezi turizm potansiyelinin doğal kaynaklar sayesinde oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda, bölge açısından sürdürülebilirlik fazlaca önem kazanmaktadır. Fakat ortaya çıkan sonuçlar bölgede pek fazla sürdürülebilir aktivitelerin uygulanmadığını göstermektedir. Bunun sebebinin yetersiz bilinçlendirme ve yönetim eksiklikleri olduğu sonucunu çıkarmaktadır. Ayrıca plansız yapılaşma ve plansız projelendirme bölgenin sürdürülebilirlik kavramını benimseyemediğini göstermekte ve bu konuda atılan adımların yetersiz olduğu ya da hiçbir adım atılmadığını göstermektedir. Güzel (2022), Uzungöl destinasyonu üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, olumsuz çevresel etkilerin oluştuğunu belirterek, bölgenin sürdürülebilir turizmin yöntemi konusunda da olumsuz sonuçlar ile karşılaşıldığını ve bölgenin bu anlayıştan uzak olduğunu ifade etmiştir. Çalışmanın bölgeleri farklı olsa da yapı olarak Saros Bölgesi ile benzer özelliklere sahip olması ve Saros Körfezi'nin turizm alanında plansız gelişmeler göstermesi durumunda benzer sonuçlar getirebileceği düşüncesiyle çalışma desteklenmiştir. Saros Körfezi'nde sürdürülebilir turizm aktivitelerinin bölgede uygulanması gerekliliği, paydaşlar arasında hemfikir olmaktadır. Buna rağmen bu konuda kişisel adımların henüz atılmadığı, bireylerin ve yöneticilerin kendi üzerlerine düşen görevleri gerçekleştirmedikleri görülmektedir.

SWOT Analizi

Elde edilen verilere ve ulaşılan sonuçlara göre Saros Körfezi'nin turizm potansiyelinin sürdürülebilirlik kapsamında algılanması amacıyla SWOT analizi yapılması uygun görülmüştür. Ortaya çıkan güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditler Tablo 7. içeriğinde sıralanmıştır.

Tablo 7.

Saros Körfezi Turizminin SWOT analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Doğal bir yapıya sahip olması • Turizm potansiyeline sahip olması • Denizin kendi kendini temizlemesi • Doğal kaynaklarının zengin olması • Kolay ulaşılabilir olması • Uzun plajlara sahip olması • Su altı canlılarının çeşitli ve zengin olması • Engebeli alanların bulunmaması • Kuşların göç bölgesi olması • Büyük şehirlere yakın mesafede bulunması • Ucuz olması • Yerel yerleşim yerlerine yakın olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Yaz sezonunun kısa sürmesi • Tanıtımın yeterli olmaması • Hak ettiği değeri görememesi • Konaklama işletmelerinin yeterli olmaması • Altyapı eksikliği • Yönetim zayıflığı • Çevre kirliliği • Aktivite alanlarının az olması • Paydaşların bilinçsiz olması • Plansız yapılaşma • Plansız projelendirme ve yatırım
Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> • Bölgede yapılan “Otoyol 6” projesinin, Saros Körfezi kıyısında yer almasıyla bölgenin bilinirliğini arttırması • Kur artışı sebebiyle bölgeye Doğu Avrupa turistlerinin gelmesi • Yapay resiflerin arttırılması projeleriyle dalış alanların artacak olması 	<ul style="list-style-type: none"> • FSRU limanı projesi nedeniyle oluşacak ekolojik sorunlar • Kentleşmelerin ortaya çıkmasıyla birlikte ekolojik tarım alanlarının yok olması • İkincil konutların artma potansiyeli sebebiyle oluşacak çevresel sorunlar • Küresel ısınma sebebiyle kitlesel turizmin kuzey bölgelere doğru yoğunlaşması • Saros Körfezi’ndeki adaların askeri tatbikat amaçlı kullanılması sebebiyle oluşabilecek tahribatlar • Kitle turizmi sonucu oluşabilecek çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlar

5.2.Öneriler

Bu çalışma Saros Körfezi’nin turizm potansiyelinin belirlenmesi ve sürdürülebilir turizm çerçevesinde değerlendirilmesi yapılarak, içerisinde bulunduğu durumun tespiti

yapılmak üzere ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlarla birlikte bölgenin güçlü ve zayıf yönleri ile gelecekte karşılaşılması mümkün olabilecek fırsat ve tehditler ortaya konmaya çalışılmıştır. Bölge üzerinde yapılacak çalışmalar açısından, hem bu çalışmanın daha fazla fayda sağlayabilmesi, hem de olası eksiklerin giderilmesi için nicel analiz yöntemlerini kullanarak çalışmalar yapılması önerilebilir. Ayrıca bölge üzerinde detaylı bir inceleme başlatılarak bölge üzerinde daha kapsamlı olarak stratejik planlar yapılabilir.

Saros Körfezi üzerinde turizmin sürdürülebilirlik kapsamında gelişimi için öneriler şu şekildedir:

- Bölgede Kültür ve T.C. Turizm Bakanlığı tarafından bir alan başkanlığı kurulması sağlanmalı ve Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı örneğinde olduğu gibi aktif olarak faaliyetlerini sürdürmesi sağlanmalıdır.
- Bölge turizmi kapsamında reklam ve tanıtım stratejileri belirlemeli ve bu stratejiler bölgeye hakim olan yerel yönetimlerle birlikte çalışmalar oluşturulmalıdır.
- Bölgenin denizinin ve doğal güzelliklerinin öneminin büyük olması nedeniyle altyapı sorunlarının giderilmesiyle doğanın ve denizin kirletilmesinin önüne geçilmelidir.
- Bölgedeki ikincil konutların ve imarsız alanlarda yapılan kaçak yapıların denetimlerinin sıklaştırılması ve çarpık yapılaşmanın önüne geçilmelidir.
- Bölgenin turistik imajının üzerinde çalışmalar yapılmalı ve Saros Bölgesi'nde bulunan her turistik alanın tanıtımı ayrı ve doğru bilgi ile yapılmalıdır.
- Bölgede bulunan adalar hakkında çalışmalar yapılmalı, adaların tarihte hangi amaçlarla kullanıldıkları araştırılmalı ve literatürdeki bilgileri güncellenmelidir.
- Bölgedeki sahillerin mavi bayraklı plaj haline getirilmesi için düzenlemeler yapılmalı ve uygun hale getirilip gerekli başvurular yapılmalıdır.
- Bölgeye yatırımların yapılması için sürdürülebilirlik kapsamında projeler hazırlanmalıdır.

- Bölgenin sadece yurtiçinde değil aynı zamanda yurtdışında da tanınması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Yerel yönetimler bünyesinde Saros Körfezi adı altında birimler oluşturulmalı ve Gelibolu, Keşan, Enez belediyeleri arasında bağlantı kurulmalıdır.
- Bölgede bulunan irili ufaklı göller üzerinde kuş gözlemciliği aktiviteleri düzenlenmeli, yerli ve yabancı turistlerin bölgeye kuş gözlemi amacıyla davet edilmesi sağlanmalıdır.
- Deniz turizmi içerisinde bulunan dalış, sörf, olta balıkçılığı gibi aktiviteler canlandırılmalı ve bölgeye bu amaçlarla gelen turist sayısı artırılmalıdır. Dalış amacıyla gelen turistlere resif alanları tanıtılmalı, olta balıkçılığı için gelen turistlere ise balık meraları belirlenmelidir.
- Saros Körfezi'nin köylerini, kıyılarını, koylarını, kamp alanlarını ve buralara ulaşımı sağlayan yolların detaylı olarak gösterildiği kitapçıklar hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Acar, N. ve Turan, A. (2016). “Sağlık çalışanlarının sağlık turizmi farkındalığı üzerine bir araştırma: Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi çalışanları örneği”. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(1), s. 17-36.

Akbaş, H., “Sağlık turizminde Türkiye’nin yeri ve önemi”, *Sağlık Turizmi Bülteni*, (1)1, Ocak-Şubat, s.1-4, Erişim: 19.12.2021, http://www.saglikturizmi.org.tr/saglikturizmi_dosyalar/saglik_turizmi_bultenler/1.pdf

Akoğlan Kozak, M. ve Bahçe, S. (2009). *Özel İlgi Turizmi*, Detay Yayıncılık, Ankara.

Akoğlan Kozak, M., Evren, S. ve Çakır, O. (2013). “Tarihsel süreç içinde turizm paradigması”. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), s. 7-22.

Akova, İ. (2000). “Alternatif turizm olanaklarımız”. *Coğrafya Dergisi*, 8, s. 71-84.

Akpınar, E. ve Bulut, Y. (2010). “Ülkemizde alternatif turizm bir dalı olan ekoturizm çeşitlerinin bölgelere göre dağılımı ve uygulama alanları”. *Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, 4(1), s. 1575-1594.

Alaeddinoğlu, F. (2017). “Türkiye’de Turizm Gelişimi ve Alternatif Turizm Arayışları”. F. Arslan (ed.), *Türkiye Coğrafyası Araştırmaları*, s. 205-220, Pegem Akademi, Ankara.

Albayrak, A. (2011). *Tüketicilerin Alternatif Turizm Türlerini Satın Alma Davranışlarını Etkileyen Faktörler*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Anabilim Dalı, Ankara.

Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Detay Yayıncılık, Ankara.

Alkan, C. (2015). “Sürdürülebilir turizm: Alaçatı destinasyonuna yönelik bir uygulama”. *Journal of Yasar University*, 10(40). s. 6692-6710.

Alkan Erdoğan, C. (2015). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Doğal ve Sosyo-Kültürel Varlıkların Değerlendirilmesi ve Korunması: Alaçatı Örneği. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği, İzmir.

Anadolu Efes (2019). Gelecek Turizmde Projesi. Erişim: 21.06.2021, <https://www.gelecekturizmde.com/surdurulebilir-turizm-nedir/>

Arıkan, İ. (Ed.) (2006). *Sürdürülebilir Kırsal Turizm*. Gazi Kitabevi, Ankara.

Atabay, M. (2010). “Gelibolu Vilayetinin tarihi coğrafyası”. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, 8(8-9), s. 125-160.

Aytuğ, H. K., Eryılmaz, Ç., Uçar, S. ve Can, O. (2020). “Sinop ilinin alternatif turizm çeşitleri açısından swot analizi”. *Karadeniz Araştırmaları*, (67), s. 715-736.

Avcıkurt, C. (2017). *Turizm Sosyolojisi*. Detay Yayıncılık, Ankara.

Bahçe, A. S. (2009). “Kırsal gelişimde kültür (mirası) turizmi modeli”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, s. 1-12.

Balık, M. (2015). Sürdürülebilir Turizm Kalkınması Kapsamında Kültürel Mirasın Korunması Açısından Kentsel Yenilenmenin Yeri ve Önemi: Fener-Balat Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İstanbul

Bandoğlu, Z. (2015). “Türkiye’de Kültür Turizmi Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme”. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(02), s.155-168.

Barakazı, M. ve Karapınar, E. (2015). “Kültür turizm potansiyelinin seyahat acenteleri bakış açısından değerlendirilmesi: Gaziantep ilinde bir araştırma”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 8(40), s. 609-619.

Batman, O. ve Eraslan, İ. H. (2007). “Spor Turizmi”, Melih Bulu ve Hakkı Eraslan (ed.), Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü: Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar, Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu Derneği (URAK) Yayınları, Yayın No: 2007/1, İstanbul, ss: 197-220.

Baytok, A., Pelit, E. ve Soybalı, H. H. (2017). “Alternatif turizm mi turizmde çeşitlilik mi? Kavramsal bir değerlendirme”. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Özel Sayı (4),1-14.

Beyhan, G. (2004). Kültürel Süreklilik ve Çağdaş Gereksinimler Bağlamında Sürdürülebilir Turizm ve Kimlik Kavramsal Modeli: Pamukkale Örneği. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Beyhan, Ş. G. ve Ünügür, S. M. (2005). “Çağdaş gereksinimler bağlamında sürdürülebilir turizm ve kimlik modeli” *İTÜ Dergisi*. 4(2), s.79-87.

Biçici, F. (2013). “Datça yerel halkının sürdürülebilir turizm gelişimine ve turizm işletmelerine yönelik tutumları”. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 10(1), s.19-36.

Bitik, Özge (2018). Sürdürülebilirlik Kavramına Kısa Bir Giriş, Erişim: 14.10.2020, <https://www.yesilist.com/sur101-surdurulebilirlik-kavramina-kisa-bir-giris/>

Boz, M. (2019). “Turizmin gelişmesinde alternatif turizm pazarlamasının önemi: Antalya örneği”. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), s. 977-994.

Bulut, Z. (2006). Kemaliye (Erzincan) İlçesi ve Yakın Çevresinin Alternatif Turizm Kapsamında Rekreasyonel Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Erzurum.

Burton, F. (1998), “Can Ecotourism Objectives Be Achieved?”, *Annals of Tourism Research*, 25(3), s. 755-758.

Butler, R. W. (1990). “Alternative tourism: pious hope or Trojan horse?”. *Journal of travel research*, 28(3), s. 40-45.

Cohen, E. (1987). “Alternative Tourism” *A Critique. Tourism Recreation Research*, 12(2), s. 13-18.

Çağlayan, E. (2006). Saros Körfezi, MAR006-*Saros Körfezi- Önemli Doğa Alanları Kitabı*, Doğa Derneği, Erişim: 17.11.2021, <https://www.dogadernegi.org/wp-content/uploads/2018/11/mar006-saros-korfezi-onemli-doga-alanlari-kitabi.pdf>

Çalık, İ. (2014). Sürdürülebilir Turizm Göstergeleri Kapsamında Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Analizi. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Sakarya.

Çavuş, Ş. ve Tanrısevdi, A. (2000). “Sürdürülebilir turizm ve yerel ölçekli bir sürdürülebilir turizm gelişme modeli önerisi”. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11(2), s. 149-159.

Çeken, H., Dalgın, T. ve Çakır, N. (2012). “Bir alternatif turizm türü olarak kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler ve kırsal turizmin etkileri”. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 2(2), s. 11-16.

Çeken, H., Karadağ, L. ve Dalgın, T. (2007). “Kırsal kalkınmada yeni bir yaklaşım kırsal turizm ve Türkiye'ye yönelik teorik bir çalışma”. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8(1), s. 1-14.

Çekmez, N. (2009). Kuzey Saros Bölgesi'nin Ekonomik Kalkınmasında Ekoturizmden Yararlanma Olanakları. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.

Çelik, A. (2009). Sağlık Turizmi Kapsamında Termal İşletmelerde Sağlık Hizmetleri Pazarlaması ve Algılanan Hizmet Kalitesi: Balçova Termal İşletmesinde Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İzmir.

Çelik, S. (2018). "Alternatif turizm". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(56), s. 193-204.

Çoban Ö. ve Karakuş Y. (2019) "Doğa Temelli Turizm Türleri". Aydın Ş. Ve Eren D. (ed.), *Alternatif Turizm*, s. 101 -126, Detay Yayıncılık, Ankara.

Çulha, O. (2008). "Kültür turizmi kapsamında destekleyici turistik ürün olarak deve güreşi festivalleri üzerine bir alan çalışması". *Journal of Yaşar University*, 3(12), 1827-1852.

Dadakoğlu, A. (2016). Sürdürülebilir Turizmin Gelişiminde Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisleri ve Türkiye İçin Öneriler. (Uzmanlık Tezi), T.C. Kalkınma Bakanlığı, İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Ankara.

Danacı, M. C. ve Akkaya, F. A. (2018). "Kemaliye (Eğir) 'de sürdürülebilir turizm yönetimi ekseninde gelecek projeksiyonu". *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), s. 233-250.

Demir, Ş. Ş. (2010). "Çekici faktörlerin destinasyon seçimine etkisi: Dalyan Örneği". *Ege Academic Review*. 10(3).

Demircioğlu, G. (1993). "Kırsal Turizm Nedir?" *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(5), s. 8-10.

Deveci, B., Türkmen, S. ve Avcıkurt, C. (2013). "Kırsal turizm ile gastronomi turizmi ilişkisi: Bigadiç örneği." *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3(2), s. 29-34.

Doğan, M. ve Gümüş, M. (2014). “Sürdürülebilir destinasyon yönetimi, sürdürülebilir Bozcaada: Bir model önerisi”. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3), s. 6-25.

Doğan, S. ve Yıldız, Z. (2007). “Bölgesel kalkınma, turizmin ilişkisi ve göller bölgesi kalkınmasında alternatif turizm potansiyelinin kullanılabilirliğine yönelik bir araştırma”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(6), s. 147-181.

Duran, E. ve Özkul, E. (2018). “Değişen dünya turizminde yeni alternatifler”. E. Duran ve Ö. Sertkaya Doğan (ed.) *Türkiye Turizm Coğrafyası*, s. 137-164, Paradigma Akademi, Çanakkale.

Düşmezkalender, E. ve Metin, M. (2019). “Alternatif turizme yönelik bibliyometrik bir araştırma”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), s. 813-824.

Düzgün, E. ve Çalık, İ. (2017). “Gümüşhane ili Süleymaniye mahallesindeki tarihi yapıların sürdürülebilir turizm bağlamında değerlendirilmesi”. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 125-136.

Edinsel, S. ve Adıgüzel, O. (2014). “Türkiye’nin sağlık turizmi açısından son beş yıldaki dünya ülkeleri içindeki konumu ve gelişmeleri”. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), s. 167-190.

Emekli, G. (2006). “Coğrafya, kültür ve turizm: Kültürel turizm”. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, s. 51-59.

Emekli, G. (2014). “İkincil konut kavramı açısından turizm coğrafyasının önemi ve Türkiye’de ikinci konutların gelişimi”. *Ege Coğrafya Dergisi*, 23(1), s. 25-42.

Er, Ö. ve Bardakoğlu, Ö. (2016). “Kültürel mirasın sürdürülebilir turizm ürünü çeşidi olarak değerlendirilmesi: Edirne örneği”. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 17(2), s. 95-111.

Eriş, H. (2019). “Şanlıurfa sağlık turizmi swot analizi”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71). S.1278-1298.

Ersun, N. ve Arslan, K. (2009). “Alternatif turizm çeşidi olarak Kapadokya Bölgesi’nde kongre turizmini geliştirme olanakları”. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (34), s. 139-164.

Eryılmaz, B. (2011). “Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Samsun’da Kongre Turizmi Olanaklarının Değerlendirilmesi”. *Samsun Sempozyumu*, 1-13.

Eryılmaz, T. (2019). Salda Gölü ve Çevresinin Turizm Çekicilikleri. Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Burdur.

Eser, S., Dalgın, T. ve Çeken, H. (2010). “Sürdürülebilir kültür turizmi: Efes örneği”. *Ege Coğrafya Dergisi*, 19(2), s. 27-34.

Eskin, B., Tuncer, M. ve Demirçivi, B. M. (2017). “Alternatif turizm çeşidi olarak ekolojik turizm: Hasan Dağı örneği”. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), s. 15-26.

Formica, S. (2000). Destination attractiveness as a function of supply and demand interaction. Virginia Polytechnic Institute and State University.

Garda, B. ve Temizel, M. (2016). “Sürdürülebilir turizm çeşitleri”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (12), s. 83-103.

Gladwin, T. N., Kennelly, J. J. ve Krause, T. S. (1995). “Shifting paradigms for sustainable development: Implications for management theory and research”. *Academy of Management*, 20(4), s. 874-907.

Google Earth (2022). Saros Körfezi, Erişim: 20.07.2012, https://earth.google.com/web/@40.50929848,26.51337279,73004.73403917a,0d,35y,-3.7166h,0t,0r?utm_source=earth7&utm_campaign=vine&hl=tr

Gülbahar, O. (2009). “1990'lardan günümüze Türkiye'de kitle turizminin gelişimi ve alternatif yönelimler”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), s. 151-177.

Gülcan, B. (2010). “Türkiye’de kültür turizminin ürün yapısı ve somut kültür varlıklarına dayalı ürün farklılaştırma ihtiyacı”. *İşletme Araştırmaları Dergisi* 2(1). s. 99-120.

Güzel, M. O. (2022). Sürdürülebilir Turizm Açısından Uzungöl’de Turizmin Gelişimi ve Etkileri. Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Eskişehir.

Harrington, R. J. ve Ottenbacher M. C. (2020). “Culinary tourism: A case study of the gastronomic capital”. *Journal of Culinary Science ve Technology*, 8, s. 14-32.

Ilgar, R. (2018). “İkincil konut turizmi: Saros Körfezi Kuzey Kıyıları örneği”. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 10(38), 136-143.

Isaac, R. K. (2010). “Alternative tourism: new forms of tourism in Bethlehem for the Palestinian tourism industry”. *Current Issues in Tourism*, 13(1), s. 21-36.

İyem, B., Güven E. Ö. ve Yılmaz A. (2020). “Sağlık turizminde insan kaynakları envanteri: aydın ilindeki özel sağlık kuruluşlarında bir inceleme”. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(2), s. 1298-1317.

Karagöz, Y. (2019). *SPSS ve AMOS Uygulamalı Nicel-Nitel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Karadağ, L. ve Marangoz, M. (2017). “Sürdürülebilir turizm açısından alternatif turizmin önemi”. *Marmaris Örneği. Turizm Akademik Dergisi*, 4(2), s. 29-40.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayıncılık, Ankara

Karayılan, E. (2014). Gelişmekte Olan Ülkelerde Sürdürülebilir Turizm Politikaları ve Toplumsal Katılım İlişkisinin Kurumsal Bakış Açısıyla İncelenmesi: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İstanbul.

Kaya, İ. (1997). Sürdürülebilir Turizm Kalkınması ve Ülkemiz Açısından Bir Değerlendirme. Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir.

Kaya, N., Çobanoğlu, M. T. ve Artvinli, E. (2011). “Sürdürülebilir kalkınma için Türkiye’de ve dünyada çevre eğitimi çalışmaları”. 6. *Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, 407-417.

Kaypak, Ş. (2010). “Ekolojik turizmin sürdürülebilirliği”. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2), s. 93-114.

Kelkit, A., Akbulak, C., Erginal A.E. ve Özcan H. (2008). “Tourism activities in Wetlands: A case study of Kavak Delta (Çanakkale, NW Turkey)”. *BALWOIS 2008- Ohrid, Republic of Macedonia*- 27, 31 May 2008, s. 1-8.

Kısa Ovalı, P. (2007). “Kitle turizmi ve ekolojik turizmin kavram, mimari ve çevresel etkiler bakımından karşılaştırılması”. *Megaron*, 2(2), s. 64-79.

Kocaman S. (2011). Edirne İlinin Turizm Coğrafyası. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Erzurum.

Korkmaz, M. ve Başkalkan, S. (2011). “Eğirdir Gölü ve çevresinde turizm gelişiminin sürdürülebilirliği üzerine değerlendirmeler”. *Türkiye Ormancılık Dergisi*, 12(1), s. 62-69.

Kozak, M. (2018). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayımlama Teknikleri*. Detay Yayıncılık, Ankara.

Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M. (2014). *Genel Turizm: İlkeler – Kavramlar*. Detay Yayıncılık, Ankara.

Kuntay, O. (2004). *Sürdürülebilir Turizm Planlaması*. Alp Yayınevi, Ankara.

Küçükaltan, D. ve Ultanır, G. (2012). “Trakya’da Kırsal Turizmin Uygulanabilirliği: Şarköy Örneği”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14(22), s. 125-130.

Küçükkömürler, S., Şirvan, N. B. ve Sezgin, A. C. (2018). “Dünyada ve Türkiye’de gastronomi turizmi”, *Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi*. 2(2), s. 78-85.

Mansuroğlu, S. (2006). “Turizm gelişmelerine yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Akseki/Antalya örneği”. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 19(1), s. 35-46.

Mavi Bayrak Türkiye (2022). 2022 yılı plaj mavi bayrak ödülleri, Erişim 15.07.2022, [http://www.mavibayrak.org.tr/userfiles/file/2022%20C3%96d%C3%BCII%C3%BC%20dosyalar\(1\).pdf](http://www.mavibayrak.org.tr/userfiles/file/2022%20C3%96d%C3%BCII%C3%BC%20dosyalar(1).pdf)

Merdan, K. ve Okuroğlu, M. S. (2016). “Alternatif turizm çeşitlerinin Gümüşhane turizmüne etkisi üzerine bir araştırma”. *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 20(3), s. 961-984.

Meydan Uygur, S. ve Baykan, E. (2007). “Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri”. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), s. 30-49.

Munasinghe, M. (2009). *Sustainable Development in Practice: Sustainomics Methodology and Applications*, Cambridge University Press, New York.

Oral, S. ve Başarır, A. (1995). “Alternatif Turizmin Önemi, Türkiye’de Alternatif Turizm Çeşitleri ve Kapadokya’da Uygulanabilirliği”. *Erciyes Üniversitesi Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Hafta Sonu Seminerleri II: Kapadokya’nın Turistik, Kültürel Potansiyeli ve Pazarlama Sorunları*, s. 179-194.

Oxford (2012). *Oxford Wordpower Dictionary*. Oxford University Press, Oxford.

Özdemir, M. A. ve Kervankıran, İ. (2011). “Turizm ve turizmin etkileri konusunda yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Afyonkarahisar örneği”. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, s. 1-25.

Özkök, F. ve Gümüş, F. (2009). “Sürdürülebilir turizmde bilginin önemi”. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(1), s. 51-72.

Öztürk, Y. ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). “Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma”. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(10), s. 183-195.

Pallemaerts, M. (1997). “Stockholm’den Rio’ya uluslararası çevre hukuku: Geleceğe doğru geri adım mı?”. Bülent Duru (çev.). *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 52(1).

Pesonen, J., Komppula, R., Kronenberg, C. ve Peters, M. (2011). “Understanding the relationship between push and pull motivations in rural tourism”. *Tourism Review*, 66(3), s. 32-49.

Sandıkçı, M., Soybalı, H. H., Çelik, S. ve Töre Başat, H. (2020). *Afyonkarahisar Kültür Turizmi*. Gazi Kitapevi, Ankara.

Sarıdiken, G. (2019). “Türk resimde Hamasi konulu resimler: Şehzade Süleyman Paşa'nın salla Rumeli'ye geçişi”. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*, 17(26), s. 377-419.

Sarıışık, M. ve Özbay, G. (2015). “Gastromomi turizmi üzerine bir literatür incelemesi”. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 26(2), s. 264-278.

Sezer B. (2021). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Destinasyon Rekabeti: Kuzey Saros Körfezi Üzerine Bir Model Önerisi. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İstanbul.

Sezer, B., Küçükaltan, D. ve Çakır, A. (2013). “Edirne – Çamlıca Beldesi'nde kırsal turizm ve turizm algısı”. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 3(2), s. 46-54.

Soykan, F. (1999), “Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1), s. 67-75.

Soykan, F. (2003), “Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmine Önemi”. *Ege Coğrafya Dergisi*, 12(1), s. 1-11.

Şapçı, F. B. (2005). Edirne İli Keşan İlçesi Kuzey-Orta Saros Bölgesinde Ekoturizm ve Agroturizm. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.

Şengül, S., Bayhan, İ. ve Yücel, R. (2018). “Turizm destinasyonlarında sürdürülebilir gelişim: Göynük yerel turizm paydaşları üzerine bir araştırma”. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15(3), s. 489-505.

Tekeli, H. (2001). *Turizm pazarlaması ve planlaması*. Detay Yayıncılık, Ankara.

Tıraş, H. H. (2012). “Sürdürülebilir kalkınma ve çevre: Teorik bir inceleme” *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), s. 57-73.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü (2014). Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi Karasal ve Denizsel Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti Projesi. 02.10.2014 Ankara.

T.C. Kalkınma Bakanlığı (2012). Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) Özel İhtisas Komisyonları El Kitabı, Ankara.

T.C. Dışişleri Bakanlığı (2020). Sürdürülebilir Kalkınma. *Sürdürülebilir Kalkınma*. Erişim: 17.01.2021, <http://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa/>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2021a), Kültür, Erişim: 14.02.2021, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96254/kultur.html>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2021b), Genel Tanımlar, Erişim 20.06.2021, <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11475/genel-tanimlar.html>

T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2020). Sürdürülebilir Kalkınma Hakkında Temel Bilgiler. *Sürdürülebilir Kalkınma*. Erişim: 03.12.2020, <http://www.surdurulebilir-kalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/>

Tontuş, H. Ö. (2016). “Sağlık Turizmi Nedir?”. *Sağlık Turizmi Koordinasyon Kurulu (Satürk)*.

Tontuş, H. Ö. (2018). “Sağlık turizmi tanıtımı ve sağlık hizmetlerinin pazarlanması ilkeleri üzerine değerlendirme”. *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 3(1), s. 67-88.

Top, M., Aslan, H. ve Zengin, N. (2018). “Sağlık turizmi ve turistlerin sağlığı uygulamalarının hasta faturaları ve teşhis ilişkili gruplara göre maliyet analizi”. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, (640) Haziran, s. 9-26.

Trakya Kalkınma Ajansı (2013). *2013-2023 Trakya Bölgesi Turizm Master Planı*. Trakyaka- 2013, trakyaka.org.tr, Tekirdağ.

Triarchi, E. ve Karamanis, K. (2017). “Alternative tourism development: a theoretical background”. *World Journal of Business and Management*, 3(1), s. 35-54.

TÜSİAD (2012). *Sürdürülebilir Turizm*. TÜSİAD, İstanbul.

Türk Bilimi (2022). Bir Türkmen köyü Gelibolu-Karesi, Kara İne Beyli ve dağın zirvesindeki kutsal Kara Nebi mezarı. Erişim: 10.07.2022, <http://www.turkbilimi.com/bir-turkmen-koyu-kara-ine-beyli-ve-dagin-zirvesindeki-kutsal-kara-nebi-mezari/>

Türk Dil Kurumu (2021). Kültür, Erişim 14.02.2021, <https://sozluk.gov.tr/>

Türkiye İlleri ve İlçeleri, Mahalleleri ve Köyleri (2022). Gelibolu, Keşan, Enez. Erişim 10.07.2022, <https://www.nufusune.com/>

Türksoy, N. (2018). Saros Bölgesi'nin Kırsal Kalkınmasında Turizm Aktivitelerinin Rolü. Doktora Tezi. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.

Türksoy, N. Ve Altınel, Ö. (2017). “Saros Körfezi'nde su sporları turizminin bölge turizmüne etkisi”. *IV. International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congress Series – Russe / Bulgaria, April 08-09, 2017*, s.305-314.

Uğuz, S. Ç. (2011). “Sürdürülebilir turizm kapsamında Burhaniye'nin alternatif turizm potansiyeli”. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, s. 332-353.

Uluslan, Y. ve Batman, O. (2010). “Alternatif turizm çeşitlerinin Konya turizmüne etkisi üzerine bir araştırma”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), s. 243-260.

UN (1978). Convention for The Protection of The Mediterranean Sea Against Pollution, *Treaty Series 1978*. Erişim: 23.06.2022, <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201102/volume-1102-I-16908-English.pdf>

UN (2020a). United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992. *Conferences – Environment and sustainable development*. Erişim: 17.01.2021, <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992>

UN (2020b). 19th Special Session of the General Assembly to Review and Appraise the Implementation of Agenda 21, New York, 23-27 June 1997. *Conferences – Environment and sustainable development*. Erişim: 17.01.2021, <https://www.un.org/en/conferences/environment/newyork1997>

UN (2021). Department of Economic and Social Affairs Population Dynamics, *World Population Prospects 2019*. Erişim: 24.01.2021, <https://population.un.org/wpp/DataQuery/>

UNEP ve WTO (2005). *Making Tourism More Sustainable: A guide for Policy Makers*. 2005.

United Nations (1987). “Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future”. *Development and International Cooperation: Environment*.

UNWTO (2022). Sport Tourism, *Product Development*. Erişim: 10.01.2022, <https://unwto.org/sport-tourism>

Uysal, İ. (2016). Gelibolu Yarımadası’ndaki (Çanakkale-Türkiye) Kuş Göç Rotaları’nın İncelenmesi ve Rüzgar Enerji Santralleri’nin (Res) Kuş Popülasyonları Üzerine

Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilimdalı, Çanakkale.

Üsküdar, Ş., Çakır, M. ve Temizkan, S. P. (2014). “Yerli turistlerin Eskişehir’in kültür turizmine ilişkin algıları”. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. 2(2). s. 67-76.

Vagionis, N. (2010). “Alternative tourism in Bulgaria: diversification and sustainability”. *Centre of Planning and Economic Research*, s. 29-46.

Vergori ,A. S. ve Arima, S. (2020). “Cultural and non-cultural tourism: Evidence from Italian experience”. *Tourism Management*. 78 s. 1-6

Weaver, D. (2006). *Sustainable Tourism: Theory and Practice*. Elsevier, Oxford.

WCED (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press, Geneva, Switzerland.

Yaşar, O. (2011). “Saros Körfezi kıyılarında su altı dalış turizmi”, *Zeitschrift für die Welt der Türken /Journal of World of Turks*, 3(1), s. 33-55.

Yeni, O. (2014). “Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma: Bir yazın taraması”. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), s. 181-208.

Yeşiltaş, M. ve Öztürk, İ. (2008). “Bölgesel kalkınma çerçevesinde alternatif turizm faaliyetlerine yönelik bir değerlendirme: Sivas örneği”. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(1), s. 1-18.

Yeşiltaş, M., Çeken, H. ve Öztürk, İ. (2009). “Karadeniz Bölgesindeki turizm olanaklarının swot analizi ile değerlendirilmesi”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), s. 250-269.

Yıldız, Z. ve Kalağan, G. (2008). “Alternatif turizm kavramı ve çevresel etkileri”. *Yerel Siyaset Dergisi*, 35, s. 43-45.

Yılmaz, R. (2006). “Saros Körfezi’nin turizm ve rekreasyonel kullanım potansiyeli üzerine bir araştırma”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 1, s.124-135.

Yılmaz, R. ve Serbest, D. (2005). “Saros Körfezi kıyı kumulları üzerindeki çevresel etkilerin araştırılması”. *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 6(2), s. 83-90.

Zencirkıran A. (2021). Enez-Tekirdağ Sahil Hattı Turizm Potansiyelinin Demografik Yapı Bağlamında Sosyal ve Mekansal Özellikler Açısından İrdelenmesi. Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Edirne.

Zengin, B. ve Eker, N. (2014). “Alternatif turizm kapsamında kültür turizminin sürdürülebilirliğinde turist rehberlerinin rolü: Bir uygulama”. XIII. Geleneksel Turizm Paneli, 11.

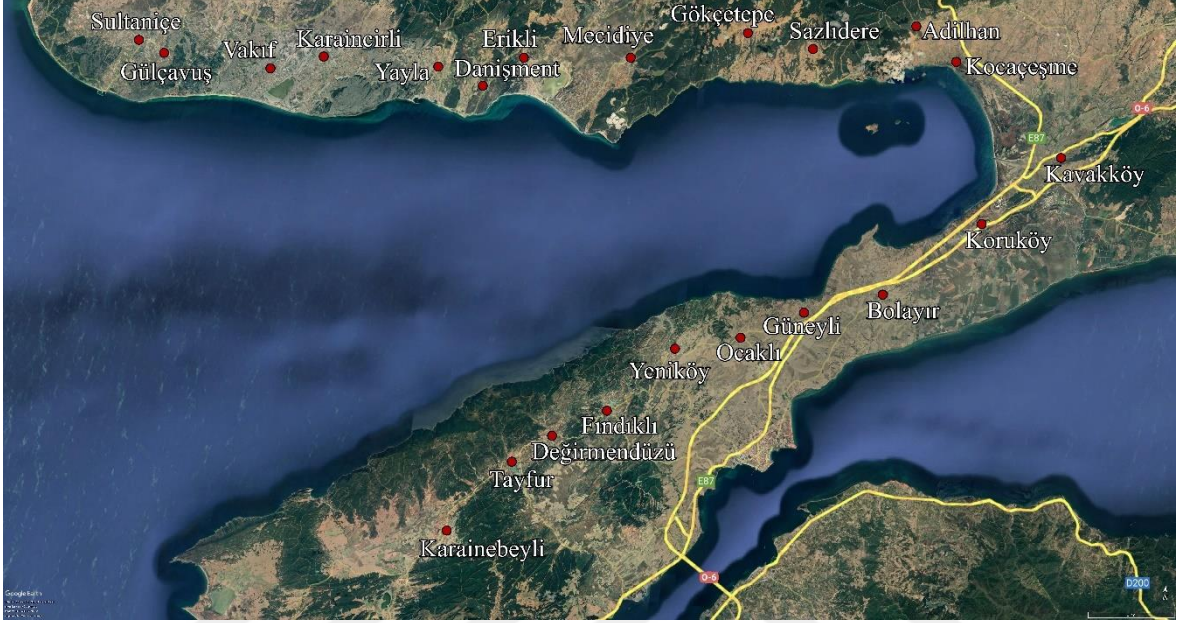
Zengin, B., Koç, D. E. ve Ulama, Ş. (2019). “Kastamonu ilinin doğa turizmi potansiyelinin alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesi”. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(2), s. 251-274.

Zengin, B., Öztürk, E. ve Salha, H. (2014). “Amasya ilinin alternatif turizm potansiyelinin değerlendirilmesi”. *Sosyal Bilimler Metinleri*, (2), s. 1-22.

Zengingönül, O., Emeç, H., İyilikçi, D. E. ve Bingöl, P. (2012). *Sağlık Turizmi: İstanbul’a Yönelik Bir Değerlendirme*. İstanbul

EKLER

EK-1 HARİTALAR



Kaynak: Google Earth (2022).

EK-2 GÖRÜŞME FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma, Saros Körfezinin Turizm Potansiyelinin İncelenmesi ve Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir. Araştırmada görüşme süresince söyleyeceğiniz tümüyle gizli kalacak olup herhangi bir kişi ya da kurumla paylaşılmayacak, yalnızca bu çalışmanın amaçları doğrultusunda kullanılacaktır. Görüşmemiz, yaklaşık 45 dakika karşılıklı soru, cevap şeklinde sürecektir. Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi ve yaptığımız katkılar için şimdiden teşekkür ederiz.

Uğur COŞKUN

1. Demografik özellikleriniz nelerdir?
 - Yaşınız.
 - Eğitim durumunuz.
 - Mesleğiniz.
 - Aylık gelir durumunuz.
 - Aslen yaşadığınız bölge.
2. Saros Körfezi'ni turizm açısından değerlendirir misiniz?
3. Saros Körfezi ve kıyılarının arz özellikleri nelerdir?
 - Gerçekleştirilen turizm faaliyetleri nelerdir?
 - Genellikle hangi aylarda gerçekleşmektedir?
 - Bölgenin sahip olduğu turistik değerler nelerdir?
4. Saros Körfezi ve kıyılarının talep özellikleri nelerdir?
 - Genellikle hangi tip turistler gelmektedir?
 - Turistler hangi amaçlarla gelmektedir?
 - Turistlerin bölgedeki davranışlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

5. Saros Körfezi ve kıyılarında gerçekleştirilen turizm faaliyetlerini sürdürülebilir turizm açısından değerlendiriniz.

6. Saros Körfezi ve kıyılarında gerçekleştirilmesi mümkün olan alternatif turizm türleri nelerdir?

- Bölgede alternatif turizm türlerini çeşitlendirmek ne gibi katkılar sağlar?
- Bölgede alternatif turizm türlerini çeşitlendirmek ne gibi sorunlara yol açar?

7. Saros Körfezi ve kıyılarında turizmin gelişimi için neler yapılmalıdır?

